

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
«ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ»**

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

***2^{ης} ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΑΑ) 2014-2020***

ΔΕΥΤΕΡΑ 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2016

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

**ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
«ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ»**

***«2η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΑΑ) 2014-2020»***

ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

**2^η ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΑΑ) 2014-2020»**

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ – ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

- Πρόεδρος της Επιτροπής Παρακολούθησης (Επ.Πα) – Γενικός Γραμματέας Αγροτικής Πολιτικής & Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων.
- Πολιτική ηγεσία Υπ.Α.Α.-Τ.
- Πολιτική ηγεσία Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού, Εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

- Διαπίστωση απαρτίας μελών της Επ.Πα.
- Έγκριση Ημερήσιας Διάταξης
- Έγκριση Πρακτικών 1ης Συνεδρίασης Επιτροπής Παρακολούθησης
- Εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης
- Εκχώρηση αρμοδιοτήτων διαχείρισης μέτρων / δράσεων ΠΑΑ 2014-2020.
- Χρηματοοικονομικά στοιχεία εφαρμογής ΠΑΑ 2014-2020

- Προγραμματισμός ελέγχων ΠΑΑ 2014-2020.
- Ηλεκτρονικός Χώρος Εργασίας Επιτροπών Παρακολούθησης (Πλατφόρμα ΔΙΑΥΛΟΣ)

ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΑ 2014-2020

- Εκ των προτέρων αιρεσιμότητες – πορεία εκπλήρωσης (ΕΥΣΑΑ)
- Αξιολόγηση και επιλογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ)
- Θεματικά Διαχειριστικά Σχέδια Προστατευόμενων Περιοχών
- Εκ των υστέρων αξιολόγηση ΠΑΑ 2007-2013

ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ 2ης Επ.Πα. ΠΑΑ 2014-2020 – ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ Επ.Πα.

ΔΕΥΤΕΡΑ 19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2016

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ΚΑΣΙΜΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

**Γενικός Γραμματέας Αγροτικής Πολιτικής
& Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων**

2η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΠΑΑ) 2014-2020

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΕΙΣ – ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

**Χαιρετισμός του Προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης (Επ.Πα) –
Γενικού Γραμματέα Αγροτικής Πολιτικής & Διαχείρισης Κοινοτικών
Πόρων**

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Χ. ΚΑΣΙΜΗΣ): Καλημέρα σε όλες και σε όλους. Έχουμε
απαρτία οπότε μπορούμε να ξεκινήσουμε.

Καλημέρα κ. Υπουργέ, κ. Αναπληρωτή Υπουργέ, κ. Γενικό Γραμματέα το Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, κύριοι Περιφερειάρχες, κύριε Εκπρόσωπε του Γενικού Γραμματέα ΕΣΠΑ, κύριοι συνάδελφοι, κυρία Εκπρόσωπε της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συνάδελφοι των Υπηρεσιών και των Φορέων, αξιότιμοι προσκεκλημένοι.

Σας καλωσορίζουμε στη 2^η συνεδρίαση της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Ευχαριστώ όλους για την παρουσία σας και τη συμμετοχή σας.

Είμαστε συνεπείς στη δέσμευσή μας από τον Απρίλιο, στην πρώτη συνεδρίαση, ότι θα έχουμε τακτική επικοινωνία και πραγματικά μέσα στην ίδια χρονιά συνεδριάζουμε για να συζητήσουμε και να επικοινωνήσουμε θα έλεγα, την πορεία προόδου του προγράμματος και να σας κάνουμε κοινωνούς των σημαντικών προϋποθέσεων και παραμέτρων θα έλεγα, που διατρέξαμε μέχρι να ξεκινήσει η εφαρμογή του Προγράμματος.

Επί της ουσίας αυτό επιχειρούμε να κάνουμε από την πρώτη φορά που συνεδριάσαμε και, θα έλεγα, αυτό επιχειρούμε να κάνουμε και αμέσως μετά την υποβολή του αναθεωρημένου προγράμματος από την κυβέρνηση μας. Πρέπει να θυμόμαστε ότι το πρόγραμμα επανυποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να εγκριθεί.

Μετά λοιπόν από αυτές τις εντατικές διαβουλεύσεις, είμαστε στην ευχάριστη θέση να έχουμε ένα εγκεκριμένο πρόγραμμα, το ύψος του οποίου ανέρχεται στα 4,7 δισεκατομμύρια κοινοτικής συμμετοχής.

Επιχειρούμε λοιπόν να επικοινωνούμε μαζί σας σεβόμενοι την αγωνία των ενδιαφερομένων για ικανοποιητική πληροφόρηση, επιχειρούμε να το κάνουμε γνωρίζοντας παράλληλα και μια συχνή απόπειρα παραπληροφόρησης γύρω από τα ζητήματα που συνδέονται με την έναρξη και υλοποίηση του προγράμματος. και θ' αναφερθούμε σ' αυτά αργότερα.

Κυρίες και κύριοι, η έναρξη υλοποίησης του Προγράμματος είναι για μας και μια μοναδική ευκαιρία ν' ανοίξουμε έναν δημόσιο διάλογο για την Αγροτική Ανάπτυξη, τον πρωτογενή τομέα και το αγροδιατροφικό μοντέλο της χώρας μας. Έναν διάλογο που θα τροφοδοτεί και θα τροφοδοτείται συνεχώς από τέτοιου είδους πρωτοβουλίες με στόχο να θέσουμε την ανάπτυξη της γεωργίας και των αγροτικών περιοχών στο επίκεντρο αναπτυξιακής πολιτικής,

κινητοποιώντας δημιουργικά τις παραγωγικές δυνάμεις του τόπου, αξιοποιώντας τις επενδυτικές και άλλες χρηματοδοτικές δυνατότητες του νέου Προγράμματος.

Για εμάς αυτό αποτελεί αναπόσπαστο μέρος ενός στρατηγικού σχεδίου που έχει πολλαπλώς εκφραστεί μέχρι σήμερα. Έχει εκφραστεί τόσο στο κυβερνητικό μας πρόγραμμα όσο και στις επιμέρους επεξεργασίες του στη συνέχεια, που ενσωματώνουν το μεταβαλλόμενο πολιτικό, θεσμικό και οικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργεί η σύγχρονη αγροτική οικονομία.

Αυτό εκφράστηκε τόσο στην επανυποβολή του Προγράμματος όσο και στην πρώτη τροποποίησή του. Εκφράστηκε και στην ίδια τη στρατηγική για την ανταγωνιστικότητα της γεωργίας που συντάξαμε, ως υποχρέωση που προέκυπτε από το ίδιο το μνημόνιο και η οποία δεν αφίστανται των θέσεών μας για την ανάπτυξη του αγροδιατροφικού τομέα, στρατηγική την οποία πρέπει να το σημειώσω, υιοθέτησαν, αποδέχτηκαν κι οι ίδιοι οι θεσμοί χωρίς παρεμβάσεις.

Έχουμε λοιπόν συνείδηση του ασφυκτικού διεθνούς ανταγωνιστικού περιβάλλοντος, των πιέσεων στον προϋπολογισμό της ευρωπαϊκής κοινότητας και της ίδιας της ΚΑΠ, των νέων συζητήσεων για την αναθεώρηση της ΚΑΠ μετά το 2020, των πιέσεων της οικονομικής και κοινωνικής κρίσης, αλλά και των εγγενών διαρθρωτικών αδυναμιών του πρωτογενούς τομέα της χώρας μας.

Αλλά από την άλλη, γνωρίζουμε και την αναποτελεσματικότητα των εφαρμοσμένων έως σήμερα πολιτικών που εστίαζαν στην επιδοματικού χαρακτήρα ενίσχυση της παραγωγής χωρίς κανένα στρατηγικό σχέδιο, συσσωρεύοντας αδιέξοδα που καλούμαστε με επείγοντα τρόπο να διαχειριστούμε σήμερα.

Τα παρακολουθούμε όλα αυτά και παρεμβαίνουμε. Ενισχύουμε τη διεθνή θέση μας, συνομιλούμε και διαπραγματευόμαστε. Σχεδιάζουμε την επόμενη για τον ελληνικό αγροδιατροφικό τομέα μέρα, εντάσσοντάς τον στο διεθνές περιβάλλον.

Γι' αυτό λοιπόν είναι επιτακτική η ανάγκη να κινηθούμε πάνω σε μια νέα εθνική στρατηγική Αγροτικής Ανάπτυξης που θα επενδύει στην

ποιότητα και την ταυτότητα των ελληνικών προϊόντων και θ' απαντά στις μεγάλες προκλήσεις και προϋποθέσεις θα έλεγα, που αφορούν στο κόστος παραγωγής, στην προστιθέμενη αξία, σε όλο το εύρος της αγροεφοδιαστικής αλυσίδας, στην εξωστρέφεια με την αναζήτηση νέων αγορών και γενικότερα, στη σταθερή μετατόπιση προς ένα νέο παραγωγικό πρότυπο στην καρδιά του οποίου θα είναι η ποιότητα και η ταυτότητα των προϊόντων μας.

Ακριβώς εκεί που βρίσκεται το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα του αγροδιατροφικού τομέα της χώρας μας. Ο ρόλος του νέου Προγράμματος σ' αυτή την πορεία μπορεί και πρέπει να είναι καθοριστικός. Καθοριστικός όχι μόνο με όρους ποσοτικών, των πόρων δηλαδή που διαθέτει, αλλά και ποιοτικών, με την έννοια της υποστήριξης του σχεδιασμού και υλοποίησης αυτής της στρατηγικής στροφής.

Στη στρατηγικής σημασίας αυτή λοιπόν προσπάθεια κρίνουμε απολύτως αναγκαία τη συνεισφορά όλων των εμπλεκομένων παραγόντων στη διάρκεια υλοποίησης του νέου προγράμματος. υπολογίζουμε στη γόνιμη κι εποικοδομητική συνεργασία μας. Συνεργασία που έχει ήδη αποδώσει καρπούς αν αναλογιστούμε τη μέχρι σήμερα πρόοδο του προγράμματος στην οποία θ' αναφερθώ αργότερα, στην πιο αναλυτική εισήγησή μου.

Εδώ λοιπόν, θα δώσω πρώτα το λόγο στον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, τον κ. Αποστόλου για έναν χαιρετισμό και στη συνέχεια στην υπόλοιπη πολιτική ηγεσία.

Κύριε Υπουργέ έχετε το λόγο.

Χαιρετισμοί Πολιτικής Ηγεσίας Υπ.Α.Α.-Τ.

Ε. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ: Κυρίες και κύριοι, φίλες και φίλοι, χαίρομαι που βρίσκομαι και σήμερα εδώ μαζί σας για να χαιρετίσω τη δεύτερη Επιτροπή Παρακολούθησης του νέου Προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης και αυτό γιατί μου δίνεται η ευκαιρία να επικοινωνήσω με όλους εσάς που συμβάλλατε ενεργά όλο το προηγούμενο διάστημα ώστε να μπουν οι σωστές βάσεις για την εφαρμογή του προγράμματος.

Η δεύτερη λοιπόν φορά μέσα στην ίδια χρονιά μετά την 1^η Επιτροπή Παρακολούθησης του Απριλίου, έχουμε τη δυνατότητα αφ' ενός ν' αποτιμήσουμε τη μέχρι σήμερα πορεία του προγράμματος Αγροτικής

Ανάπτυξης και αφ' ετέρου να θέσουμε τον προγραμματισμό μας την επόμενη χρονιά με βάση την άριστη εταιρική σχέση και συνεργασία που οικοδομήσαμε τι φετινή χρονιά.

Και δεν ήταν λίγα αυτά που από κοινού πετύχαμε αν αναλογιστεί κανείς τις δύσκολες πραγματικά οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν αναπόφευκτα αυτή την περίοδο στη χώρα μας. Όλοι μαζί λοιπόν λειτουργήσαμε και θα λειτουργήσουμε για την υλοποίηση του νέου προγράμματος δεδομένων των συνθηκών που σας προανέφερα.

Στο στρατηγικό μας σχεδιασμό της φετινής χρονιάς περιλαμβάνονταν: Πρώτον, η ολοκλήρωση όλων των προπαρασκευαστικών ενεργειών για την άμεση ενεργοποίηση και δεύτερον, η εξασφάλιση της ένταξης και ομαλής συνέχισης των έργων της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου στη νέα.

Στην επίτευξη αυτών των δυο στόχων θεωρώ ότι σταθήκαμε απόλυτα συνεπείς καθώς μέσα από τις εντατικές προσπάθειες που καταβάλλαμε όλοι μας, καταφέραμε να δημιουργήσουμε τις προϋποθέσεις για να ξεκινήσουμε δυναμικά το νέο πρόγραμμα.

Ως προς τον πρώτο στόχο, προκηρύξαμε το μέτρο των νέων αγροτών με όλους τους πόρους ύψους 241 εκατομμυρίων που προβλέπονται σε αυτό. Ξεκινήσαμε από το συγκεκριμένο μέτρο γιατί πιστεύουμε ότι οι νέοι άνθρωποι μπορούν ν' αποτελέσουν τη δύναμη αλλαγής για την παραγωγική μετατόπιση που επιχειρούμε στη χώρα μας αυτή την περίοδο, μπορούν οι νέοι άνθρωποι να μας δώσουν πνοή, ιδιαίτερα στη ζωή των απομονωμένων αγροτικών περιοχών της χώρας.

Ταυτόχρονα προκηρύξαμε το νέο LEADER ώστε να δώσουμε την ευκαιρία στις τοπικές αγροτικές κοινωνίες να διαμορφώσουν οι ίδιοι τη στρατηγική ανάπτυξη των περιοχών τους μέσα από τα 49 τοπικά προγράμματα που υποβλήθηκαν και εγκρίθηκαν ήδη, αξιοποιώντας τις δυνατότητες πολυταμειακής χρηματοδοτικής στήριξης τους από πόρους ύψους 360 εκατομμυρίων ευρώ του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας.

Επίσης προκηρύξαμε με αυξημένους πόρους ύψους 244 εκατομμυρίων, το μέτρο της εξισωτικής αποζημίωσης για τη στήριξη των

παραγωγών στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, χρήματα τα οποία τις επόμενες μέρες θα δοθούν στους δικαιούχους ενώ θέσαμε τις βάσεις σε επίπεδο θεσμικού πλαισίου για την άμεση προκήρυξη όλων των μέτρων του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης όπως της Βιολογικής Γεωργίας και Κτηνοτροφίας, της Κατάρτισης, της Μεταποίησης και άλλα.

Αλλά και ως προς το δεύτερο στόχο, εξασφαλίσαμε την ένταξη και συγχρηματοδότηση από το νέο πρόγραμμα όλων των ημιτελών έργων, δημοσίων και ιδιωτικών της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, διασφαλίζοντας την ομαλή συνέχιση και χρηματοδότησή της χωρίς να επιβαρύνουμε ούτε ένα ευρώ τους εθνικούς πόρους οι οποίοι όπως ασφαλώς γνωρίζετε δε μας περισσεύουν.

Και καταφέραμε και η χρονιά που έκλεισε το προηγούμενο πρόγραμμα να είναι απ' τις καλύτερες στο κλείσιμο προγραμμάτων και βεβαίως η νέα χρονιά να είναι και αυτή σε μια αποδοτικότητα που δεν έχει προϋπάρξει στα προηγούμενα προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης.

Πιστεύουμε ότι στη νέα χρονιά θα ενεργοποιηθούν κι άλλα μέτρα και ιδιαίτερα μέτρα που έχουν σχέση με τη στρατηγική ανάπτυξη της χώρας μας όπως είναι αυτό των γεωργικών συμβούλων, των ομάδων παραγωγών της συνεργασίας. Τα μέτρα αυτά έχουν για μάζ ιδιαίτερο ενδιαφέρον και σημασία γιατί εντάσσονται στο συνολικότερο εθνικό στρατηγικό σχεδιασμό για την Αγροτική Ανάπτυξη και την προσπάθεια ανάπτυξης και αναπροσανατολισμού του παραγωγικού και αναπτυξιακού μας προτύπου.

Ένα νέο παραγωγικό και αναπτυξιακό πρότυπο το οποίο θα σέβεται τις αρχές της αειφορίας, θα προκρίνει την αναπτυξιακή ώθηση προς όφελος της δημιουργίας και της διατήρησης βιώσιμων θέσεων εργασίας.

Αγαπητοί φίλες και φίλοι, η μόνη διέξοδος είναι ν' αποκτήσει η χώρα αναπτυξιακή στόχευση αξιοποιώντας και εξειδικεύοντας τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα και διορθώνοντας τις διαρθρωτικές της αδυναμίες. Και με το νέο πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης αυτό επιχειρούμε να κάνουμε.

Έχουμε τα μέσα, έχουμε τους πόρους, έχουμε τους ανθρώπους και είμαστε υποχρεωμένοι πλέον να συμβάλλουμε στην προώθηση μιας βιώσιμης και ανταγωνιστικής γεωργίας, πράγμα που θα σημάνει ταυτόχρονα τη γενικότερη αναπτυξιακή κατεύθυνση της χώρας.

Με τις σκέψεις αυτές, θα σας ευχηθώ καλή δουλειά, να ευχαριστήσω το Γενικό Γραμματέα, το Χαράλαμπο Κασίμη για το βήμα που μου έδωσε αλλά και για τις προσπάθειες που καταβάλλει και θέλω πραγματικά και από τη δική σας πλευρά, όσο μπορείτε και όπως μπορείτε να συμβάλλετε αποφασιστικά στην επιτυχή υλοποίηση του προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

Είναι το σπουδαιότερο εργαλείο που έχουμε για να διασφαλίσουμε, ν' ανατάξουμε την ύπαιθρο και κυρίως να στοχεύσουμε την κοινωνική συνοχή που είναι η βασική μας κατεύθυνση, να μιλάμε από δω και πέρα για την ανασυγκρότηση της υπαίθρου.

Σας εύχομαι καλή επιτυχία στις εργασίες σας, καλά Χριστούγεννα και μια καλή και δημιουργική χρονιά και για τις οικογένειές σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ κ. Υπουργέ για το χαιρετισμό και την εισήγησή σας για τόσο σημαντικά θέματα που αφορούν την ανάπτυξη της υπαίθρου και δίνω αμέσως το λόγο στον Αναπληρωτή Υπουργό του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, τον κ. Γιάννη Τσιρώνη.

Γ. ΤΣΙΡΩΝΗΣ: Καλημέρα σε όλες τις διακεκριμένες και όλους τους διακεκριμένους καλεσμένους.

Κι εγώ με τη σειρά μου θα ξεκινήσω ανάποδα, νομίζω ότι ο Υπουργός μου έδωσε την καλύτερη σκυτάλη. Να ευχαριστήσω προσωπικά τον κ. Κασίμη γιατί σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα έχει καταφέρει να με βάλει, όπως λέμε στο παιχνίδι και να μπορώ κι εγώ να συνεισφέρω με τη γνώση που έχω αλλά και τη μαθητεία απ' αυτά που μαθαίνω αυτές τις λίγες μέρες για το σημαντικότερο αυτό πρόγραμμα.

Να ξεκινήσω λοιπόν με αυτό που πολύ ορθά αναφέρθηκε, ότι τα χρήματα είναι το εργαλείο, δεν είναι ο αυτοσκοπός. Έχουμε περάσει εκείνες τις εποχές που τα χρήματα είχαν γίνει αυτοσκοπός. Και έτσι, δεν κοιτάξαμε να τ' αξιοποιήσουμε όπως θα έπρεπε.

Τα χρήματα λοιπόν πρέπει να πιάνουν τόπο και να υπηρετούν το μέγιστο αποτέλεσμα. Μόνο τότε μπορούμε να πούμε ότι καταφέρνουμε το στόχο, να είμαστε σ' αυτό το τραπέζι και να συζητάμε. Και ποιος είναι ο στόχος; Ο στόχος είναι προφανώς η παραγωγική ανασυγκρότηση. Πρέπει να μπορεί η Ελλάδα να σταθεί με διατροφική αυτάρκεια γιατί μπορεί να έχει

διατροφική αυτάρκεια, είναι μια χώρα ευλογημένη και να μπορεί να προσφέρει ο αγροτικός μας τομέας αυτό που είχε χάσει όλες τις προηγούμενες δεκαετίες.

Άρα λοιπόν η παραγωγή είναι ο στόχος και το πρόγραμμα είναι το εργαλείο. Και εδώ πρέπει να επισημάνουμε ότι πέρα από το στόχο χρειάζεται και ο διαρκής έλεγχος. Γιατί αυτό που συνέβαινε στο παρελθόν ήταν πολύ συχνά τα χρήματα να πηγαίνουν εκεί που δεν υπήρχε κανένα αντικείμενο. Υπήρχε ένα πελατειακό σύστημα, ένα σύστημα διαπλοκής, το οποίο αυτή τη στιγμή πρέπει να το ξεπεράσουμε.

Μπορώ να πω λοιπόν ότι εδώ πέρα έχει γίνει θαυμάσια δουλειά τα τελευταία χρόνια και δουλειά απ' όλους τους φορείς κι εγώ τουλάχιστον το λίγο που είμαι στο Υπουργείο, όσοι φορείς έρχονται στο γραφείο, όλοι ανεξαιρέτως και το χαίρομαι αυτό, έχουν αυτή την ίδια αγωνία:

Ότι δε θέλουν στο χώρο τους, στον επαγγελματικό τους χώρο, σε όποια βαθμίδα της παραγωγής κι αν βρίσκονται, να υπάρχουν άνθρωποι οι οποίοι εισπράττουν πόρους χωρίς ν' αποδίδουν το αντίστοιχο αποτέλεσμα στην παραγωγική μηχανή. Και αυτό φυσικά σε μια αλυσίδα πάντα δημιουργεί προβλήματα.

Πρέπει να ξεκαθαρίσουμε βέβαια ότι διατροφική αυτάρκεια δε σημαίνει ότι καταναλώνουμε μόνο ό,τι παράγουμε. Ζούμε σε μια παγκοσμιοποιημένη κοινωνία, θα ήταν μεγάλο λάθος, μεγάλη αυταπάτη να πούμε ότι οι Έλληνες καταναλώνουν μόνο αυτό που παράγει η χώρα τους. δε μπορεί να συμβεί αυτό και δεν πρέπει να συμβεί αυτό. Είναι λάθος οικονομικό, είναι κάτι που μπορεί να μας καταστρέψει.

Αντίθετα, πρέπει να επενδύσουμε στα δικά μας στρατηγικά πλεονεκτήματα, σ' εκείνα τα προϊόντα τα οποία έχουν εξασφαλισμένες αγορές ή μπορούν να εξασφαλίσουν αγορές και από το οικονομικό όφελος αυτής της διαδικασίας, αυτών των εκροών, να εξασφαλίσουμε αυτό που λέμε διατροφική αυτάρκεια για την κοινωνία.

Και μπορώ ν' αναφέρω πολύ σημειικά τη βιολογική μας παραγωγή η οποία είναι χαμηλότερου κόστους από άλλες βιολογικές παραγωγές ανταγωνιστικών χωρών ακριβώς λόγω του εξαιρετικού κλίματος και της βιοποικιλότητας, μπορούμε να εξασφαλίσουμε προϊόντα προέλευσης,

μπορούμε να εξασφαλίσουμε προϊόντα τα οποία δε θα έχουν αντίπαλο στις διεθνείς αγορές.

Γιατί τα έχουμε αυτά τα προϊόντα, απλώς δεν έχουμε καταφέρει να τα βγάλουμε σε μια σταθερή ποσότητα όπως απαιτούν οι μεγάλες αγορές και να μπορέσουν να κερδίσουν μια μόνιμη θέση στο ράφι. Ένα άλλο ζήτημα το οποίο βέβαια είναι μεγάλο στοίχημα, είναι να εκπαιδεύσουμε και την ελληνική κοινωνία γιατί είχε πέσει σ' αυτή την παγίδα και κυρίως τη νέα γενιά, να μην πέφτει σε μια παγίδα στείρου καταναλωτισμού.

Να καταναλώνουν δηλαδή προϊόντα πολύ χαμηλής ποιότητας, τα οποία απλά έχουν ένα καλό marketing. Πρέπει αυτό που λέμε ποιότητα να το διασφαλίζουμε και στη δική μας αγορά. και πρέπει να γίνουν βήματα κι αυτή τη στιγμή δουλεύουμε σ' αυτή την κατεύθυνση, του να ξέρω τί αγοράζω, να ξέρω τί ψωνίζω.

Αυτό που παίρνω να είναι αυτό το οποίο γράφει η ετικέτα του, να είναι τα ισοζύγια εξασφαλισμένα γιατί υπάρχουν και τα φαινόμενα, γνωρίζετε, ότι το 80% των Ελλήνων νομίζουν ότι αγοράζουν ελληνικό κρέας ενώ όλοι ξέρουμε ότι δε μπροστά το 80% του κρέατος και το ξέρουμε ότι δε γίνεται έτσι, ν' αγοράζεται από Έλληνες πολίτες γιατί δεν υπάρχει τέτοια δυνατότητα αυτή τη στιγμή. Άρα λοιπόν το να ξέρω τί αγοράζω, είναι το καλύτερο διαβατήριο για να μπορέσουν αυτά τα χρήματα να πιάσουν τόπο.

Θέλω ν' αναφερθώ σ' ένα ζήτημα το οποίο συχνά το ξεχνάμε, είναι μπροστά μας, είναι τόσο επικίνδυνα μπροστά μας που ίσως πραγματικά την τελευταία δεκαετία επειδή είναι μπροστά μας έχουμε αρχίσει να το ξεχνάμε, ίσως το ξεχνάμε περισσότερο απ' ό,τι πριν από μια δεκαετία. Είναι η κλιματική αλλαγή.

Η κλιματική αλλαγή δεν είναι πλέον υπόθεση, είναι εδώ. Και ξέρουμε ότι οι δυο πιο ευάλωτοι τομείς στην κλιματική αλλαγή στην Ελλάδα είναι η αγροτική μας παραγωγή και ο τουρισμός. Εάν δε δουλέψουμε τώρα στην κατεύθυνση αυτή, θα βρεθούμε μπροστά σε πολύ δυσάρεστα συμβάντα τα οποία μπορούν να τινάξουν στον αέρα κάθε καλό σχεδιασμό.

Άρα λοιπόν, βάλτε παρακαλώ μέσα στην ατζέντα σας την κλιματική αλλαγή με τους οικονομικούς όρους όχι μόνο στην κατεύθυνση του περιορισμού, που είναι η κατεύθυνση του Παρισιού, αλλά και την κατεύθυνση

της προσαρμογής. Γιατί ούτως ή άλλως ακόμα και αν αύριο κατεβάζαμε όλους τους διακόπτες που παράγουν αέρια θερμοκηπίου, να ξέρετε ότι η κλιματική αλλαγή είναι εδώ, έχει ξεκινήσει, δε σημαίνει ότι θα σταματήσει επειδή σταματήσαμε εμείς.

Αφήστε που δε θα σταματήσουμε αύριο. Άρα το φαινόμενο θα είναι δύσκολο, δαπανηρό, θυμίζω σε κάθε ευκαιρία, το νούμερο της Τράπεζας της Ελλάδος, η κλιματική αλλαγή θα κοστίσει στη χώρα μας 700 δισεκατομμύρια ευρώ μέχρι το 2100. Δηλαδή ένα ποσό διπλάσιο από το εθνικό χρέος της χώρας. Αυτό το ποσό αν γίνει το θαύμα, θα περιοριστεί στα 400 δισεκατομμύρια ευρώ. Είναι ήδη πάρα πολύ μεγάλο, ακόμα κι αν γίνει το θαύμα. Άρα καταλαβαίνετε ότι εμείς πάμε να προσαρμοστούμε σ' αυτή τη δαπάνη που έρχεται.

Θα τελειώσω με δυο πράγματα που συχνά τα ξεχνάμε στην ελληνική πολιτεία. Το ένα είναι η ολική ποιότητα. Δε μπορούμε να λειτουργούμε στη βάση, φταίει ο ΟΠΕΚΕΠΕ, όχι, φταίει ο Υπουργός, όχι φταίνε οι αγρότες, όχι φταίνε οι λαθρέμποροι. Δεν ενδιαφέρει την ελληνική κοινωνία ποιο κομμάτι της αλυσίδας φταίει για οτιδήποτε. Είτε για τ' ακριβά προϊόντα είτε για τη μικρή τιμή στον παραγωγό είτε για τις ακριβές εισροές.

Είμαστε όλοι στην ίδια βάρκα, πρέπει να συνεργαστούμε όλοι μαζί για να πετύχουμε το στόχο. Ο στόχος είναι κοινός για όλους μας. Δεν είναι ποιος φταίει απ' τους δύο. Στους κανόνες ολικής ποιότητας δεν υπάρχει αυτή η λέξη, ποιος φταίει. Σημασία έχει να μη συμβαίνει κάτι το οποίο είναι αρνητικό. Και πρέπει να εργαστούμε όλοι μαζί γι' αυτό.

Και το δεύτερο είναι η συνεργατικότητα. Το μεγάλο μειονέκτημα της Ελλάδας είναι το πολύ δύσκολο γεωγραφικό ανάγλυφο, νησιωτικότητα και ορεινότητα, στις πολύ μεγάλες περιοχές της υπαίθρου μας και αυτό είναι και το πλεονέκτημά μας αν το θέλετε και οι μικροί κλήροι. Αν λοιπόν δεν έχουμε συνεργατικότητα και πιστεύουμε ότι κάποιος από μας μόνος του μπορεί να καταφέρει να διεισδύσει σ' αυτή την παγκοσμιοποιημένη αγορά, νομίζω ότι απλά και αν το κάνει πρόσκαιρα, θα το χάσει πολύ σύντομα.

Άρα λοιπόν, μόνο η συνεργατικότητα σε κάθε επίπεδο, κυρίως σ' επίπεδο Ενώσεων Παραγωγών, σ' επίπεδο υγιών συνεταιριστικών επιχειρήσεων, καθετοποιημένων, μπορεί ευθύς ν' απαντήσει στα μεγάλα

στοιχήματα που έχουμε αυτή τη στιγμή ν' αντιμετωπίσουμε σε μια διεθνή αγορά όλο και πιο ασταθή και όλο και πιο ευέλικτη.

Μ' αυτές τις λίγες σκέψεις που πιστεύω ότι όλοι πρέπει να υπηρετήσουμε κι εγώ εύχομαι καλή επιτυχία στη σημερινή μέρα και σημερινή συνάντηση και ζητώ βέβαια συγνώμη εκ προοιμίου γιατί δε θα μπορέσω να παραστώ αν και οι συνεργάτες μου είναι εδώ και θ' ακούσουν όλη τη συνάντηση. Εύχομαι καλή επιτυχία. Να είστε καλά.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Τσιρώνη για την παρέμβασή του. Ο λόγος στον κ. Φίρμπα που εκπροσωπεί το Γενικό Γραμματέα ΕΣΠΑ του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης και στη συνέχεια θα έχει το λόγο ο κ. Τζιάλας.

Χαιρετισμός Πολιτικής Ηγεσίας Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης & Τουρισμού, Εκπροσώπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

Ι. ΦΙΡΜΠΑΣ: Ευχαριστώ κ. Γενικέ. Να μεταφέρω το χαιρετισμό τόσο του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ αλλά και του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης, του κ. Χαρίση.

Να σας μεταφέρω τον πόνο των υπηρεσιακών γιατί νομίζω εκφράζω και κάμποσους από τους συναδέλφους γιατί αυτός ο μήνας είναι ως συνήθως ένας από εκείνους τους μήνες που ονομάζουμε «κολασμένους» γιατί μαζεύονται όλες οι υποχρεώσεις και οι στόχοι ταυτόχρονα, είτε που έχουν να κάνουν με πληρωμές είτε που έχουν να κάνουν με το κλείσιμο των αιρεσιμοτήτων είτε που έχουν να κάνουν με μια σειρά από θέματα σαν το καινούργιο που μας έχει προκύψει για το 7% των προκαταβολών.

Γενικώς αυτή η προσπάθεια που είναι πανελλαδική και σε συνεργασία τόσο των κεντρικών συντονιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου όσο και όλων των προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, συμπεριλαμβανομένου και του δικού σας, μας δίνουν τη δυνατότητα αυτή τη στιγμή που μιλάμε να κοιτάμε με αισιοδοξία αυτό το κλείσιμο της χρονιάς και γιατί υπάρχει σημαντικότερη πρόοδος στα θέματα που αφορούν στις εκχωρήσεις και στις εντάξεις, μια ικανοποιητική πρόοδος σε σχέση με τις πληρωμές, μια μικρή αγωνία που υπάρχει γιατί παλεύουμε μέρα με τη μέρα και πληρωμή με την πληρωμή για να πετύχουμε το στόχο του 7% για τις προκαταβολές που σε κάθε περίπτωση

μπορεί να δημιουργήσουν αν υπάρξει, ο μη γένοιτο ένα τέτοιο θέμα, ένα μικρό πρόβλημα αλλά σε καμία περίπτωση και το ξεκαθαρίζω γιατί υπάρχει ένα θολό τοπίο σ' αυτό τον τομέα, η χώρα δε χάνει καθόλου πόρους απ' αυτή την ιστορία.

Οι πόροι παραμένουν στη χώρα, απλά θα επανέλθουν με τη διαδικασία των δηλώσεων των δαπανών. Οφείλουμε να εκφράσουμε μια εξαιρετικά μεγάλη ικανοποίηση για την πορεία ενεργοποίησης αλλά και πληρωμών και για την πορεία υλοποίησης του προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης.

Και για τους περισσότερους που είναι εδώ δεν είναι πάντα αυτή η ευχέρεια που μας δίνεται με την εικόνα που βλέπουμε από το προγράμματα, δεν απηχούσε, δε θα μπορούσε να είναι ίδια και τα χρόνια που πέρασαν. Φαίνεται ότι έχετε ξεκινήσει πάρα πολύ δυναμικά και δε μπορεί κανείς παρά να είναι ικανοποιημένος απ' αυτή την εικόνα.

Όπως να είναι ικανοποιημένος επίσης από την ευτυχή κατάληξη του θέματος που είχε να κάνει με τις εκχωρήσεις προς τις Περιφέρειες για τις οποίες ξέρετε ότι ήμασταν σαν Υπουργείου υπέρμαχοι προκειμένου να επιτευχθούν εν τοις πράγμασι όσο το δυνατόν μεγαλύτερες συνέργειες και συμπληρωματικότητες και βλέπουμε με μεγάλη ικανοποίηση ότι ξεπεράστηκαν ακόμη και τα ποσοστά που προβλέπονταν αρχικά από το σχεδιασμό της αρχιτεκτονικής του ΕΣΠΑ και δε μπορούμε παρά να το χαιρετίσουμε.

Νομίζουμε ότι είναι μια εξαιρετική ευκαιρία για να καθίσουν και οι Περιφέρειες και το κεντρικό Υπουργείο και να εκμεταλλευτούν πραγματικά στο έπακρο τις ευκαιρίες που με αυτή σας την κίνηση έχετε δώσει στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου.

Δε θέλω να καταχραστώ του χρόνου σας περαιτέρω, να ευχηθώ και από την πλευρά μου αλλά και από την πολιτική μου ηγεσία καλή επιτυχία στις εργασίες της 2^{ης} Επιτροπής Παρακολούθησης, καλή δουλειά και επιτυχία στη συνέχεια και για τα επόμενα χρόνια. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Φίρμπα. Κύριε Τζιάλλα θέλετε να πείτε δυο λόγια;

Χαιρετισμοί Πολιτικής Ηγεσίας Υπ.Α.Α.-Τ.

Γ. ΤΖΙΑΛΛΑΣ: Καλή σας μέρα κ. Πρόεδρε, ευχαριστώ. Κύριοι Υπουργοί, κύριοι Γενικοί, κυρίες και κύριοι, να φέρω και το χαιρετισμό κατ' αρχήν της Υπουργού, της κας Κουντουρά για καλή επιτυχία στην Επιτροπή Παρακολούθησης.

Δυο πράγματα μόνο να σημειώσω: Θεωρούμε στο Υπουργείο και τουλάχιστον φαίνεται και από κάθε τοποθέτηση και από τις ενέργειες τις οποίες κάνουμε μαζί με τον τουρισμό και τα θέματα της Αγροτικής Ανάπτυξης και της πρωτογενούς, είναι πάρα πολύ σημαντικά για την περαιτέρω στήριξη της οικονομίας μας και βεβαίως όπως ίσως συζητηθεί και στη συνέχεια της Επιτροπής ενημερωτικά, έχουμε ήδη ξεκινήσει εδώ με τους συναδέλφους και το Φόρουμ Αγροτοδιατροφής, Τουρισμού και Βιομηχανίας το οποίο είναι μια πολύ σημαντική δράση με τη Γενική Γραμματεία Βιομηχανία, με το συνάδελφο το Γενικό, το Στρατή Ζαφείρη, είναι ένα πάρα πολύ σημαντικό βήμα.

Και το δεύτερο που ήθελα να πω είναι ότι πρέπει να ολοκληρώσουμε και ολοκληρώνουμε αυτή τη στιγμή εμείς και τη δουλειά μας για μια αναμενόμενη ΚΥΑ για τα θέματα του αγροτουρισμού σε συνεργασία με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, θα πρέπει να συνεργαστούμε για να την ολοκληρώσουμε κι αυτή ώστε να μπορέσουμε να προχωρήσουμε.

Ήδη είχαμε και τις τεχνικές λειτουργικές προδιαγραφές τις οποίες υπογράφει η ΚΥΑ για τις τουριστικές επιχειρήσεις που μπορούν να ενταχθούν στα προγράμματα που τα περιμένει πάρα πολύ κι ο τουριστικός κόσμος, τα δικά σας τα LEADER και τα προγράμματα του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης του ΕΣΠΑ.

Να μεταφέρω επίσης ένα καλό κλίμα το οποίο διαφαίνεται ότι πλέον δημιουργήθηκε στο εξωτερικό, είχα την ευκαιρία να είμαι μαζί με την Υπουργό αυτή την εβδομάδα για δυο μέρες στη Νέα Υόρκη όπου υπήρχε ένα μεγάλο επενδυτικό φόρουμ για την Ελλάδα μαζί με τους Υπουργούς, τον κ. Σταθάκη, τον κ. Χαρίτση κι άλλους συναδέλφους Γενικούς, φαίνεται λοιπόν ότι και η ομογένεια στηρίζει τέτοια θέματα και συνεχώς θέλουν να στηρίξουν και τις συνέργειες του τουρισμού με άλλους κλάδους.

Ο πρώτος προφανής κλάδος και άρρηκτα συνδεδεμένος είναι βεβαίως και η πρωτογενής παραγωγή, η Αγροτική Ανάπτυξη. Καλή επιτυχία

στις εργασίες της Επιτροπής Παρακολούθησης και ελπίζω ότι σύντομα θα βρεθούμε. Άλλωστε κ. Πρόεδρε μαζί βρισκόμαστε και σε κάποια σεμινάρια, συναντήσεις που έχουν μέσα και τουρισμό, όπως είχαμε πάει στο Λουτράκι, φαίνεται λοιπόν και η άμεση συνέργεια των κλάδων.

Καλή επιτυχία και στη χώρα, να περάσει γρήγορα αυτή η αξιολόγηση, να κλείσει η αξιολόγηση να συνεχίσουμε μπροστά. Ευχαριστώ πολύ .

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ κ. Τζιάλλα. Προφανώς κι εμείς πιστεύουμε ότι η σύνδεση γεωργίας και τουρισμού θ' αποτελέσει ένα δυναμικό, αν το θέλετε στοιχείο στην ανάπτυξη τα επόμενα χρόνια και ευελπιστούμε ότι θα πάρει σάρκα και οστά στο προσεχές διάστημα αυτή η συνεργασία. Πρέπει να χτίσουμε δηλαδή τέτοιου τύπου συνέργειες.

Ο κ. Γκανούλης, Ειδικός Γραμματέας Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος έχει το λόγο.

Ι. ΓΚΑΝΟΥΛΗΣ: Καλημέρα σε όλες και σε όλους. Δεν περίμενα να πάρω το λόγο αλλά αφού μου τον δώσατε, θα χρησιμοποιήσω μερικά λεπτά.

Νομίζω ότι θα οδηγηθούμε σε μια πολύ καλή συνεργασία γιατί δε μπορούμε να διαχωρίσουμε το νερό από τη γεωργία. Τα στατιστικά λένε ότι η γεωργία είναι ο μεγάλος καταναλωτής, δεν ξέρω αν αυτό ισχύει και σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, αλλά γενικά λέει η στατιστική ότι το 80% των υδατικών πόρων το καταναλώνει η γεωργία.

Επομένως αν κάνουμε και 10% εξοικονόμηση από εκεί θα γλιτώσουμε πάρα πολλά από θέματα υδατικών πόρων που είναι πολύτιμα όχι μόνο για τη γεωργία βέβαια, είναι και για την ενέργεια, είναι για τον τουρισμό, είναι οπωσδήποτε για την υγεία και για το περιβάλλον.

Επομένως επειδή στην Ειδικός Γραμματέας θέτουμε το βάρος στα σχέδια διαχείρισης των υδατικών πόρων, εκεί βέβαια είχαμε μια καθυστέρηση στα προηγούμενα χρόνια και τώρα προσπαθούμε και είμαστε σε πολύ καλή θέση να ξεφύγουμε από τις αιρεσιμότητες που συνεπάγεται αυτή η καθυστέρηση, αλλά ήθελα να πω ότι χρειάζεται αυτή η υδροκεντρική προσέγγιση γιατί αν μας λείπει το νερό σ' ένα νησί ή στη Θεσσαλία ή σε κάποια άλλη περιοχή, ή αν έχουμε πλημμύρες στον Έβρο και κάθε φορά

πληρώνουμε εκατομμύρια το χρόνο για τις αποζημιώσεις, τότε δε θα πάμε καλά, σε όλη αυτή την εφαρμογή του Προγράμματος.

Γι' αυτό προσβλέπω σε μια πολύ καλή συνεργασία και για να εξοικονομήσουμε νερό αλλά και για ν' αποφύγουμε τις καταστρεπτικές συνέπειες της υπερδιάθεσης του νερού με τις πλημμύρες, της μεγάλης ποσότητας.

Επομένως ευχαριστώ πολύ που μου δώσατε το λόγο και εύχομαι καλή επιτυχία στη συνάντηση αυτή, προσβλέποντας στο μέλλον σε μια πολύ καλή συνεργασία. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ και ευελπιστούμε κ. Γκανούλη ότι σύντομα θα έχουμε λύσει και το πρόβλημα της αιρεσιμότητας που αφορά τα νερά, την τιμολόγηση των νερών και θα μπορέσουμε να προχωρήσουμε στην υλοποίηση ενός μέρους του προγράμματος της Αγροτικής Ανάπτυξης που είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τα θέματα της διαχείρισης των υδάτων.

Θέλω να δώσω το λόγο στον Περιφερειάρχη Ηπείρου τον κ. Καχριμάνη ο οποίος τιμά πάντα τις εκδηλώσεις του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης και οι παρεμβάσεις του είναι πάντα ουσιαστικές στην κατεύθυνση της βελτίωσης υλοποίησης του Προγράμματος. Θα ήθελα απ' αυτή τη θέση να του δώσω το λόγο ν' απευθύνει ένα σύντομο χαιρετισμό.

Α. ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ: Κύριοι Υπουργοί, κύριοι Γενικοί Γραμματείς, εκπρόσωποι από όλους τους άλλους φορείς, είμαστε εδώ με αγωνία να προχωρήσει το Πρόγραμμα του 2014-2020.

Ξέρετε, σε μια Ελλάδα η οποία όπως προειπώθηκε κι από τον Υπουργό που δεν περιμένει από πουθενά αλλού αλλά από τον πρωτογενή τομέα αρχικά, πρέπει να δώσουμε τα πάντα για ν' αλλάξουμε σελίδα και οικονομικά και κοινωνικά. Εμείς ως Περιφέρειες της Ελλάδος αυτό το έχουμε βάλει στο μυαλό μας πολύ καλά και γι' αυτό κ. Φίρμπα συνέχεια λέγαμε ότι το «Μπαλτατζής» δεν πήγε καλά γιατί ήταν κεντρικό Πρόγραμμα, θέλαμε να έχουμε συμμετοχή εμείς, οι Περιφέρειες, στο γίγνεσθαι του τόπου μας.

Άλλωστε αυτό το δείχνουν οι πληρωμές που έχετε σήμερα για τις παλιές υποχρεώσεις οι οποίες δεν είναι δικό σας θέμα, είναι θέμα της πολιτικής που έγινε όλα αυτά τα χρόνια όπως προείπε και ο κ. Τσιρώνης, στα θέματα που αφορούσαν το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

Ακόμα είναι στ' αυτιά μας «όλα τα κιλά, όλα τα λεφτά», που τα πληρώνουμε σήμερα, άλλος λέει Πρόγραμμα Χατζηγάκη, εγώ λέω Προγράμματα αυτών που ξέχασαν τον αγρότη και τον κτηνοτρόφο και εν ονόματι αυτών ασχημονούσαν εις βάρος του. Αν δεν πούμε αλήθειες μεταξύ μας δεν πρόκειται ν' αλλάξουμε.

Εμείς ως Περιφέρειες είμαστε εδώ και θέλουμε κ. Υπουργέ, κ. Γενικό Γραμματέα να προχωρήσει και η 2^η φάση που αφορά τη μεταποίηση, τις αρδεύσεις και τους αναδασμούς, να προχωρήσουμε γρήγορα. Υπάρχουν και κάποια θεσμικά, εγώ είμαι βλάχος από το Μέτσοβο, αν θέλετε την ποιότητα που έχουμε στα προϊόντα μας, είναι όπως προείπατε από το περιβάλλον και από τη μορφολογία του εδάφους και το μεγάλο φυτικό βασίλειο που υπάρχει στην Ελλάδα.

Έλεγα προ ημερών στα Γιάννενα, αν πάρουμε τα μπούτσικα από το Συρράκο και τα πάμε στη Δανία, δε θα βγάλουμε φέτα. Άρα τί πρέπει; Αυτούς τους ανθρώπους να τους κάνουμε επαγγελματίες. Γιατί μέχρι σήμερα εντάξει, με τις σπάνιες φυλές, με τη βιολογική γεωργία προσπαθούμε να τους στηρίξουμε αλλά ο Πρόεδρος των μετακινουμένων προχθές μου έλεγε «αν δεν είχα τη γυναίκα όλα αυτά τα χρόνια δασκάλα θα είχα αλλάξει επάγγελμα, τώρα πήραμε λεφτά».

Πρέπει να λέμε αλήθειες μεταξύ μας αυτές τις μέρες που πήραν τις πρώτες ενισχύσεις. Εγώ θεωρώ ότι εκεί πρέπει να γίνουν οι σταυλικές εγκαταστάσεις, σε όλους αυτούς. Και πώς θα γίνουν: Έχουμε φτιάξει πολλά στο μυαλό μας τα οποία είναι λάθος. Ο παππούς μου από τη μάνα μου ήταν τσέλιγκας και ήταν ακριβώς στο όριο της Φλέγκας με τη Βάλλια Κάλντα, εκεί πήγαινα μικρός, απ' τον άλλο τον παππού βγάσαμε τη βαρελοξυλεία για τα βαρέλια, τα ρόμπολα.

Το θέμα είναι ότι ο κτηνοτρόφος εκεί δεν κάθεται κανένας σήμερα. Και τους λέω «γιατί;». «Δε μας αφήνουν να κάνουμε μια σταυλική εγκατάσταση, να τα κλείσουμε το βράδυ μέσα, να μπορούμε να έχουμε ανθρώπινες συνθήκες, να έχουμε ένα φωτοβολταϊκό εκεί».

Και ξέρετε, είναι απλά τα πράγματα, δε χρειάζεται να κάνουμε εγκαταστάσεις μεγάλες στους κτηνοτρόφους με σιδηροκατασκευές. Κολώνες της ΔΕΗ εμποτισμένες, πάνελ και έγινε εγκατάσταση. Επίσης φωτοβολταϊκά

μετακινούμενα, το καλοκαίρι στο βουνό, το χειμώνα κάτω. τόσο απλά είναι. Και να τους καθοδηγήσουμε.

Γιατί μιλώντας με το Γραμματέα μου έλεγε «κάντε μια προσπάθεια στο θέμα των εξαγωγών». Στο θέμα των εξαγωγών είχα ενοχλήσει και τον κ. Υπουργό με τα ακτινίδια. Μόλις τους είπαμε ότι «θα πάτε στην Άρτα σ' ένα διαλογητήριο και μετά μια ομάδα παραγωγών στο Ειρηνοδικείο», όλα τα ακτινίδια φέτος, δε ήταν και πάρα πολλά αλλά πουλήθηκαν με πάρα πολύ καλές τιμές.

Αυτό το τόσο απλό δεν τους το έδινε κανένας να το καταλάβει. Επίσης προ ημερών η Ήπειρος παρουσίασε στη Ρουμανία την ταυτότητά της στο Βουκουρέστι. Εκεί μαζεύτηκαν οι πάντες. Οι δυνατότητες της πατρίδας μας είναι τεράστιες. Τί είδα: Λόγω καταστάσεων που πέρασε ο Ελληνισμός, ένα κομμάτι της Πίνδου έχει μεταφερθεί δυο φορές: Μία επί Αλή Πασά από τη Βέροια και πάνω και το '27 που ήρθαν οι πρόσφυγες στη Ρουμανία.

Και αυτή τη στιγμή στην Κοσταντζα έχει τα πάντα. Θέλετε τα σούπερ μάρκετ, θέλετε όλο το εμπόριο και το λιμάνι. Τους ρώτησα, «πορτοκάλια, λεμόνια, μανταρίνια από πού παίρνετε;» και μου είπαν «δικά σας είναι αλλά μας τα πουλάνε οι Βούλγαροι γιατί εμείς δε μπορέσαμε να περάσουμε στον κόσμο μας ότι πρέπει να κάνουμε αυτά που πρέπει να κάνουμε τα διαλογιτήρια και σ' αυτά τα προϊόντα και να τα περάσουμε έξω».

Άρα θέλουμε δουλειά. Όλα αυτά, αν συνεργαστούμε όλοι μαζί θα τ' αλλάξουμε. Αν όμως ο καθένας νομίζει ότι έχουμε να χωρίσουμε πολλά και στην Ελλάδα αυτό μας που ενώνει είναι το 80%, στο 20% διαφωνούμε μεταξύ μας και στηρίζοντας τον πρωτογενή τομέα θα έχουμε και τον τουρισμό. Αλήθεια, δεν είναι κέρδος σε μια περιοχή να έχει το πρωινό από προϊόντα της περιοχής και όλη την αγροδιατροφική αλυσίδα;

Αυτά όλα αν τα δούμε θ' αλλάξουμε σελίδα αλλιώς κάθε τόσο θα έχουμε την αγωνία αν θα μας υπογράψουν ή δε θα μας υπογράψουν οι εταίροι μας. Λοιπόν, εύχομαι καλή επιτυχία κι εμείς ως Περιφέρειες ζητάμε όσο πιο γρήγορα να προχωρήσουν τα πράγματα γιατί το ζητά ο κόσμος. Σας ευχαριστώ και συγνώμη αν μακρηγόρησα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Καχριμάνη για όλα όσα είπε και για το πολιτικό μήνυμα της συλλογικότητας και της ενωτικής προσπάθειας που πρέπει να καταβάλλουμε σ' αυτή τη νέα προγραμματική περίοδο.

Τέλος, είναι μαζί μας η εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Λουκία Κανταρή και θα ήθελα να της δώσω το λόγο για έναν σύντομο χαιρετισμό για ν' αρχίσουμε μετά τις εργασίες της σημερινής συνεδρίασης.

Λ. ΚΑΝΤΑΡΗ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Κύριοι Υπουργοί, κύριοι Γενικοί, διακεκριμένα μέλη αυτής της Επιτροπής, κυρίες και κύριοι, χαίρομαι που βρίσκομαι εδώ σήμερα.

Έχουμε περάσει όπως έχετε ήδη αναφέρει, στη φάση της υλοποίησης και εφαρμογής του Προγράμματος. Σημαντικό είναι το γεγονός ότι εκδόθηκε η απόφαση εκχώρησης αρμοδιοτήτων διαχείρισης της Περιφέρειας της χώρας μέσω των οποίων αναμένεται να υλοποιήσουν κάποια από τα μέτρα και τις δράσεις του Προγράμματος και έχει ήδη αρχίσει η εκπόνηση και η συγκρότηση των έργων.

Είναι σημαντικό η υλοποίηση του Προγράμματος να συνεχιστεί με καλό ρυθμό ώστε να εξασφαλίζεται η επίτευξη των στόχων. Μία από τις μεγαλύτερες προκλήσεις του Προγράμματος, είναι τώρα η οριοθέτηση των περιοχών που χαρακτηρίζονται από φυσικά μειονεκτήματα. Γνωρίζουμε ότι η διαδικασία αυτή είναι σ' εξέλιξη και αναγνωρίζουμε τις προσπάθειες που γίνονται για να ολοκληρωθεί έγκαιρα αυτή η διαδικασία.

Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για τη σκληρή δουλειά και την εξαιρετική συνεργασία που είχαμε και είμαι σίγουρη ότι θα έχουμε και στο μέλλον.

Εμείς, τα μέλη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θα παραμείνουμε στο πλάι σας, θα παράσχουμε συμβουλές, επεξηγήσεις και διασαφηνίσεις όταν είναι αναγκαίο και θα εξακολουθήσουμε να σας στηρίζουμε με όποιον τρόπο μπορούμε στην υλοποίηση του Προγράμματος. Σας ευχαριστώ.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

Διαπίστωση απαρτίας μελών της Επ.Πα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ. Και σε αυτό το σημείο φαντάζομαι συγχωρούμε όλοι μας την πολιτική ηγεσία η οποία λόγω υποχρεώσεων πρέπει ν' αποχωρήσει. Εμείς θα συνεχίσουμε τις εργασίες μας. Δε νομίζω ότι είναι η κατάλληλη στιγμή να ξανακάνουμε ένα διάλειμμα, έχουμε όρεξη φαντάζομαι να συνεχίσουμε.

Ας αρχίσουμε επιβεβαιώνοντας την απαρτία την οποία έχουμε στη σημερινή μας συνεδρίαση, η οποία έχει ξεπεράσει το 70% και είναι ένας εξαιρετικά υψηλός αριθμός μελών της Επιτροπής Παρακολούθησης με δικαίωμα ψήφου. Μέχρι στιγμής είχαμε 41 από τα 57 μέλη με δικαίωμα ψήφου, δεν ξέρω αν έχει αυξηθεί ο αριθμός, πάντως είμαστε σε καλή κατάσταση.

Έγκριση Ημερήσιας Διάταξης

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχετε πάρει την ημερήσια διάταξη και αν δεν υπάρχει καμία πρόταση ή παρατήρηση μπορούμε να εγκρίνουμε την ημερήσια διάταξη. Θέλει κανείς το λόγο;

Η κα Ζαλούμη.

Ο. ΖΑΛΟΥΜΗ: Καλημέρα σας, είμαι από την Περιφέρεια Αττικής. Είχαμε στείλει ως Περιφέρεια περίπου πριν από μια εβδομάδα μια πρόταση στην Επιτροπή, στον Πρόεδρο της Επιτροπής για να συζητηθεί σήμερα, αφορά στη μείωση του κατωτάτου ορίου βαθμολογίας για την επόμενη προφανώς πρόσκληση του 6.1.

Επειδή η Περιφέρεια Αττικής θεωρούμε, ίσως και όχι μόνο, έχει συγκεκριμένα ζητήματα για τα οποία κρίνει ότι μια περαιτέρω μείωση, η πρότασή μας είναι στο 40, θα έχει σημαντικά αποτελέσματα όσον αφορά την αποτελεσματικότητα και την απορροφητικότητα του Μέτρου. Νομίζω στη συνέχεια μπορώ να επιχειρηματολογήσω.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Νομίζω ότι επειδή έχουμε προβλέψει να σας δοθεί ο λόγος στη συζήτηση για να θέσετε αυτό το ζήτημα, προτείνω να μην το εντάξουμε ως ξεχωριστό θέμα στην ημερήσια διάταξη, αλλά βεβαίως θα σας δοθεί ο λόγος

να κάνετε την εισήγησή σας στη διάρκεια της συζήτησης μετά τις πρώτες εισηγήσεις που θα έχουμε.

Ο. ΖΑΛΟΥΜΗ: Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αν δεν υπάρχει καμία άλλη παρατήρηση, προχωρούμε.

Εγκρίνεται η ημερήσια διάταξη της 2^{ης} Επιτροπής Παρακολούθησης.

Έγκριση Πρακτικών 1ης Συνεδρίασης Επιτροπής Παρακολούθησης

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχετε πάρει τα πρακτικά, εάν υπάρχουν παρατηρήσεις παρακαλώ να ζητήσετε το λόγο. Δεν υπάρχουν.

Εγκρίνονται ομόφωνα τα πρακτικά της 1^{ης} συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Εισήγηση του Προέδρου της Επιτροπής Παρακολούθησης

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Έχω να πω κάποια πράγματα επί της ουσίας σε ό,τι αφορά την πορεία προόδου του Προγράμματος και θα κάνω την εισήγηση.

Κυρίες και κύριοι, όπως όλοι γνωρίζετε, το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2014-2020 εγκρίθηκε το Δεκέμβριο του 2015, δηλαδή έχουμε τα πρώτα μας γενέθλια, αφού προηγήθηκαν εντατικές και επίπονες διαβουλεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συνέχεια των παρατηρήσεων που είχαν δοθεί από την Επιτροπή επί του αρχικού σχεδίου που είχαμε υποβάλλει τον Ιούλιο του 2014.

Σε συνέχεια της έγκρισης του Προγράμματος και σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα, δρομολογήθηκαν όλες οι απαραίτητες προπαρασκευαστικές διοικητικές ενέργειες, αφ' ενός μεν για την ένταξη και πληρωμή των ανειλημμένων υποχρεώσεων στη νέα περίοδο και αφ' ετέρου για τη διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου εφαρμογής των Μέτρων και Δράσεων του νέου Προγράμματος.

Στην κατεύθυνση αυτή, εντός του 2016, νομίζω έχει σημασία ν' αναφερθούν αυτά, μέσα από μια διαδικασία διαβούλευσης και στενή συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες και τους Φορείς, είχαμε τη θέσπιση με Υπουργική Απόφαση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου για την

περίοδο 2014-2020, το νέο οργανόγραμμα και επιμένω σ' αυτό, των Ειδικών Υπηρεσιών του Προγράμματος με δομή προσαρμοσμένη στις ανάγκες και τα μέτρα του νέου Προγράμματος, δηλαδή στις δύο Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης και Εφαρμογής δημιουργήσαμε 6 Μονάδες στην Υπηρεσία Διαχείρισης και 8 μονάδες στην Υπηρεσία Εφαρμογής.

Οι 6 Μονάδες της Υπηρεσίας Διαχείρισης αναλαμβάνουν αρμοδιότητες που αφορούν στον προγραμματισμό, τη θεσμική υποστήριξη και αξιολόγηση, τη χρηματοοικονομική παρακολούθηση, τη δικτύωση και δημοσιότητα, την τεχνική υποστήριξη και τους ελέγχους του Προγράμματος, ενώ στις 8 Μονάδες της Ειδικής Υπηρεσίας Εφαρμογής, οι 8 Μονάδες αναλαμβάνουν αρμοδιότητες Διαχείρισης, Εφαρμογής και Ελέγχου που αφορούν στα επιμέρους Μέτρα και Δράσεις του Προγράμματος με έμφαση σε εκείνα που θεωρούμε στρατηγικής προτεραιότητας για τον επιδιωκόμενο αναπροσανατολισμό του παραγωγικού μας προτύπου όπως είχα αναφέρει στο πρώτο μέρος της παρέμβασής μου.

Συγκεκριμένα, αναφέρομαι στις Μονάδες της Κατάρτισης, τις γεωργικές συμβουλές, την καινοτομία και τις ομάδες παραγωγών, τις επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, τις δημόσιες υποδομές, τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα, το SLLD, το LEADER δηλαδή ενώ ανεξάρτητη Μονάδα αναλαμβάνει πλέον τους ελέγχους των Μέτρων που έχουν εκχωρηθεί στην Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής καθώς και την αναγνώριση και εκκαθάριση των έργων της Τεχνικής Βοήθειας.

Το τρίτο που κάναμε ήταν ο συντονισμός και ο προγραμματισμός με τις Περιφέρειες σχετικά με τις αρμοδιότητες των Μέτρων και Δράσεων, τα οποία εκχωρήσαμε στις Περιφέρειες και είμαστε ευτυχείς ότι έχουμε μια Κοινή Υπουργική Απόφαση για την εκχώρηση των αρμοδιοτήτων αυτών, έχοντας κατανείμει και τους ίδιους τους πόρους για τα μέτρα και δράσεις που αναλαμβάνουν οι Περιφέρειες.

Παράλληλα, αυτή την περίοδο ετοιμάζεται η εκχώρηση Τεχνικής Βοήθειας στις Περιφέρειες στη βάση τεκμηριωμένων αναγκών που απορρέουν από την υλοποίηση των εκχωρούμενων Μέτρων. Έτσι, η εκχώρηση συνοδεύεται και από την εκχώρηση Τεχνικής Βοήθειας.

Τέταρτο, προέβημεν στην έκδοση των απαιτούμενων για την ενεργοποίηση των Μέτρων του νέου Προγράμματος Υπουργικών και Κοινών Υπουργικών Αποφάσεων, εκχώρησης αρμοδιοτήτων προς τους λοιπούς Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης, εκδώσαμε την Κοινή Υπουργική Απόφαση των Υπουργών Αγροτικής Ανάπτυξης και Τουρισμού όπως ανέφερε κι ο κ. Τζιάλλας για τον καθορισμό των επιλέξιμων κατηγοριών, καταλυμάτων, στο πλαίσιο των δράσεων Αγροτουρισμού, προχωρήσαμε στο σχεδιασμό και την ανάπτυξη του νέου ΟΠΣΑΑ και βρίσκεται παράλληλα σ' εξέλιξη η συνεργασία μας με την Εθνική Αρχή Συντονισμού για την προσαρμογή του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων στα μέτρα ενίσχυσης και στήριξης της Επιχειρηματικότητας του Προγράμματος.

Πρέπει να το πω για να τα λέμε όλα, έχουμε ορισμένα προβλήματα στο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων τα οποία σε συνεργασία προσπαθούμε να λύσουμε. Δε μπορούμε να πούμε ότι είμαστε όλοι, και φαντάζομαι και η Υπηρεσία σας απολύτως ικανοποιημένοι από την ταχύτητα με την οποία πάνε τα πράγματα αλλά νομίζω ότι με τη συνεργασία, εμφανιζόμενες αδυναμίες θα ξεπεραστούν και θα είμαστε σε θέση πραγματικά τα επενδυτικά μέτρα να προχωρήσουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Στη συνέχεια είχαμε την κατάρτιση και έγκριση των κριτηρίων επιλογής των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων, την κατάρτιση του Σχεδίου Στρατηγικής Ενημέρωσης και Δημοσιότητας, τη σύσταση του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου στο πλαίσιο του Προγράμματος, την κατάρτιση του Σχεδίου Δράσης και του Σχεδίου Επικοινωνίας του Αγροτικού Δικτύου και μάλιστα πρόσφατα, ήσαστε οι περισσότεροι κοινωνοί ενός σημαντικού συνεδρίου που διοργανώσαμε με το Εθνικό Αγροτικό Δίκτυο, το συνέδριο για την Καινοτομία και τη Συνεργασία, όπου αναδείχθηκε η ανάγκη ν' αναπτυχθούν και χρηματοδοτηθούν συνέργειες μεταξύ των δρώντων της αγροδιατροφικής αλυσίδας για τη μεταφορά της γνώσης και των ερευνητικών αποτελεσμάτων στη γεωργική πρακτική με στόχο την ίδια την ενσωμάτωση της καινοτομίας και την αλλαγή της κουλτούρας σε ό,τι αφορά την καινοτομία και τη συνεργασία στον πρωτογενή τομέα.

Το συγκεκριμένο συνέδριο χαρακτηρίστηκε από εξαιρετικά επιτυχία, υψηλή συμμετοχή, έκδηλο το ενδιαφέρον όλων των φορέων που εμπλέκονται στα ζητήματα αυτά για την προκήρυξη του Μέτρου αλλά όπως

είπαμε, επειδή είναι ένα καινούργιο μέτρο, θα δουλέψουμε και θα συνεχίσουμε τη συνεργασία με Φορείς για την καλύτερη δυνατή προετοιμασία του μέτρου πριν το προκηρύξουμε.

Επίσης, την περασμένη χρονιά, το διάστημα μεταξύ 1^{ης} και 2^{ης} συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης ολοκληρώσαμε τη μεταφορά των ανειλημμένων υποχρεώσεων, αναφέρθηκε και ο Υπουργός στο γεγονός ότι δεν επιβαρύνθηκαν οι εθνικοί πόροι και οι πληρωμές αυτή τη στιγμή εκτελούνται κανονικά ενώ ευχόμαστε οι πληρωμές να ξεπεράσουν τα 650 εκατομμύρια, το οποίο όπως είπε και ο κ. Φίρμπας, θα είναι μια σημαντική συμβολή στην απορρόφηση αυτή τη χρονιά.

Ο στόχος αυτός για φέτος μπορεί να ακούγεται υψηλός αλλά είναι και αντίστοιχος της περσινής χρονιάς, όπου η απορρόφηση ήταν η καλύτερη του συνόλου της προγραμματικής περιόδου 2007-2013, αγγίζοντας σε δημόσια δαπάνη τα 780 εκατομμύρια και σε κοινοτική συμμετοχή τα 720 εκατομμύρια.

Δράττομαι της ευκαιρίας σ' αυτό το σημείο να πω κάτι το οποίο πρέπει να ειπωθεί. Δυο μήνες πριν, Ευρωβουλευτής της αντιπολίτευσης εξέδωσε Δελτίο Τύπου για να σημειώσει ότι η απορρόφηση στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης ήταν η προτελευταία στην Ευρωπαϊκή Ένωση με ποσοστό 5%, όταν ο μέσος όρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ήταν 12,4%.

Μη δημοσιοποιώντας βέβαια το γεγονός ότι το Πρόγραμμα το δικό μας είχε εγκριθεί ένα χρόνο μετά από τα άλλα Προγράμματα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θέλω με χαρά να σας πω ότι αρχές Δεκέμβρη, σε επίσημη ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το ποσοστό απορρόφησης της χώρας μας ήταν στο 9,33% με μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής 13,7%.

Οι εκτιμήσεις μας είναι ότι μέχρι το τέλος του χρόνου το ποσοστό μας θα έχει ξεπεράσει το 15,5%, θα είναι κοντά στο 16% και ήδη, η χώρα μας έχει βρεθεί πάνω από έναν αξιόλογο αριθμό χωρών στην απορρόφηση. Αυτό σημαίνει ότι είμαστε σε μια διαδικασία πραγματικά στην οποία οι επιδόσεις βελτιώνονται και βελτιώνονται γιατί πραγματικά βελτιώνεται η προσπάθεια και η δουλειά που γίνεται στο Υπουργείο.

Τέλος, πρόσφατα υποβάλλαμε την πρώτη τροποποίηση του Προγράμματος με βελτιωτικές προσθήκες που αφορούν μια σειρά μέτρων στη βάση της διαβούλευσης που έγινε και οι οποίες τροποποιήσεις συνδέονται με τη διεύρυνση επιλέξιμων καλλιεργειών στη βιολογική γεωργία και κτηνοτροφία, τη διεύρυνση και αποσαφήνιση της επιλεξιμότητας συνεργατικών σχημάτων στα επενδυτικά μέτρα του ΠΑΑ, τη δυνατότητα χρήσης μοναδιαίου κόστους της δράσης κατάρτισης για την απλοποίηση των διαδικασιών και επιπλέον στήριξη της επιχειρηματικότητας στα νησιά με αύξηση ποσοστών και ποσών ενίσχυσης.

Προσθέσαμε επίσης ένα νέο Μέτρο στα γεωργοπεριβαλλοντικά και επεκτείναμε τη δυνατότητα χορήγησης προκαταβολής και σε άλλα μέτρα του ΠΑΑ ενώ παράλληλα διευρύνουμε τον ορισμό των βοσκοτόπων σε σχέση με τον πρώτο πυλώνα.

Σε ό,τι αφορά τις προκηρύξεις, έχει ήδη προκηρυχθεί το Μέτρο των νέων γεωργών μέσα από μια μακρά διαδικασία διαβούλευσης, έχει προκηρυχθεί η εξισωτική αποζημίωση και εκτιμούμε ότι η απορρόφηση πόρων θα πλησιάσει τα 242 εκατομμύρια, η δε προκήρυξη των νέων γεωργών αφορά 241 εκατομμύρια δημόσια δαπάνη και το εκδηλωμένο ενδιαφέρον είναι εξαιρετικά υψηλό. Η οριστικοποίηση δε των αιτήσεων θα γίνεται ως το τέλος του χρόνου.

Παράλληλα ολοκληρώσαμε την επιλογή των Ομάδων Τοπικής Δράσης, αξιολογήσαμε τα τοπικά προγράμματα που υποβλήθηκαν και ανακοινώσαμε τους προϋπολογισμούς για τα συγκεκριμένα Προγράμματα και το ενδιαφέρον στοιχείο σε αυτή την περίπτωση κατά την άποψή μου δεν είναι μόνο η ταχύτητα με την οποία έγινε όλη αυτή η δουλειά, υπάρχει ένα άλλο ενδιαφέρον στοιχείο το οποίο έχει να κάνει με την πολυταμειακή προκήρυξη, δηλαδή το Αγροτικό LEADER προκηρύχθηκε από κοινού με το LEADER της Αλιείας.

Είναι κάτι το οποίο είναι πολύ αισιόδοξο, τολμηρό, υπό την έννοια ότι θα μας δώσει τη δυνατότητα μιας μη μονοτομεακής προσέγγισης του ζητήματος της ανάπτυξης και εύχομαι να είχαμε τη δυνατότητα αυτό να το κάνουμε και με άλλα Ταμεία. Αλλά δε μπόρεσε να γίνει, ευελπιστώ να μπουν στη συνέχεια και να συνδράμουν και άλλα Ταμεία όπως το κοινωνικό και το

Περιφερειακό σ' αυτή την πολυταμειακή και, θα έλεγα και πολυτομεακή προσέγγιση της ανάπτυξης.

Επίσης το άλλο ενδιαφέρον ζήτημα στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι ότι έχουμε 31 πολυταμειακά τοπικά Προγράμματα, 18 μονοταμειακά εκ των οποίων τα 16 είναι του Αγροτικής Ανάπτυξης και τα 2 της Αλιείας και στα οποία κατανέμονται 360 περίπου εκατομμύρια ενώ σε δεύτερη έχουμε αφήσει πόρους και σε δεύτερη φάση να κατανεμηθούν αδιάθετοι πόροι στη βάση της αποτελεσματικότητας, της πορείας υλοποίησης από τις ομάδες τοπικής δράσης, οι οποίες και καλούνται να σταθούν αντάξιες του αναβαθμισμένου ρόλου που αναλαμβάνουν και που τους εμπιστεύθηκε το Υπουργείο.

Αποφεύγοντας και το τονίζω γιατί το έχω ξαναπεί πολλές φορές αυτό, τις κακές πρακτικές του παρελθόντος, τόσο οι Περιφέρειες όσο και εμείς, θα είμαστε ιδιαίτερα αυστηροί στην υλοποίηση των Προγραμμάτων και αν το θέλετε στην αξιοποίηση των πόρων που τόσο ανάγκη έχει η εθνική μας οικονομία.

Επιπλέον, προγραμματίζουμε και είναι αυτές τις μέρες δρομολογημένα, πρώτον την προκήρυξη της βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας, εκτιμούμε ότι μέχρι το τέλος του χρόνου θα καταφέρουμε να προκηρύξουμε το Μέτρο αυτό, έχει ολοκληρωθεί η δημόσια διαβούλευση και σήμερα, αύριο, εκτιμούμε ότι θα έχουμε την υπογραφή της Υπουργικής Απόφασης.

Επίσης, προχωράμε στην πρόσκληση για το μέτρο των νέων γεωργών, έχει ήδη υπογραφεί η σχετική Υπουργική Απόφαση, άρα βιολογική κατάρτιση, προχωρούν και είμαστε κατά βάση έτοιμοι και με τη μεταποίηση και εμπορία των γεωργικών προϊόντων, έχει ολοκληρωθεί η διαβούλευση και είμαστε στη φάση προώθησης της Κοινής Υπουργικής Απόφασης για τα καθεστώτα ενίσχυσης δράσεων με τελικό προϊόν εκτός γεωργικού τομέα όσο και της ΥΑ Εφαρμογής.

Βέβαια, σ' ένα τόσο σοβαρό και σημαντικό μέτρο, πολλά θα εξαρτηθούν από τη λειτουργία του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων, υπάρχει μια πίεση μεγάλη και από τα άλλα μέτρα του ΕΣΠΑ,

ουσιαστικά το θεσμικό πλαίσιο για μας είναι τελειωμένο, το πληροφοριακό μας μένει.

Τέλος, σε ό,τι αφορά τις προκηρύξεις, δουλεύουμε το θεσμικό πλαίσιο μιας σειράς γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων αλλά η προκήρυξη θα εξαρτηθεί από την ετοιμότητα των Πληροφοριακών Συστημάτων του ΟΠΕΚΕΠΕ γιατί αυτά είναι συνδεδεμένα με τα Πληροφοριακά Συστήματα του ΟΠΕΚΕΠΕ. Η δουλειά γίνεται, είμαστε σε συντονισμό.

Θέλω ν σημειώσω ότι αμέσως μετά την ένταξη των νέων γεωργών, θα προκηρύξουμε το Μέτρο των Σχεδίων Βελτίωσης ώστε πραγματικά να δώσουμε τη δυνατότητα στους νέους γεωργούς να ενταχθούν και στα Σχέδια Βελτίωσης. Θα έλεγε κανείς, καλά όλα αυτά, αλλά εάν δεν αντιμετωπισθεί το πρόβλημα ιδιαίτερα στα επενδυτικά μέτρα της χρηματοδότησης, της εξασφάλισης της ιδιωτικής συμμετοχής, τότε θα έχουμε πρόβλημα.

Προς αυτή την κατεύθυνση υπάρχουν συντονισμένες ενέργειες και είμαστε ήδη έτοιμοι να αναθέσουμε, έχουμε ήδη κλείσει δηλαδή τη διαβούλευση και συντάξει τους όρους, αν το θέλετε, ανάθεσης, της ex ante μελέτης για την ενεργοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων στο πλαίσιο του Προγράμματός μας στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, επιδιώκοντας τη συντομότερη δυνατή εκπόνηση της μελέτης η οποία θ' αξιοποιηθεί για να κάνουμε τις κατάλληλες επιλογές και να πάρουμε τις κατάλληλες αποφάσεις για να στηρίξουμε τη χρηματοδότηση της ιδιωτικής συμμετοχής.

Δε θέλουμε με άλλα λόγια, να γίνουν τα λάθη της περασμένης προγραμματικής περιόδου με το Ταμείο Αγροτικής Επιχειρηματικότητας όπου οι πόροι που ήταν στη διάθεση των αγροτών και των επενδυτών για τα επενδυτικά μέτρα δεν αξιοποιήθηκαν και είχαμε μια εξαιρετικά χαμηλή απορρόφηση. Άρα κινούμαστε γρήγορα προς αυτή την κατεύθυνση γιατί έχουμε συνείδηση του επείγοντος του πράγματος.

Όλα αυτά βέβαια επιβεβαιώνουν μια μεγάλη προσπάθεια που καταβάλλεται, αλλά αυτό που μας απασχολεί είναι κυρίως η υλοποίηση της αναπτυξιακής πολιτική τους Προγράμματος αλλά παράλληλα και πάλι είμαι αναγκασμένος να πω δυο λόγια για την παραδοσιακή γκρίνια και εύκολη

κριτική η οποία ακούγεται γύρω από την ταχύτητα, την επιτάχυνση αν το θέλετε, υλοποίησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης .

Επειδή υπάρχει μια παραπληροφόρηση ή συνειδητή αν το θέλετε απόκρυψη της πραγματικότητας, κατ' αρχήν η κριτική αν είναι καλοπροαίρετη υποεκτιμά το μέγεθος της θεσμικής διοικητικής και τεχνικής προετοιμασίας που είναι απαραίτητη για την έναρξη ενός Προγράμματος αυτού του μεγέθους.

Με άλλα λόγια αγνοείται τί συνεπάγεται σε χρόνους όλη αυτή η προσπάθεια. Αγνοούν ή συνειδητά αποκρύπτουν τί συνέβη επίσης στην προηγούμενη προγραμματική περίοδο. Και θέλω να είμαι σαφής.

Γιατί δε σας κρύβω ότι και προχθές κάποιος ο οποίος κινείται στο χώρο μου ασκούσε αυτή την κριτική ενώ γνωρίζει και γνωρίζουν ότι την περασμένη προγραμματική περίοδο μια σειρά μέτρα προκηρύχθηκαν πολύ αργότερα. Είμαστε μπροστά τουλάχιστον ένα με ενάμιση χρόνο από τις προκηρύξεις των Μέτρων των προηγούμενη προγραμματική περίοδο.

Σχέδια βελτίωσης την προηγούμενη προγραμματική περίοδο: Μια προκήρυξη το 2011, τέσσερα χρόνια μετά την έγκριση του Προγράμματος. Γιατί το Πρόγραμμα εγκρίθηκε το Νοέμβριο του 2007.

Νέοι γεωργοί: Η πρώτη πρόσκληση έγινε το 2009, δυο χρόνια μετά. Η μεταποίηση, η πρώτη πρόσκληση έγινε το 2009, δυο χρόνια μετά. Ιδιωτικές επενδύσεις του Άξονα 3, τα ΟΠΑΑΧ: Η πρώτη πρόσκληση έγινε το 2010, τρία χρόνια μετά. Το LEADER, η προκήρυξη έγινε ένα χρόνο μετά αλλά είχαμε το εξής ενδιαφέρον, ότι οι συμβάσεις υπογράφηκαν το 2010 και οι πρώτες προκηρύξεις, ή μάλλον πληρώθηκαν οι πρώτες δαπάνες το 2013, δηλαδή 6 χρόνια μετά την έγκριση του Προγράμματος.

Σταματώ εδώ, για να έχουμε και μια συγκριτική εικόνα. Θέλω τώρα πριν ολοκληρώσω σιγά σιγά, να κάνω δυο επισημάνσεις σε ό,τι αφορά την πολιτική διαχείριση του σχεδιασμού και υλοποίησης του Προγράμματος. Βασική μας πολιτική θέση είναι η υπηρεσιακή προετοιμασία και οριστικοποίηση των ενεργειών και πρωτοβουλιών μας μέσα από τη διαβούλευση με τους αρμόδιους Φορείς και τα εμπλεκόμενα μέρη, συμπεριλαμβανόμενης και της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Υπάρχει όμως μια παρανόηση από ορισμένους φίλους που για άλλη μια φορά θέλω να την επισημάνω: Υπάρχει μια παρανόηση σε ό,τι αφορά το τί σημαίνει διαβούλευση. Διαβούλευση δε σημαίνει αγαπητοί φίλοι, αγαπητά μέλη της Επιτροπής, ότι συναποφασίζουμε το τελικό περιεχόμενο των προκηρύξεων και της υλοποίησης του προγράμματος.

Οι ρόλοι για μας παραμένουν διακριτοί με απόλυτο σεβασμό τόσο στη διαδικασία της διαβούλευσης όσο και τους Φορείς οι οποίοι είναι συνταξιδιώτες μας. Επομένως θέλουμε σεβασμό των διακριτών ρόλων. Και επιμένω σ' αυτό. Διότι ορισμένες φορές, οι παρεμβάσεις ξεπερνούν τα όρια της διακριτότητας των ρόλων.

Μας ενδιαφέρει η υλοποίηση στόχων μιας στρατηγικής η οποία περιγράφηκε νωρίτερα και στην οποία θ' αναφερθώ και στη συνέχεια. Θέλουμε να υλοποιήσουμε πολιτική που θα βγάλει τη χώρα και τον αγροτικό τομέα από την κρίση και θέλουμε να περιοριστούμε μόνο στη στείρα απορρόφηση πόρων. Το ιδανικό είναι ο συνδυασμός των δύο: Επίτευξη στόχων στρατηγικής και πολιτικής και παράλληλα μια υψηλή απορρόφηση.

Το δεύτερο ζήτημα που θέλω να θίξω έχει να κάνει με αυτό που αναφέρεται στο κανονιστικό περιβάλλον του Προγράμματος. συχνά υποτιμούμε, αν δεν απαξιώνουμε, τη σημασία των Κανονισμών. Είναι μέγα λάθος, που του πληρώνουμε συνήθως με καταλογισμούς και με αποτυχίες στην επίτευξη στόχων πολιτικής.

Σεβόμαστε τους κανονισμούς, δε σημαίνει δεν διεκδικούμε προφανώς. Δε σημαίνει δεν τροποποιήσουμε, δε σημαίνει δεν αναθεωρούμε. Σημαίνει τον κανονιστικό θεσμικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργούμε όμως. Η θέση της χώρας μας στο διεθνές περιβάλλον, η ανάκτηση της αξιοπιστίας μας έχουν ιδιαίτερη σημασία για τις διεκδικήσεις μας και για τη διαπραγματευτική μας ισχύ.

Αυτό χαρακτηρίζει την πολιτική μας και αυτό έχει ήδη αρχίσει ν' αναγνωρίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και διευκολύνει το έργο μας πρέπει να σας πω.

Κυρίες και κύριοι, ο αγροδιατροφικός τομέας βρίσκεται σήμερα σ' ένα κρίσιμο σταυροδρόμι. Από τη μια μεριά τα συσσωρευμένα προβλήματα, απειλές και προκλήσεις και από την άλλη οι προσδοκίες και οι

ευκαιρίες. Ο τομέας δεν αντιμετωπίζει μόνο τα δικά του προβλήματα, δέχεται πιέσεις και από το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον αλλά προφανώς και από τα μέτρα πολιτικής που προέκυψαν από τις μνημονιακές υποχρεώσεις της χώρας.

Παρά το σημαντικό ύψος των πόρων από την ΚΑΠ και τη σημασία τους για το αγροτικό εισόδημα και την ανάπτυξη της υπαίθρου, δε βελτιώθηκε σε ανάλογο βαθμό η ανταγωνιστικότητα και δεν προχώρησαν οι διαρθρωτικές αλλαγές με αναπτυξιακό περιεχόμενο.

Από την άλλη, οι επιδόσεις του αγροτικού τομέα είναι αναντίστοιχες με τις δυνατότητες και τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που διαθέτει η χώρα. Η ποικιλία των γεωμορφολογικών συνθηκών για παραγωγή διαφοροποιημένων και ποιοτικών προϊόντων, εξαιρετικό ανθρώπινο δυναμικό, νησίδες δυναμικότητας και καινοτομίας σε όλη την Ελλάδα.

Μ' αυτά και μ' αυτά, το υφιστάμενο μοντέλο ανάπτυξης έχει κατά την άποψή μας εξαντλήσει τα όριά του. Η αλλαγή είναι επιτακτική, όχι μόνο γιατί τα χαρακτηριστικά του υφιστάμενου μοντέλου είναι ξεπερασμένα αλλά και γιατί δεν απαντά στις χρόνιες παθογένειες του πρωτογενούς τομέα, στα νέα προβλήματα που επιδεινώθηκαν την περίοδο της ύφεσης, αλλά και στις αναδυόμενες διεθνείς προκλήσεις.

Μέχρι σήμερα, στην πίεση των οξυμένων προβλημάτων, προτάσσονταν πυροσβεστικές πρακτικές. Με τον τρόπο αυτό όμως παραμερίζονται διαρκώς οι πολιτικές με αναπτυξιακό περιεχόμενο οι οποίες έχουν το μειονέκτημα ν' αποδίδουν μεσομακροπρόθεσμα και δεν είναι άμεσα εκμεταλλεύσιμες από πολιτική άποψη.

Η φιλοαγροτική, διαχειριστικού τύπου και άνευ αναπτυξιακού περιεχομένου πολιτική, αυτοεγκλωβίζεται στο φαύλο κύκλο που η ίδια δημιουργεί και συχνά αντλεί τη νομιμοποίησή της.

Για το σκοπό αυτό απαιτείται:

1. Επανακαθορισμός του μοντέλου ανάπτυξης του ελληνικού αγροτροφικού συστήματος στο πλαίσιο αντίστοιχης διαδικασίας για το σύνολο της ελληνικής οικονομίας
2. Η διατύπωση στρατηγικής που να εξυπηρετεί τη μετάβαση στο νέο μοντέλο ανάπτυξης.

3. Η διαμόρφωση των σχετικών πολιτικών θεσμών και δομών που θα υπηρετούν τη μετάβαση στο νέο μοντέλο.

Ο βασικός στρατηγικός στόχος για τον αγροτροφικό τομέα συνοψίζεται σε δυο βασικές κατευθύνσεις κατά την άποψή μας και κατά την πολιτική που θέλουμε να υλοποιήσουμε.

1. Στη βελτίωση με όρους αποδοτικότητας του μοντέλου της ομογενοποιημένης αγροτικής παραγωγής που χαρακτηρίζεται από χαμηλές τιμές και υψηλό ανταγωνισμό.
2. Στη σταδιακή μετατόπιση του παραγωγικού υποδείγματος προς αυτό της παραγωγής προϊόντων ποιότητας και ταυτότητας, των οποίων, προσέξτε, οι τιμές είναι υψηλότερες και οι όροι του ανταγωνισμού ευνοϊκότεροι για την αγροτική μας παραγωγή.

Συναρτώμενη με το δεύτερο είναι και η συστηματικότερη συνάρθρωσή του με την οικονομική ανάπτυξη, τους λοιπούς κλάδους του αγροτροφικού συστήματος και την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της υπαίθρου.

Το Πρόγραμμα, με τις κατάλληλες παρεμβάσεις μπορεί να συμβάλει καθοριστικά σε αυτό τον αναπροσανατολισμό της πολιτικής και αυτό θέλουμε να υπηρετήσουμε. Γι' αυτό τα τονίζω τόσο ιδιαίτερα. Άρα, θέλουμε να υλοποιήσουμε ένα Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης που θα υπηρετήσει αυτούς τους δυο κεντρικούς στρατηγικούς στόχους.

Μένει να σας ευχαριστήσω για άλλη μια φορά για τη συμμετοχή σας στη σημερινή συνεδρίαση, να σας παρακαλέσω με έναν τέτοιο δημιουργικό τρόπο να συνεχίσουμε τη συνεργασία μας, με μια αμοιβαία εμπιστοσύνη ώστε ν' ανταποκριθούμε στις προσδοκίες του αγροτικού και επιχειρηματικού κόσμου της χώρας, που επιχειρεί σε δύσκολες δημοσιονομικές συνθήκες και να διασφαλίσουμε με αυτή τη συνεργασία την επιτυχή και απρόσκοπτη υλοποίηση του νέου Προγράμματος.

Μένει να ευχαριστήσω από αυτό το βήμα τα στελέχη της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του Προγράμματος που επιμελήθηκαν τη συγκεκριμένη συνεδρίαση και κατέβαλλαν με όλες τους τις δυνάμεις την προσπάθεια για το σημερινό αποτέλεσμα. Ευχαριστώ πολύ.

Είμαστε στο σημείο που έχουμε τη μικρή πολυτέλεια να κάνουμε ένα μικρό διάλειμμα για έναν καφέ. Αν δεν υπάρχει αντίρρηση να το κάνουμε τώρα και να συνεχίσουμε κανονικά τις εργασίες. Ευχαριστώ πολύ.

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Περνάμε στο κυρίως μέρος της σημερινής συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης που αφορά στα βασικά στοιχεία ενεργοποίησης του Προγράμματος.

Ξεκινάμε με την εισήγηση από την κα Ευαγγελία Τζουμάκα, στέλεχος της Μονάδας Προγραμματισμού, με αντικείμενο την εκχώρηση αρμοδιοτήτων διαχείρισης Μέτρων και Δράσεων του ΠΑΑ 2014-2020.

Θα παρακαλούσα τους εισηγητές να βοηθήσουν να ξαναμαζέψουμε λιγάκι το χρόνο συνεδρίασης, ο οποίος εξετράπη και με δική μου ευθύνη.

Κυρία Τζουμάκα έχετε το λόγο.

Εκχώρηση αρμοδιοτήτων διαχείρισης μέτρων / δράσεων ΠΑΑ 2014-2020.

Ε. ΤΖΑΜΑΚΑ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Καλημέρα κι από μένα. Θα σας κάνω μια ενημέρωση σχετικά με την εκχώρηση αρμοδιοτήτων της Διαχειριστικής Αρχής του ΠΑΑ η οποία πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα από την προηγούμενη συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης μέχρι και σήμερα.

Η Διαχειριστική Αρχή προκειμένου να εξασφαλίσει την ορθή διαχείριση και εφαρμογή του ΠΑΑ με αποδοτικό και αποτελεσματικό τρόπο, το συντονισμό της πολιτικής Αγροτικής Ανάπτυξης, την έκδοση του απαραίτητου θεσμικού πλαισίου και την επίτευξη των επιμέρους στόχων του ΠΑΑ, δύναται να εκχωρεί μέρος των αρμοδιοτήτων σε Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης διατηρώντας πάντα την πλήρη ευθύνη για την αποδοτικότητα και την αρτιότητα της διαχείρισης και εκτέλεσης των καθηκόντων αυτών.

Στο πλαίσιο αυτό η Διαχειριστική Αρχή συντονίζει και εποπτεύει τους Φορείς ως προς την άσκηση των εκχωρημένων αρμοδιοτήτων και φέρει την τελική ευθύνη έναντι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Οι εκχωρήσεις έχουν πραγματοποιηθεί με διοικητικές πράξεις, είτε Υπουργική Απόφαση είτε Κοινή Υπουργική Απόφαση κατά περίπτωση και σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στα σχετικά άρθρα του ν. 4314/14 για την 5^η προγραμματική περίοδο.

Οι εκχωρήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί αφορούν σε τρεις διαφορετικές κατηγορίες. Έχουμε τις εκχωρήσεις οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί σε Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης οι οποίοι είναι Υπηρεσίες ή Οργανισμοί του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, έχουμε τις εκχωρήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί σε Φορείς που είναι εκτός του υπουργείου μας και έχουμε και τις εκχωρήσεις που έχουμε πραγματοποιήσει στις Περιφέρειες.

Η Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής του ΠΑΑ η οποία αναδιαρθρώθηκε πρόσφατα, τον περασμένο Σεπτέμβρη με Κοινή Υπουργική Απόφαση, αποτελεί έναν από τους Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης του Υπουργείου μας. Οι αρμοδιότητες, όπως αυτές έχουν αποτυπωθεί στη σχετική ΚΥΑ αναδιάρθρωσής της, παρουσιάζουν και τα μέτρα για τα οποία είναι Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης ανά Μονάδα αυτής.

Έχουμε λοιπόν τη Μονάδα Κατάρτισης και Μεταφοράς της Γνώσης, η οποία είναι Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης για το Μέτρο 1, Δράσης και Μεταφοράς Γνώσεων και Ενημέρωσης του ΠΑΑ.

Η Μονάδα Παροχής Γεωργικών Συμβουλών, η οποία είναι Ενδιάμεσος Φορέας για το Υπομέτρο 2.1, «Συμβουλευτικές Υπηρεσίες».

Η Μονάδα Συνεργασίας και Καινοτομίας, είναι Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης για το Μέτρο 9, «Σύσταση Ομάδων και Οργανώσεων Παραγωγών» καθώς και για το Μέτρο 16.1 και το Μέτρο 16.5 τα οποία αυτά δύο Υπομέτρα αφορούν την ίδρυση και λειτουργία Επιχειρησιακών Ομάδων της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας.

Η Μονάδα Επενδύσεων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις είναι Ενδιάμεσος Φορέας του Υπομέτρου 4.1, «Επενδύσεις στις Γεωργικές Εκμεταλλεύσεις», μόνο όμως για τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν κατά την

προγραμματική περίοδο 2007-2013. Επιπλέον αυτή η Μονάδα αποτελεί τον Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης για το Μέτρο 4.4 «Μη παραγωγικές επενδύσεις που συνδέονται με την επίτευξη γεωργοπεριβαλλοντικών και κλιματικών στόχων».

Η Μονάδα Δημοσίων Υποδομών και Παρεμβάσεων αποτελεί τον Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης της Δράσης 4.3.1 του Μέρους 4 του ΠΑΑ το οποίο αφορά στα εγγυοβελτιωτικά έργα με προϋπολογισμό άνω των 2,2 εκατομμυρίων ευρώ. Επιπλέον η ίδια Μονάδα αποτελεί τον Ενδιάμεσο Φορέα για τις ανειλημμένες υποχρεώσεις των Μέτρων των δημοσίων έργων του Μέρους 125 του ΠΑΑ 2007-2013 καθώς και των μικρών δημοσίων έργων των ΟΠΑΑΧ του Άξονα 3 του ΠΑΑ 2007-2013.

Η Μονάδα Κλιματικής Αλλαγής και Περιβάλλοντος είναι Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης για το Υπομέτρο 3.1 «Στήριξη για νέα συμμετοχή σε συστήματα ποιότητας», το Υπομέτρο 3.2, «Στήριξη για δραστηριότητες πληροφόρησης και προώθησης» που πραγματοποιούνται από ομάδες παραγωγών, για το Υπομέτρο 7.1, «Στήριξη για την εκπόνηση θεματικών σχεδίων διαχείριση για τη γεωργία στις περιοχές NATURA» και για το Μέτρο 7.6 «Στήριξη για Μελέτες κι Επενδύσεις που συνδέονται με τη διαχείριση, αποκατάσταση και αναβάθμιση της πολιτιστικής κληρονομιάς των χωριών, των αγροτικών τοπίων και των τόπων υψηλής φυσικής αξίας».

Επιπλέον, η ίδια Μονάδα αποτελεί τον Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης για τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν την προηγούμενη προγραμματική περίοδο στα πλαίσια του Μέρους 132 «Συμμετοχή των γεωργών σε συστήματα ποιότητας» καθώς και για ορισμένες δράσεις του Μέρους 2.14 του ΠΑΑ 2007-2013.

Τέλος, η Μονάδα Τοπικής Ανάπτυξης της Ειδικής Υπηρεσίας Εφαρμογής του ΠΑΑ αποτελεί τον Ενδιάμεσο Φορέα για δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν στο προηγούμενο ΠΑΑ τόσο των ιδιωτικών Μέτρων του Άξονα 3 όσο και των Μέτρων του Άξονα 4.

Επιπλέον αποτελεί Ενδιάμεσο Φορέα Διαχείρισης του Υπομέτρου 19.1 που αφορά στη «Στήριξη για την προετοιμασία στρατηγικής της τοπικής ανάπτυξης του ΠΑΑ 2014-2020».

Όλες οι Μονάδες της Ειδικής Υπηρεσίας Εφαρμογής του ΠΑΑ είναι υπεύθυνες τόσο για την έκδοση του θεσμικού πλαισίου όπου απαιτείται για τα Μέτρα, Υπομέτρα και Δράσεις τα οποία έχουν εκχωρηθεί σε άλλους Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης που δεν είναι Υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων όσο και για το συντονισμό και την παρακολούθηση της πιστής εφαρμογής του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου και του θεσμικού πλαισίου για τα εκχωρούμενα Μέτρα.

Η επόμενη εκχώρηση πραγματοποιήθηκε στη Διεύθυνση Προγραμματισμού και Εφαρμογών του Υπουργείου μας. Σε αυτήν εκχωρούνται αρμοδιότητες που αφορούν κυρίως την έκδοση θεσμικού πλαισίου, τόσο για το Υπομέτρο 4.2.1 που είναι η «Μεταποίηση και Εμπορεία Γεωργικών Προϊόντων», εντός του παραρτήματος 1, τελικό προϊόν του Υπομέτρου 4.2.2 που είναι το Υπομέτρο που αφορά «Μεταποίηση, εμπορία και ανάπτυξη» με τελικό προϊόν εκτός του παραρτήματος 1, του Υπομέτρου 4.2.3, «Μεταποίηση, εμπορία και ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων από επαγγελματίες αγρότες» και του Μέτρου 13 που αφορά την εξισωτική αποζημίωση.

Εδώ σημειώνουμε ότι για τα Υπομέτρα 4.2.1 και 4.2.2 στη Διεύθυνση Προγραμματισμού του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης εκχωρείται και η αρμοδιότητα υλοποίησης επενδύσεων άνω των 600.000 ευρώ. Επιπλέον η ίδια Διεύθυνση είναι Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης των ανειλημμένων υποχρεώσεων που έχουν προκύψει από το μέτρο 113, την πρόωρη συνταξιοδότηση του ΠΑΑ 2007-2013.

Στη Διεύθυνση Διαχείρισης Ζωικών Γενετικών Πόρων και Συστημάτων Εκτροφής του Υπουργείου έχουν εκχωρηθεί οι Δράσεις που αφορούν στους γενετικούς πόρους στην κτηνοτροφία και οι Δράσεις για τη Διατήρηση Απειλούμενων Αυτόχθονων Φυλών Αγροτικών Ζώων του Υπομέτρου 10.1 του ΠΑΑ.

Στη Διεύθυνση Συστημάτων Ποιότητας Βιολογικής Παραγωγής και Γεωγραφικών Ενδείξεων, έχουν εκχωρηθεί οι Δράσεις που αφορούν στη Βιολογική Γεωργία.

Στον ΕΛΓΑ έχει εκχωρηθεί το Μέτρο 5 που αφορά στην αποκατάσταση του δυναμικού γεωργικής παραγωγής που έχει πληγεί από

φυσικές καταστροφές και καταστροφικά συμβάντα καθώς και την ανάληψη προληπτικών δράσεων.

Πάμε τώρα να δούμε τις εκχωρήσεις που έχουν πραγματοποιηθεί σε Φορείς που δεν ανήκουν στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Πραγματοποιήθηκε εκχώρηση για τα μεταφερόμενα μόνο δασικά μέτρα του ΠΑΑ 2007-2013 ως ανειλημμένες υποχρεώσεις του ΠΑΑ στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Έτσι εκχωρήθηκε το Μέτρο, υποχρεώσεις του Μέρους 125B «Διάνοιξη και βελτίωση δασικού οδικού δικτύου εντός των υπό εκμετάλλευση δασών του ΠΑΑ 2007-2013», καθώς και τρεις δράσεις του Μέρους 226 που αφορά στην «Αποκατάσταση του δασοκομικού δυναμικού και εισαγωγή δράσεων πρόληψης του ΠΑΑ 2007-2013».

Στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης εκχωρήθηκε το Υπομέτρο 7.3 για την «Ανάπτυξη Ευρυζωνικών Υποδομών στις αγροτικές περιοχές» και στο πλαίσιο της εν λόγω εκχώρησης, συμπεριλήφθηκαν και ανειλημμένες υποχρεώσεις σχετικά με την ανάπτυξη ευρυζωνικών υποδομών του Μέρους 3.21 του ΠΑΑ 2007-2013.

Προχωράμε στην εκχώρηση που πραγματοποιήθηκε στις Περιφέρειες. Πριν την έκδοση της Κοινής Υπουργικής Απόφασης για την εκχώρηση αρμοδιοτήτων στις Περιφέρειες, πραγματοποιήθηκε η κατανομή των πόρων με έγγραφο του Γενικής Γραμματέα Αγροτικής Πολιτικής και Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων του Υπουργείου μας.

Με το εν λόγω έγγραφο πραγματοποιήθηκε η 1^η φάση της περιφερειακής κατανομής η οποία αφορούσε συγκεκριμένα Υπομέτρα Δράσης και για το ποσό των 796,9 εκατομμυρίων ευρώ σε όρους δημόσιας δαπάνης. Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής των τοπικών στρατηγικών στο πλαίσιο του LEADER με τελευταίο στάδιο την κατανομή πόρων ανά ομάδα τοπικής δράσης, προέκυψε επιπλέον κατανομή πόρων

στις Περιφέρειες για τις οποίες αναλυτικότερα θ' ακούσετε σε επόμενη παρουσία από το συνάδελφο.

Η τελευταία φάση της περιφερειακής κατανομής θα πραγματοποιηθεί εφ' όσον ολοκληρωθούν κατά περίπτωση, η εκπλήρωση της αιρεσιμότητας για τα νερά και η καταγραφή των αναγκών για τους αναδασμούς της Περιφέρειας.

Στις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των 13 Περιφερειών της χώρας, έχει εκχωρηθεί το Υπομέτρο 4.3.1 που αφορά στις υποδομές εγγείων βελτιώσεων, το Υπομέτρο 4.3.2 που αφορά στα έργα αναδασμών, το Υπομέτρο 4.3.3, Δασική Οδοποιία, το Υπομέτρο 4.3.4 που αφορά στην Αγροτική Οδοποιία, το Υπομέτρο 16.1, Ίδρυση και Λειτουργία Επιχειρησιακών Ομάδων της Ευρωπαϊκής Σύμπραξης Καινοτομίας για την παραγωγικότητα και τη βιωσιμότητα της Γεωργίας, το Υπομέτρο 16.4 που αφορά στις βραχείες αλυσίδες εφοδιασμού και τις τοπικές αγορές, του Υπομέτρου 19.2, Στήριξη Υλοποίησης Δράσεων των Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών Κοινοτήτων, το Υπομέτρο 19.3 που αφορά στη στήριξη για την προπαρασκευή και την υλοποίηση της συνεργασίας, διακρατική και διατοπική στα Προγράμματα LEADER και το Μέτρο 19.4 που αφορά στη στήριξη για τις λειτουργικές δαπάνες και την εμφύχωση των Ομάδων Τοπικής Δράσης.

Σημειώνουμε ότι για το Υπομέτρο 4.3.1 που είναι τα εγγυοβελτιωτικά έργα, εκχωρείται η αρμοδιότητα υλοποίησης επενδύσεων στις Περιφέρειες έως του ποσού των 2,2 εκατομμυρίων ευρώ. για το Υπομέτρο 16.1 εκχωρείται η αρμοδιότητα για συνεργασίες που θ' αναπτυχθούν και θα αφορούν σε προϊόντα περιφερειακής εμβέλειας, ή σε συνεργασίες Φορέων εντός της συγκεκριμένης Περιφέρειας.

Για το Υπομέτρο 19.3 η έγκριση και ένταξη της κάθε πράξης που αφορά σε σχέδιο συνεργασίας θα διενεργείται κατόπιν εξέτασης του συνολικού σχεδίου συνεργασίας από την Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής του ΠΑΑ στο πλαίσιο συντονισμού του Υπομέτρου. Σε κάθε περίπτωση, εξαιρούνται από αυτή την εκχώρηση ανειλημμένες υποχρεώσεις του ΠΑΑ 2007-2013.

Στις Γενικές Διευθύνσεις της Περιφερειακής Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής των Περιφερειών οι οποίες αποτελούν

Ενδιάμεσους Φορείς Διαχείρισης μέσω των Υπηρεσιών τους, Διευθύνσεις της Αγροτικής Οικονομίας στις Περιφέρειες και Διευθύνσεις Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής, εκχωρήθηκαν τα εξής Υπομέτρα και Δράσεις:

Το Υπομέτρο 4.1, «Στήριξη για επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις», η Δράση 4.2.1, «Μεταποίηση, εμπορία και ανάπτυξη» με τελικό προϊόν εντός του παραρτήματος 1 της Συνθήκης, η Δράση 4.2.2, «Μεταποίηση, Εμπορία και Ανάπτυξη» με τελικό προϊόν εκτός του Παραρτήματος 1, η Δράση 4.2.3, «Μεταποίηση, Εμπορία και Ανάπτυξη Γεωργικών Προϊόντων από επαγγελματίες αγρότες», το Υπομέτρο 6.1 που αφορά στο Πρόγραμμα των Νέων Αγροτών, το 6.2, «Ενισχύσεις εκκίνησης επιχείρησης για μη γεωργικές δραστηριότητες σε αγροτικές περιοχές» και το Υπομέτρο 6.3, «Ενισχύσεις για την ανάπτυξη μικρών εκμεταλλεύσεων».

Σημειώνουμε ότι για τις δράσεις 4.2.1 και 4.2.2. εκχωρείται η αρμοδιότητα υλοποίησης για επενδύσεις συνολικού προϋπολογισμού έως 600.000 ευρώ ανά επένδυση και σε κάθε περίπτωση, κι εδώ εξαιρούνται οι ανειλημμένες υποχρεώσεις.

Ας δούμε λίγο μερικές από τις αρμοδιότητες που έχουν οι ΔΑΟΠ και κάποιες που έχουν οι ΔΑΟΚ. Όσον αφορά τις ΔΑΟΠ, οι ΔΑΟΠ έχουν ως αρμοδιότητα να εκδίδουν προσκλήσεις σε συνέχεια ενημέρωσης από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείριση του ΠΑΑ και να εισηγούνται στον οικείο Περιφερειάρχη την έκδοση απόφασης ένταξης πράξης ή πράξεων, τυχόν τροποποιήσεις ή ανακλήσεις αυτών των αποφάσεων καθώς και την έκδοση αποφάσεων ολοκλήρωσης των πράξεων αρμοδιότητάς τους.

Όσον αφορά τις αρμοδιότητες των ΔΑΟΚ, αυτές θα πραγματοποιούν τους διοικητικούς ελέγχου στις αιτήσεις στήριξης που υποβάλλονται και θα παρακολουθούν την πορεία υλοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων πράξεων αρμοδιότητάς τους.

Γενικά για όλα τα εκχωρούμενα Υπομέτρα και Δράσεις του ΠΑΑ και για τις περιπτώσεις όπου απαιτείται η έκδοση προσκλήσεων, οι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης ενημερώνονται από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΑΑ για το διαθέσιμο προϋπολογισμό που έχουν και τη δυνατότητα έκδοσης πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

Σε κάθε περίπτωση αποστέλλουν στη διαχείριση του ΠΑΑ το σχέδιο πρόσκλησης σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου. Για τα εκχωρούμενα Υπομέτρα και Δράσεις της Υπηρεσίας των Περιφερειών, το θεσμικό πλαίσιο που απαιτείται από την εθνική νομοθεσία εκδίδεται από την καθ' ύλην αρμόδια Υπηρεσία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης προκειμένου να έχουμε νέες διαδικασίες εφαρμογής των εν λόγω Υπομέτρων Δράσεων σε επίπεδο χώρας.

Για τα Υπομέτρα Δράσης που αφορούν σε δημόσιες συμβάσεις ακολουθείται η ισχύουσα εθνική νομοθεσία. Όσον αφορά όμως στα αιτήματα πληρωμής καθώς και στο διοικητικό έλεγχο αυτών, η αρμοδιότητα στους Ενδιάμεσους Φορείς θα εκχωρηθεί από τον Οργανισμό Πληρωμών, τον ΟΠΕΚΕΠΕ.

Αναφορικά με τους ελέγχους, αυτού θα πραγματοποιούνται είτε από την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΠΑΑ είτε από την Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής του ΠΑΑ. Στο μέλλον θα εξετασθεί και η πιθανή εκχώρηση αυτών για ορισμένα Υπομέτρα, Δράσεις και σε άλλους Φορείς των Περιφερειών.

Τέλος, υπάρχει εκκρεμότητα για έκδοση εκχώρησης αρμοδιοτήτων στη Διεύθυνση Χωροταξίας, Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής στον Ελληνικό Γεωργικό Οργανισμό «Δήμητρα» καθώς και στη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος του υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, σχετικά όμως με τα νέα Υπομέτρα και Δράσεις του ΠΑΑ.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας. Όλες οι αποφάσεις των εκχωρήσεων είναι μέσα στο περιεχόμενο του φακέλου που έχουμε για τη σημερινή συνεδρίαση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ την κα Τζουμάκα. Περνάμε γρήγορα στον κ. Παππά, Προϊστάμενο της Μονάδας Χρηματοοικονομικών Ροών και ΟΠΣΑΑ, ο οποίος θα μας μιλήσει για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία εφαρμογής του προγράμματος.

Χρηματοοικονομικά στοιχεία εφαρμογής ΠΑΑ 2014-2020

Ν. ΠΑΠΠΑΣ: Ευχαριστώ πολύ κ. Πρόεδρε. Η δική μου παρουσίαση έχει να κάνει με τα χρηματοοικονομικά στοιχεία του ΠΑΑ 2014-2020.

Ξεκινώντας να σας πω ότι με βάση το ισχύον χρηματοδοτικό σχήμα, μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης είναι διαθέσιμα 4,7 δις ευρώ που μαζί με την εθνική συμμετοχή μας δίνουν μια δημόσια δαπάνη ύψους 5,8 δις ευρώ περίπου.

Αυτή είναι η κατανομή των πόρων σε όρους κοινοτικής συμμετοχής στα μέτρα του ΠΑΑ. Βλέπετε με το μεγαλύτερο μέγεθος των πόρων να κατευθύνεται στο Μέτρο 4, ακολουθούν το Μέτρο 13 και το Μέτρο 11. Ένα σημαντικό στοιχείο του νέου Προγράμματος είναι οι ανειλημμένες υποχρεώσεις από το προηγούμενο Πρόγραμμα.

Με βάση την αναθεώρηση και ό,τι συμπεριλαμβάνεται στην τροποποίηση, το ύψος των ανειλημμένων υποχρεώσεων ανέρχεται σε 1,2 δις ευρώ, που σημαίνει το 26% του Προγράμματος 2014-2020.

Σε αυτό το σημείο θέλω να κάνω δυο παρατηρήσεις: Η πρώτη παρατήρηση είναι ότι οι ανειλημμένες υποχρεώσεις είναι λιγότερες σε σχέση με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο που ήταν 1,4 εκατομμύρια ευρώ, από τη Γ' στη Δ' προγραμματική περίοδο.

Επίσης αφορούν ένα Πρόγραμμα μεγαλύτερου προϋπολογισμού, 4,7 δις ευρώ κοινοτικής συμμετοχής, αντί 3,9 δις ευρώ κοινοτικής συμμετοχής. Επιπλέον, θα πρέπει να επισημάνουμε το γεγονός ότι παραδοσιακά, το ύψος των ανειλημμένων υποχρεώσεων στο τέλος της προγραμματικής περιόδου είναι αρκετά μικρότερο αν αναλογιστούμε ότι πολλά από αυτά τα ποσά είτε δε θα μεταφραστούν σε πληρωμές, είτε θα έχουμε απεντάξεις. Π.χ. πολλά μεγάλα δημόσια έργα θα κλείσουν σε χαμηλότερο προϋπολογισμό ενώ πολλές εντάξεις δε θα μεταφραστούν σε πληρωμές.

Αυτή είναι η κατανομή των ανειλημμένων υποχρεώσεων που σας παρουσίασα στο προηγούμενο slide. Το μεγαλύτερο μέγεθος αφορά το Μέτρο 4, 434 εκατομμύρια ευρώ, κυρίως αφορούν τα μεγάλα δημόσια έργα, περίπου 200 εκατομμύρια ευρώ και ακολουθούν τα γεωργοπεριβαλλοντικά, η βιολογική γεωργία δηλαδή και η εξισωτική αποζημίωση.

Αυτή η διαφάνεια αφορά την κατανομή των εντάξεων, των ανειλημμένων υποχρεώσεων ανά Περιφέρεια. Δηλαδή έχουμε εντάξεις από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο ανά Περιφέρεια, εκτός όμως από

τα Μέτρα που αφορούν εκτάσεις και ζώα. Βλέπετε ότι τις περισσότερες ανειλημμένες τις έχουμε στην Κεντρική Μακεδονία. Ακολουθεί η Θεσσαλία, η Πελοπόννησος και η Στερεά Ελλάδα.

Αυτή η διαφάνεια απεικονίζει τα ανειλημμένα έργα, τα μεγάλη δημόσια έργα, μια χωρική κατανομή των μεγάλων δημόσιων έργων του Μέτρου του παλιού, του 125^α.1 στη χώρα, τα περισσότερα εκ των οποίων χωρικά βρίσκονται στη Θεσσαλία. Ακολουθεί η Δυτική Μακεδονία, η Κρήτη και η Κεντρική Μακεδονία.

Να φύγουμε από τις ανειλημμένες υποχρεώσεις και να πάμε για την πορεία πληρωμών, από την αρχή της προγραμματικής περιόδου μέχρι σήμερα. Οι πληρωμές μέχρι και την προηγούμενη Πέμπτη ανέρχονται σε 326 εκατομμύρια ευρώ σε όρους δημοσίας δαπάνης, που σημαίνει 290 εκατομμύρια ευρώ σε όρους ενωσιακής συμμετοχής

Μια απορρόφηση που σε δημόσια δαπάνη είναι στο 5,6% και σε όρους κοινοτικής συμμετοχής μαζί με την προκαταβολή έχει ξεπεράσει το 10%. Αυτή είναι η ποσοστιαία κατανομή των πληρωμών ανά μέτρο. Τα περισσότερα χρήματα έχουν διανεμηθεί στην εξισωτική αποζημίωση. Ακολουθούν η πρόωρη συνταξιοδότηση, τα γεωργοπεριβαλλοντικά και το Μέτρο 4.

Αυτές είναι πληρωμές ανά Περιφέρεια, δημόσιες δαπάνες ανά Περιφέρεια εκτός των Μέτρων που αφορούν εκτάσεις και ζώα, με το μεγαλύτερο μέγεθος να έχει απορροφηθεί από την Κεντρική Μακεδονία, ακολουθεί η Θεσσαλία και η Ανατολική Μακεδονία και Θράκη.

Σ' αυτό το διάγραμμα προσπάθησα ν' απεικονίσω την πορεία των πληρωμών μέχρι σήμερα. Βλέπετε ότι ξεκινήσαμε για το πρώτο έτος υλοποίησης που ουσιαστικά είναι το 2015 γιατί η έγκριση του Προγράμματος ήταν 15 Δεκεμβρίου του 2015, δεν κάναμε κάποια πληρωμή εντός του 2015, ξεκινήσαμε με χαμηλές πληρωμές το α' και το β' τρίμηνο του 2016, για να μπούμε δυναμικά στο γ' τρίμηνο του 2016 με 208 εκατομμύρια πληρωμές αυτό το τρίμηνο, το Q3 και συνεχίζουμε με το ύψος των πληρωμών μέχρι τώρα ν' ανέρχεται σε 326 εκατομμύρια ευρώ σε όρους δημοσίας δαπάνης.

Αυτή είναι η πρόβλεψή μας, έκανε μια αναφορά στην εισήγησή του ο Πρόεδρος, η εκτίμησή μας είναι από 620 με 650 εκατομμύρια ευρώ.

Εγώ έχω κρατήσει τη συντηρητική πρόβλεψη. Αυτό σημαίνει ότι ουσιαστικά θα επιτύχουμε την 3^η μεγαλύτερη επίδοση από άποψη πληρωμών από το 2007 και μετά, μετά το 2015 και το ρεκόρ των 780 εκατομμυρίων ευρώ και το 2010 που η επίδοση τότε ήταν 655 εκατομμύρια ευρώ σε όρους δημοσίας δαπάνης.

Οι πληρωμές που σας ανέφερα πριν, έχω επιλέξει 3-4 σημαντικά μέτρα, για το 125 που είναι τα μεγάλα δημόσια έργα, τα παλιά, οι μεγαλύτερες πληρωμές έχουν κατευθυνθεί στη Θεσσαλία για ν' ακολουθήσει η Ανατολική Μακεδονία και η Πελοπόννησος.

Οι πληρωμές της μεταποίησης, πάλι η Κεντρική Μακεδονία έχει το προβάδισμα, η Πελοπόννησος και το Νότιο Αιγαίο. Τα σχέδια βελτίωσης αντίστοιχα, ενώ τα μικρά δημόσια έργα έχουν μια ισορροπίας ως προς τις πληρωμές ανά Περιφέρεια

Αυτός είναι ο πίνακας στον οποίο έκανε αναφορά ο κ. Γενικός, είναι η τελευταία ενημέρωση από την ADC που λέει ότι η απορρόφησή μας είναι στο 9,33%, θα δείτε όμως ότι οι πληρωμές που αναφέρει είναι 227 εκατομμύρια ευρώ που ήδη έχουν ξεπεραστεί κατά 100 ευρώ περίπου. Έχουμε ξεπεράσει 5-6 χώρες αλλά εκτιμούμε ότι με την πρόβλεψή μας θα είμαστε πολύ πάνω από το μέσο όρο του 13% που είναι ο μέσος όρος απορρόφησης μεταξύ του κρατών μελών.

Να πάμε όμως και στα προβλήματα που έχουμε κατά την υλοποίηση. Τα προβλήματα αυτά αφορούν, όπως είναι το 1^ο και το 2^ο, τη γενική οικονομική κατάσταση και έρχονται κι από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο. Μιλάμε για τη δυσκολία εξεύρεσης στις ιδιωτικές συμμετοχές των επενδυτών, την απροθυμία του τραπεζικού τομέα να παρέχει δάνεια κι εγγυήσεις, αυτά τα δυο προβλήματα είναι ιδιαίτερα έντονα τα τελευταία 4 χρόνια και επηρεάζουν όπως είναι φυσικό την υλοποίηση και του τωρινού Προγράμματος.

Η προετοιμασία θεσμικού πλαισίου υλοποίησης των ανειλημμένων υποχρεώσεων, ένα μεγάλο βάρος των υπηρεσιών δόθηκε στο να προετοιμάσουμε το θεσμικό πλαίσιο για την υλοποίηση των ανειλημμένων υποχρεώσεων που αυτή την προγραμματική περίοδο καλύπτει σχεδόν όλα τ μέτρα του παλιού Προγράμματος.

Παράλληλα έχουμε να προετοιμάσουμε το θεσμικό πλαίσιο νέων μέτρων για τα οποία όμως δεν υπήρχε και δεν υπάρχει σχετική εμπειρία, όπως είναι π.χ. το μέτρο της συνεργασίας. Ένα άλλο πρόβλημα που πρέπει να υπερκεράσουμε είναι η εξοικείωση με το νέο ΠΣΑ, το νέο Πληροφοριακό Σύστημα. Μπορεί το νέο Πληροφοριακό Σύστημα να μας δίνει πολύ μεγαλύτερες δυνατότητες σε σχέση με το παλιό, αλλά θα πρέπει οι χρήστες να εξοικειωθούν και θα πρέπει αυτό να γίνει άμεσα.

Και ήδη έχει γίνει γιατί όπως βλέπετε, οι πληρωμές των ανειλημμένων υποχρεώσεων είναι σε αρκετά ικανοποιητικό επίπεδο. Για πρώτη φορά έχουμε εκχώρηση στις Περιφέρειες, που σημαίνει δημιουργία νέων Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης που σημαίνει μεγαλύτερες ανάγκες σε θέματα παρακολούθησης, συντονισμού, εκπαίδευσης και επιπλέον για πρώτη φορά αυτή την προγραμματική περίοδο θα πρέπει να χρησιμοποιήσουμε το Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων.

Μιλάμε για μια νέα διαδικασία, μιλάμε για περισσότερες εργατώρες που θα πρέπει να δαπανηθούν ώστε το Πληροφοριακό Σύστημα ν' ανταποκριθεί και να προσαρμοστεί στις ανάγκες των απαιτήσεων των προσκλήσεων των μέτρων του Αγροτικής Ανάπτυξης και όλα αυτά δυσχεραίνουν την υλοποίηση του Προγράμματος.

Έχουν ληφθεί όμως και κάποια μέτρα που έχουν σα σκοπό την επιτάχυνση της υλοποίησης. Το πρώτο και σημαντικό μέτρο είναι ότι σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων, απλοποιήθηκε η διαδικασία εγγραφής των νέων έργων του ΠΑΑ στο ΠΔΕ. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα ο συνολικός αριθμός των κωδικών έργων που πέρασαν σαν ανειλημμένες από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, μειώθηκε από 1.145 σε 121, με ό,τι αυτό σημαίνει για τη γραφειοκρατία και το χρόνο που εξοικονομείται.

Το δεύτερο μέτρο για την επιτάχυνση ήταν η διασύνδεση του ΟΠΣΑΑ με το ΠΔΕ. Ποια έχουμε αυτόματη εγγραφή των έργων στο ΠΔΕ και όταν θα ολοκληρωθεί γιατί μένει ένα τελικό στάδιο θα μειώσουμε κατά πολύ το χρόνο εγγραφής των κωδικών έργων στο ΠΔΕ με ό,τι αυτό σημαίνει για την έναρξη των πληρωμών των έργων.

Δημιουργήθηκε ένας κεντρικός λογαριασμός στη Τράπεζα της Ελλάδος στον οποίο πια μπαίνουν και τα χρήματα που έχουν να κάνουν με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και μ' αυτό τον τρόπο έχουμε τις αναγκαίες πιστώσεις ήδη από την αρχή του έτους. Αξίζει να επισημάνω σ' αυτό το σημείο ότι μέχρι και το 2015 οι πιστώσεις που παραδοσιακά μας δίνονταν από την αρμόδια Υπηρεσία του Οικονομίας και Ανάπτυξης υπολείπονται κατά πολύ των αναγκών μας με βάση τις προβλέψεις μας.

Αυτή τη διαδικασία από την αρχή του έτους, ήδη από το 2016 έχουμε τις απαραίτητες πιστώσεις για να καλύψουμε όλες τις προβλέψεις μας και τις ανάγκες μας μέχρι το τέλος του έτους.

Το γεγονός ότι πια έχουμε ένα νέο και αξιόπιστο Πληροφοριακό Σύστημα είναι και αυτό στα μέτρα με τα οποία επιτυγχάνεται η επιτάχυνση της υλοποίησης του Προγράμματος, και αυτό γιατί μέσω των διασυνδέσεων και των διαφόρων διασταυρωτικών μηχανογραφικών ελέγχων που γίνονται, μειώνονται τα ποσοστά σφαλμάτων, επιταχύνονται πληρωμές και βοηθούνται και δίνονται κίνητρα στους χρήστες.

Για πρώτη φορά αυτή την προγραμματική περίοδο συνεργαζόμαστε με τη ΜΟΔ, έχουμε ξεκινήσει μια συνεργασία που αφορά την εκπαίδευση των χρηστών και του ΟΠΣΑΑ και του ΠΣΚΕ με σκοπό την άμεση εξοικείωση και έναρξη των πληρωμών. Όπως σας είπα, οι εκχωρήσεις πια έχουν μεγαλώσει σε σχέση με την προηγούμενη προγραμματική περίοδο, πράγμα που σημαίνει και περισσότερες ανάγκες εκπαίδευσης των χρηστών.

Θα χρησιμοποιήσουμε και ήδη χρησιμοποιούμε σύγχρονες μεθόδους εκπαίδευσης των χρηστών με τηλεεκπαίδευση, εικονική τάξη, με τη δημιουργία βίντεο κτλ. Έχει απλοποιηθεί το θεσμικό πλαίσιο του νέου ΠΑΑ, ενδεικτικά αναφέρω ότι και το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου και το νέο μέτρο των νέων αγροτών.

Όπως σας είπε ο κ. Πρόεδρος δημιουργήθηκε νέα δομή των Ειδικών Υπηρεσιών η οποία πια είναι προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις του νέου Προγράμματος.

Και τέλος, είναι η εκχώρηση των αρμοδιοτήτων σε νέους φορείς με εμπειρία είναι συγκεκριμένα μέτρα και γνώση των τοπικών αναγκών και προτεραιοτήτων όπως είναι οι διαχειριστικές των Περιφερειών, οι Διευθύνσεις

Αγροτικής Οικονομίας των Περιφερειακών Ενοτήτων και των Περιφερειών. Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Παππά. Είναι πάντα πολύ χρήσιμο να γνωρίζουμε πώς πηγαίνουμε σε ό,τι αφορά την απορρόφηση και ποιος είναι ο προγραμματισμός.

Όπως προανέφερε, εμείς ευελπιστούμε ότι οι επιδόσεις θα βελτιωθούν ακόμη περισσότερο. Και αυτό είναι ένα εξαιρετικά σημαντικό νέο σε ό,τι αφορά και την ίδια τη σχέση μας με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αλλά και την ίδια την ελληνική οικονομία που είναι απαραίτητο για να πέσουν στην αγορά οι πόροι αυτοί και να καλύψουν σημαντικές ανάγκες.

Παράλληλα δημιουργεί κι ένα κλίμα αν το θέλετε σε ό,τι αφορά τους δικαιούχους, ότι πραγματικά δρομολογήθηκαν οι πληρωμές και είναι σημαντικό.

Πληρωμές γίνονται αλλά θέλουμε κι ελέγχους. Οπότε πάμε τώρα σε μια επόμενη εισήγηση που αφορά τον προγραμματισμό των ελέγχων, την οποία θα κάνει ο κ. Ξενοφών Κόχυλας, στέλεχος της Μονάδας Ελέγχων της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΠΑΑ.

Προγραμματισμός ελέγχων ΠΑΑ 2014-2020.

Ξ. ΚΟΧΥΛΑΣ: Στην εισήγηση αυτή θα μιλήσουμε για τον προγραμματισμό των ελέγχων δίνοντας και κάποια στοιχεία όσον αφορά το θεσμικό πλαίσιο που διέπουν τους ελέγχους στο Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης.

Ξεκινώ μ' έναν μικρό απολογισμό της Μονάδας Ελέγχων της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΠΑΑ. Σ' αυτό το έτος ορισμένα από τα πράγματα που έγιναν από τη Μονάδα αφορούν τη συμπλήρωση και διαβίβαση του ερωτηματολογίου του άρθρου 325 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα μέτρα πρόληψης και καταπολέμησης της απάτης εις βάρος οικονομικών συμφερόντων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αφορούσε τα έτη 2015 και 2016.

Έγιναν επικαιροποιήσεις του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για το μετριασμό του ποσοστού σφάλματος και συμμετοχή στο αντίστοιχο σεμινάριο της Γενικής Διεύθυνσης Γεωργίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Εντάχθηκε στο

Πρόγραμμα Τεχνικής Βοήθειας μελέτη για τη δημιουργία βάσης δεδομένων οποιουδήποτε θα προσδιορίζονται τιμές αναφοράς για το μηχανολογικό εξοπλισμό και θα μπορεί μ' αυτό τον τρόπο να ελέγχεται το εύλογο κόστος στα επενδυτικά μέτρα και κάποια επικαιροποίηση των αντίστοιχων βάσεων δεδομένων για τις κτιριακές υποδομές.

Διαβιβάστηκαν όπως προβλέπει το άρθρο 9 του Κανονισμού 809/2014, τα στατιστικά ελέγχου στον ΟΠΕΚΕΠΕ, τα οποία αποστέλλονται μέσω ετήσιας έκθεσης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Μονάδα συμμετείχε στη σύνταξη ετήσιας έκθεσης του άρθρου 82 του 1698/2005 όσον αφορά την ενότητα των ελέγχων.

Επίσης είχαμε συνεισφορά στη βελτίωση της λειτουργικότητας του ΟΠΣΑΑ σχετικά με το υποσύστημα των ελέγχων και διενεργήθηκε προγραμματισμός και δειγματοληψία έργων για τη διενέργεια και πραγματοποίηση επιτόπου εκ των υστέρων ελέγχων από τις δυο Μονάδες της Διαχειριστικής Αρχής.

Όσον αφορά το θεσμικό πλαίσιο των ελέγχων, αναφορικά με το Εθνικό Θεσμικό Πλαίσιο, κατ' αρχήν έχουμε το έγγραφο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου, την ΚΥΑ Αναδιάρθρωσης των Ειδικών Υπηρεσιών καθώς και τις αποφάσεις των επιμέρους μέτρων.

Σχετικά με το κανονιστικό πλαίσιο των ελέγχων, ο Κανονισμός 1306/2013 όπου ορίζονται η χρηματοδότηση, η διαχείριση και η παρακολούθηση της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής και πιο εξειδικευμένα ο Εκτελεστικός Κανονισμός 809/2014 που θεσπίζει τους κανόνες εφαρμογής του παραπάνω Κανονισμού σχετικά με το Ολοκληρωμένο Σύστημα Διαχείρισης κα Ελέγχου, τα Μέτρα Αγροτικής Ανάπτυξης και την πολλαπλή συμμόρφωση.

Σχετικά με τους ελέγχους στα Μέτρα Αγροτικής Ανάπτυξης, το παραπάνω 809/2014 αναφέρεται σ' αυτά μέσω του τίτλου 4 και συγκεκριμένα τα άρθρα 46 έως 63 και αφορά τη διαχείριση και τον έλεγχο των μέτρων Αγροτικής Ανάπτυξης σε μέτρα που δε συνδέονται με την έκταση με ζώα.

Αναφορικά με τους επιτόπιους ελέγχους έχουμε το άρθρο 49 όπου ορίζεται ότι οι επιτόπου έλεγχοι διενεργούνται από τα κράτη μέλη σε σ

εγκεκριμένες πράξεις ή ενέργειες. Εδώ μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι δύο όροι παράλληλα βάσει κατάλληλου δείγματος και στο μέτρο του δυνατού πριν την καταβολή της τελικής πληρωμής για την πράξη ή την ενέργεια.

Τα μέλη των ελεγκτικών ομάδων που αναλαμβάνουν επιτόπιους ελέγχους δε θα πρέπει να έχουν συμμετάσχει στους διοικητικούς ελέγχους της ίδιας πράξης ή ενέργειας.

Αναφορικά με το ποσοστό ελέγχων και τη δειγματοληψία των επιτοπίων ελέγχων έχουμε το άρθρο 50 του 809 και σύμφωνα μ' αυτό οι δαπάνες που καλύπτονται από επιτόπιους ελέγχους αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 5% των δαπανών των Μέτρων οι οποίες πρέπει να καταβάλλονται από τον Οργανισμό Πληρωμών κάθε ημερολογιακού έτους. Και επίσης στο ανωτέρω ποσοστό συνυπολογίζονται και οι προκαταβολές ή οι ενδιάμεσες πληρωμές των ελεγχόμενων πράξεων.

Για την επίτευξη του ελάχιστου επιπέδου ελέγχων, δηλαδή του 5%, συνυπολογίζονται οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται εντός του συγκεκριμένου ημερολογιακού έτους, ενώ δε συνυπολογίζονται οι αιτήσεις πληρωμής οι οποίες έχουν κριθεί μη επιλέξιμες μετά από διοικητικό έλεγχο. η δειγματοληψία των εγκεκριμένων ενεργειών που θα ελεγχθούν επιτοπίως διενεργείται συνδυαστικά με ανάλυση κινδύνου και τυχαία δειγματοληψία.

Τέλος, κατά τον προσδιορισμό του δείγματος, λαμβάνεται υπ' όψιν η ανάγκη ελέγχου κατάλληλου συνδυασμού τύπων και μεγεθών πράξεων, παράγοντες κινδύνου που διαπιστώθηκαν από εθνικούς και ενωσιακούς ελέγχους, η συμβολή των πράξεων στην εμφάνιση σφάλματος στο ΠΑΑ, η ανάγκη διατήρησης ισορροπίας μεταξύ Μέτρων και τύπων πράξεων και η ανάγκη εξαγωγής τυχαίου δείγματος σε ποσοστό μεταξύ 30% και 40% των επιλεγμένων δαπανών.

Στις περιπτώσεις διαπίστωσης σημαντική μη συμμόρφωσης στο πλαίσιο του μέτρου ή των πράξεων, αυξάνει το αντίστοιχο ποσοστό ελέγχων για το επόμενο ημερολογιακό έτος. Υπάρχει η δυνατότητα το ελάχιστο επίπεδο επιτοπίων ελέγχων να μειωθεί στο 3% από τα κράτη μέλη με την προϋπόθεση ότι τα συστήματα διαχείρισης και ελέγχου λειτουργούν σωστά και τα ποσοστά σφάλματος παραμένουν σε ανεκτό επίπεδο όπως αυτό ορίζεται στα άρθρα 59 και 72 του 1306.

Στις περιπτώσεις που πλέον ένας από τους παραπάνω όρους παύει να πληρείται, το ελάχιστο ποσοστό επανέρχεται στο 5% για το επόμενο ημερολογιακό έτος.

Όσον αφορά το περιεχόμενο των επιτόπιων ελέγχων, κυρίως εστιάζεται στην επαλήθευση της υλοποίησης της πράξης, σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες, τα κριτήρια επιλεξιμότητας και τις απορρέουσες υποχρεώσεις και δεσμεύσεις, στην επαλήθευση των δεδομένων των δικαιολογητικών εγγράφων που δηλώνονται από τον δικαιούχο και την επαλήθευση ότι είναι σύμφωνα με τη χρήση για την οποία εγκρίθηκε η πράξη.

Στο άρθρο 52 παρουσιάζονται οι κυριότερες απαιτήσεις για τους εκ των υστέρων ελέγχους σύμφωνα με τις οποίες οι εκ των υστέρων έλεγχοι διενεργούνται σ' επενδυτικές πράξεις για την επαλήθευση της τήρησης των δεσμεύσεων που προβλέπονται από το άρθρο 71/1303 ή αναφέρονται λεπτομερώς στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης και σχετίζονται με τη διατήρηση της επένδυσης μετά την τελική πληρωμή.

Οι εκ των υστέρων έλεγχοι που διενεργούνται πρέπει να καλύπτουν τουλάχιστον το 1% των δαπανών του 2007 για πράξεις που συνεχίζουν ν' αποτελούν αντικείμενο δεσμεύσεων για τις οποίες έχει πραγματοποιηθεί η τελική πληρωμή. Στο ποσοστό αυτό λαμβάνονται υπ' όψιν μόνο οι έλεγχοι που διενεργούνται εντός του ημερολογιακού έτους αναφοράς όπως και στην περίπτωση των επιτοπίων ελέγχων.

Η δειγματοληψία διενεργείται βάσει της ανάλυσης κινδύνων, οικονομικών επιπτώσεων των διαφόρων πράξεων, τύπων, πράξεων, ενεργειών ή μέτρων. Ένα μέρος του δείγματος μεταξύ 20% και 25% απαιτείται να εξάγεται επίσης με τυχαία δειγματοληψία.

Η δειγματοληψία των ελέγχων διενεργείται από τη Μονάδα Ελέγχων της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης η οποία έχει την αρμοδιότητα για το σχεδιασμό και τη διενέργεια της δειγματοληψίας των επιτοπίων ελέγχων. Επιπλέον η δειγματοληψία διενεργείται μέσω ειδικού υποσυστήματος του Πληροφοριακού Συστήματος, του ΟΠΣΑΑ και η παραμετροποίηση του Υποσυστήματος πραγματοποιείται σύμφωνα με τα άρθρα 50 και 52 του Κανονισμού 809/2014.

Για την επιλογή του δείγματος λαμβάνονται υπ' όψιν οι παράγοντες κινδύνου που έχουν εντοπισθεί από εθνικούς και ενωσιακούς ελέγχους. Ο κίνδυνος εμφάνισης σφάλματος στις πράξεις, σε σχέση με παραμετρικά στοιχεία όπως ο Τύπος, για παράδειγμα η κατεύθυνση εκμετάλλευσης, η κατηγορία επένδυσης, τομέας επένδυσης, το μέγεθος των πράξεων και οικονομικές επιπτώσεις από την εμφάνιση σφάλματος.

Λαμβάνεται υπ' όψιν η ανάγκη ελέγχου κατάλληλου συνδυασμού για τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ των Μέτρων και Πράξεων και ποσοστό 30% έως 40% των επιτόπιων και 20% έως 25% των εκ υστέρων ελέγχων εξάγεται με τυχαία δειγματοληψία.

Κατά τη δειγματοληψία λαμβάνουμε υπ' όψιν και τις προβλέψεις των πληρωμών του έτους, προκειμένου να διασφαλιστεί η επίτευξη του ελάχιστου επιπέδου ελέγχων.

Όσον αφορά την υλοποίηση του 2016, πραγματοποιήθηκαν επιτόπιοι έλεγχοι και εκ των υστέρων σε πράξεις ανειλημμένων υποχρεώσεων στα Μέτρα του πίνακα που παρουσιάζεται και συγκεκριμένα στη στήριξη για επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, στη μεταποίηση, στις υποδομές εγγείων βελτιώσεων, στα έργα βελτίωσης της πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις και στις βασικές υπηρεσίες και ανάπλαση χωριών σε αγροτικές περιοχές.

Εδώ στον πίνακα υπάρχει αντιστοίχιση μεταξύ των Μέτρων της προηγούμενης περιόδου και της τρέχουσας. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του ΟΠΣΑΑ σχετικά με την πρόοδο των πληρωμών, στοιχεία της 10/12/2016, οι έλεγχοι που έχουν πραγματοποιηθεί αντιπροσωπεύουν ποσοστό ελέγχων 8,2% και το ελάχιστο εκτιμώμενο ποσοστό ελέγχων βάσει των προβλέψεων πληρωμών του 2016 εκτιμάται στο 6,5%.

Αντίστοιχα το πραγματικό ποσοστό ελέγχων, των εκ των υστέρων ελέγχων διαμορφώθηκε στο 2,9% με βάση τα στοιχεία των ίδιων πληρωμών ενώ το ελάχιστον εκτιμώμενο για το 2016 βάσει των τελευταίων προβλέψεων για τις δαπάνες του έτους αναμένεται να διαμορφωθεί στο 2,1%.

Επομένως με βάση τις κανονιστικές απαιτήσεις, οι στόχοι των ελέγχων όσον αφορά τα ποσοστά και το επίπεδο ελέγχων που διενεργήθηκαν εντός του έτους έχουν επιτευχθεί. Σας ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ κ. Κόχυλα. Περνάμε στην τελευταία εισήγηση πριν τη συζήτηση της οποίας το αντικείμενο είναι ο ηλεκτρονικός χώρος εργασίας των Επιτροπών Παρακολούθησης, (πλατφόρμα ΔΙΑΥΛΟΣ).

Την εισήγηση θα κάνει ο κ. Βαγγέλης Χήτος από τον Τομέα Εφαρμογών Πληροφορικής και Ψηφιακής Τεχνολογίας της ΜΟΔ.

Ηλεκτρονικός Χώρος Εργασίας Επιτροπών Παρακολούθησης (Πλατφόρμα ΔΙΑΥΛΟΣ)

Β. ΧΗΤΟΣ: Καλησπέρα κι από εμένα. Έχω την ευκαιρία να δείξω τον ηλεκτρονικό χώρο εργασίας των Επιτροπών Παρακολούθησης, σε κάποιους από σας θα είναι ήδη γνωστό, απλά μας δίνεται η ευκαιρία να σας το παρουσιάσουμε, ώστε ν' αποκτήσετε καλύτερη επαφή ή όσοι δεν το γνωρίζετε να το γνωρίσετε τώρα.

Ο Ηλεκτρονικός Χώρος Επιτροπών Παρακολούθησης έρχεται να διευκολύνει τις εργασίες της Επιτροπής Παρακολούθησης. Πέρα από την ενημέρωση για κάθε συνεδρίαση όπως έχετε τώρα, μπορεί να ζωντανέψει ιδιαίτερα τις γραπτές διαδικασίες που έχετε μέσω της Επιτροπής.

Μέχρι τώρα η διαδικασία ήταν ηλεκτρονική, με email λαμβάνατε μέχρι πριν ένα χρόνο το έγγραφο που ήταν προς έγκριση και γινόταν σχολιασμός του εγγράφου. Τώρα όλο αυτό το υλικό ανεβαίνει σε μια πλατφόρμα. Το προβλέπει και ο Ν. 3414 ότι θα πραγματοποιείται ηλεκτρονικά μέσω της συγκεκριμένης πλατφόρμας σε γραπτή διαδικασία.

Εδώ θα ήθελα να τονίσω ότι δικαίωμα πρόσβασης έχουν μόνο τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης που έχουν οριστεί από τον κάθε φορέα. Υπάρχει βέβαια η δυνατότητα να προστεθούν κάποιοι αναγνώστες του χώρου, κυρίως συνήθως από την πλευρά του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Δεν έχει αλλάξει κάτι στη διαδικασία μέχρι σήμερα, απλά αυτή γίνεται ηλεκτρονικά.

Ο κάθε Φορέας λοιπόν θα πρέπει να ενημερώνει το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα ποια είναι τα μέλη που τον εκπροσωπούν. Μια παράκληση θερμή, επειδή δεν είναι μόνο η Επιτροπή Παρακολούθησης όπως είναι σήμερα που ορίζονται τα μέλη ή οι αντικαταστάσεις, αυτό πρέπει να

γίνεται άμεσα κατά τη διάρκεια της χρονιάς, γιατί τρέχουν στο ενδιάμεσο γραπτές διαδικασίες.

Οπωσδήποτε το μέλος που θα ορίζεται θα πρέπει να έχει ηλεκτρονική διεύθυνση, ένα email και μέσα σ' αυτό, μέσα στο σύστημα όλα τα μέλη έχουν κάποιο ρόλο. Οι βασικοί ρόλοι είναι οι εκπρόσωποι και οι αναπληρωτές, όπου εδώ πέρα όπως γνωρίζετε, υπάρχουν φορείς με δικαίωμα ψήφου και κάποιοι φορείς χωρίς δικαίωμα ψήφου.

Ακόμα όμως και οι φορείς που δεν έχουν δικαίωμα ψήφου, έχουν δυνατότητα σχολιασμού των εγγράφων. Το οποίο είναι πολύ σημαντικό. Όλα τα καινούργια μέλη που μπαίνουν, εμείς το παρακολουθούμε σε συνεργασία με το Πρόγραμμα και τους αποστέλλουμε ηλεκτρονικά την πρώτη φορά που θα οριστούν, ένα user name κι ένα password που έχουν τη δυνατότητα να μπουν.

Συγκεκριμένα για τη δική σας Επιτροπή οι περισσότεροι έλαβαν το email τους τον Απρίλιο του 2016, είναι αυτής της μορφής, όπου έχει τον κωδικό πρόσβασης τον οποίο φυσικά τα μέλη έχουν τη δυνατότητα να τον αλλάξουν και συνοδεύεται από κάποιες πολύ συνοπτικές οδηγίες και ένα manual χρήστης της εφαρμογής.

Η εφαρμογή έχει πολλά πλεονεκτήματα, έχει προσωποποιημένη πρόσβαση, έχει ασφάλεια, το βασικό είναι η διαφάνεια, ιδιαίτερα για την Επιτροπή Παρακολούθησης και ειδικά για τις γραπτές διαδικασίες, γιατί όπως καταλαβαίνετε, όταν ένα μέλος μιας Επιτροπής στείλει ένα email μόνο στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα με τα σχόλιά του, δεν έχουν τη δυνατότητα να το βλέπουν τα υπόλοιπα μέλη.

Τώρα πλέον η διαδικασία είναι ανοιχτή, όπου όλα τα μέλη της Επιτροπής μπορούν να δουν όλα τα σχόλια όλων των υπολοίπων μελών της Επιτροπής. Υπάρχει αμεσότητα ενημέρωσης με δημιουργία ηλεκτρονικών ενημερώσεων και φυσικά υπάρχει ιστορικότητα. Όταν δηλαδή ένας φορέας αντικαταστήσει το μέλος της Επιτροπής, το καινούργιο μέλος πια δε χρειάζεται να πάρει οδηγίες ή τους παλιούς φακέλους αφού όλα βρίσκονται στο χώρο και μπορεί να δει όλα τα έγγραφα που υπάρχουν διαθέσιμα για τη συγκεκριμένη Επιτροπή Παρακολούθησης όπως φυσικά και τις προηγούμενες ψηφοφορίες

που είχε λάβει μέρος ο φορέας του και το προηγούμενο μέλος καθώς και οι άλλοι Φορείς.

Υπάρχουν διαθέσιμες κάποιες Υπηρεσίες όπως είναι των Ανακοινώσεων, ένα ηλεκτρονικό ημερολόγιο, τα στοιχεία των μελών της Επιτροπής που κι αυτό είναι σημαντικό, πολλά μέλη Επιτροπών δε γνωρίζουν ποια είναι τα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής. Σημαντικό είναι δηλαδή όταν εκπροσωπείς το φορέα σου και θέλεις να επικοινωνήσεις με κάποιον άλλο φορέα, να μπορείς να δεις τα στοιχεία επικοινωνίας, το τηλέφωνό του, το email του, μπορεί να έχεις μια συνεργασία μαζί του.

Επίσης σημαντικό είναι οι εργασίες, η ανάθεση εργασιών όπως είναι παράδειγμα η έγκριση ή απόρριψη, ο σχολιασμός ενός εγγράφου όπου το κάθε μέλος λαμβάνει ειδοποίηση μέσω email. Εδώ είναι μια γρήγορη εικόνα, θα περάσουμε από το σύστημα. Το σύστημα αυτό δεν έχει φτιαχτεί μόνο για τη συγκεκριμένη Επιτροπή, έχει φτιαχτεί για όλες τις Επιτροπές Παρακολούθησης που υπάρχουν στο ΕΣΠΑ 2014-2020.

Οπότε εδώ δε χρειάζεται κάποιος μέλος να έχει διαφορετικό κωδικό πρόσβασης, μ' έναν ενιαίο κωδικό πρόσβασης μπορεί να μπει στη σελίδα er.espa.gr όπου μπορεί ν' αποκτήσει μια συνοπτική εικόνα για τις Επιτροπές Παρακολούθησης στις οποίες είναι μέλος. Εδώ είμαστε συγκεκριμένα τώρα πια στο χώρο της Επιτροπής της συγκεκριμένης, όπου υπάρχουν, με συνοπτική ματιά μπορούμε να δούμε τις ανακοινώσεις, να δούμε εργασίες που υπάρχουν, έγγραφα ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης.

Εδώ σ' αυτή τη ηλεκτρονική βιβλιοθήκη ας πούμε τις επόμενες μέρες μπορείτε να βρείτε όλες τις παρουσιάσεις της σημερινής συνεδρίασης. Υπάρχουν ανακοινώσεις, εδώ ήταν η τελευταία ανακοίνωση για το κάλεσμα και τη σημερινή συνεδρίαση, υπάρχει το ημερολόγιο, εδώ είναι η εφαρμογή με τα μέλη της Επιτροπής όπου επικαιροποιείται διαρκώς, όπου μπορούμε να δούμε όλα τα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης που την αποτελούν.

Υπάρχουν φίλτρα, μπορούμε να το δούμε ποιοι είναι αυτοί που έχουν δικαίωμα ψήφου, ποιοι είναι εκπρόσωποι, ποιοι είναι αναπληρωτές και φυσικά το πιο σημαντικό είναι όταν υπάρχουν εργασίες πάνω στην Επιτροπή όπου από την πρώτη σελίδα της Επιτροπής μπορούμε να δούμε με μια συνοπτική ματιά ποιες είναι οι εργασίες που εμείς οφείλουμε να κάνουμε.

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα ο χρήστης είναι μέλος στην Επιτροπή Παρακολούθησης και Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και στην Απτική όπου έχει ενεργές κάποιες εργασίες. Ταυτόχρονα λαμβάνει ηλεκτρονικό μήνυμα στο λογαριασμό που έχει δηλώσει, όπου τον καλεί να πάρει μέρος σ' αυτές τις εργασίες να τις κλείσει και πάντα αναφέρεται στο τέλος γιατί το έχουμε διαπιστώσει ότι αρκετοί χρήστες, μπορεί είτε να έχουν χάσει τον κωδικό τους ή μπορεί να μην κατάλαβαν τη σημαντικότητα που το έλαβαν τον Απρίλιο, ό,τι αφορά το συγκεκριμένο θέμα.

Υπάρχει ένα email, το web.suportta.gr όπου μπορεί να στείλει email και να του υπενθυμίσουμε τον κωδικό του. Εδώ είναι η εφαρμογή, πατώντας το link στο προηγούμενο μπορεί να πάει στην αποστολή σχολίων, βλέπου ότι με το πράσινο link μπορεί να κατεβάσει το έγγραφο και μπορεί να στείλει τα σχόλιά του.

Με την ίδια λογική αυτός που έχει δικαίωμα ψήφου στέλνει τα σχόλιά του και ταυτόχρονα μπορεί να εγκρίνει ή να απορρίψει ένα έγγραφο. Ενδιαφέρον έχει να δούμε τ' αποτελέσματα των εργασιών όπου όπως γνωρίζετε, αν κάποιος δεν αποστέλλει τα σχόλιά του μέχρι τη συγκεκριμένη ημερομηνία που τον καλούν ν' απαντήσει, αν δεν απαντήσει η ψήφος του θεωρείται θετική.

Οπότε η πράξη δείχνει ότι είναι πολύ δύσκολο ν' απορριφθεί ένα έγγραφο από μία γραπτή διαδικασία γιατί πολλές φορές συμμετέχουν ενεργά οι λιγότεροι από τους μισούς. Αυτό το σύστημα λοιπόν έρχεται να ζωντανέψει αυτή τη διαδικασία και να θέσει και τα μέλη του κάθε φορέα που εκπροσωπούν το φορέα στην Επιτροπή να είναι πιο ζωηρός γιατί αυτά όλα φαίνονται, σ' ένα Πληροφοριακό Σύστημα που είναι ανοιχτό σε όλους, φαίνονται ποιοι είναι οι ενεργοί ή οι ανενεργοί χρήστες.

Εδώ βλέπουμε τ' αποτελέσματα με σχόλια, όλα αυτά τα μέλη έχουν λάβει μέρος στην έγκριση των εγγράφων. Συνολικά για όλο το σύστημα να σας πω ότι η αρχική εγκατάσταση σε παραγωγική λειτουργία είναι από τον Ιανουάριο του 2014 για τα Επιχειρησιακά Προγράμματα. Οι διαθέσιμοι χώροι που τρέχουμε για τις Επιτροπές είναι για το σύνολο των Επιτροπών Παρακολούθησης της Προγραμματικής Περιόδου που είναι 21.

Ο αριθμός των χρηστών είναι περισσότεροι από 1.000 μέλη. Για το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, τέθηκε σε παραγωγική λειτουργία τον Απρίλιο του 2016, έχουν ολοκληρωθεί δύο γραπτές διαδικασίες, μάλιστα στην τελευταία για την ετήσια έκθεση συμμετείχαν ενεργά 20 από τους 56 εκπροσώπους, το οποίο γενικά χωρίς να έχει γίνει κάποια παρουσίαση του συστήματος πέρα από ηλεκτρονικά μηνύματα, είναι αρκετά καλό, ευελπιστούμε ότι στις επόμενες διαδικασίες να συμμετέχει μεγαλύτερος αριθμός.

Έχω την ευκαιρία, αν έχω λίγο χρόνο να σας το δείξω. Το σύστημα αυτό είναι ενεργό, είναι live δηλαδή. Εδώ, αυτό που σας έλεγα, συνοπτική εικόνα, δηλαδή κάποιος που είναι μέλος σε πολλές Επιτροπές. Υπάρχουν μέλη που είναι σε πάρα πολλές Επιτροπές. Εδώ μπορούν να έχουν μια συνοπτική εικόνα και να δουν τα ενεργά τελευταία νέα των επιχειρησιακών και τις εργασίες που έχουν ανοιχτές.

Αν πάμε στο επιχειρησιακό, εδώ μπορούμε να δούμε τα μέλη της Επιτροπής, η εφαρμογή που σας έλεγα, όπου βλέπουμε εύκολα ποιοι είναι, ποιο φορέα εκπροσωπούν. Υπάρχουν και διάφορες προβολές εδώ πέρα, να δούμε με δικαίωμα ψήφου πόσοι είναι ή με βάση το φορέα, δηλαδή για κάθε φορέα από ποιο μέλος εκπροσωπείται.

Μπορούμε να δούμε τ' αποτελέσματα, μπορώ να επιλέξω με σχόλια και να δω ποιοι ήταν ενεργοί. Δηλαδή για ποιους δεν έκλεισε αυτόματα η εργασία. Βλέπουμε εδώ για την ετήσια έκθεση, υπήρχαν 20 ενεργοί χρήστες.

Θα ήθελα να τονίσω σ' αυτό ότι ακόμη και αν κάποιος δεν έχει σχόλιο μπορεί να μπει στην εφαρμογή, μπορεί να συμπληρώσει ότι δεν έχει κανένα σχόλιο και να το κλείσει. Αυτό τουλάχιστον δείχνει ότι ήταν ενεργός, ότι μπήκε, ένα login, κατέβασε το αρχείο, γιατί δε σας αποστέλλεται με άλλο τρόπο το αρχείο.

Δηλαδή το ηλεκτρονικό μήνυμα που εσείς παίρνετε για ειδοποίηση εργασίας έχει ένα link που οδηγεί στο σύστημα, οπότε αναγκάζεται κάποιος να κάνει login μέσα.

Θα ήθελα σ' αυτό το σημείο να ευχαριστήσω ιδιαίτερα τόσο τους συναδέλφους μου της ΜΟΔ που έχουν συμβάλει τα μέγιστα από τον Τομέα

Εφαρμογών Πληροφορικής και Ψηφιακής Τεχνολογίας καθώς επίσης και τη Μονάδα Προγραμματισμού του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης που δουλεύουμε πολύ στενά και το προσπαθεί πραγματικά να επικαιροποιεί άμεσα τα μέλη.

Θερμή παράκληση από σας, είναι δηλαδή όταν γίνεται τροποποίηση μελών να ενημερώνετε άμεσα το σύστημα ώστε καινούργιοι χρήστες να λαμβάνουν τον καινούργιο κωδικό να μπορούν να είναι ενεργοί στο σύστημα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ τον κ. Χήτο. Βρισκόμαστε ενώπιον του εξής διλήμματος: Ξεκινάμε τη συζήτηση ή διακόπτουμε για το μεσημεριανό γεύμα; Να συνεχίσουμε, να κλείσουμε τη συζήτηση και θ' ακολουθήσει το γεύμα.

Θα ορίσουμε όμως ένα αυστηρό χρονοδιάγραμμα της συζήτησης κι αν χρειαστεί θα επανέλθουμε μετά το μεσημεριανό διάλειμμα. Εννοείται ότι αν ήταν δυνατό να το κάναμε γεύμα εργασίας εδώ θα το κάναμε για να μη σας χάσουμε.

Θα ξεκινήσουμε τη συζήτηση αφού πρώτα δώσω το λόγο σε δύο συγκεκριμένα πρόσωπα και μετά στα υπόλοιπα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Θα δώσω πρώτα το λόγο στην κα Κουμπαρούλη Ειρήνη που εκπροσωπεί τη Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς και ειδικότερα την Υπηρεσία AFCOS και αφορά ζητήματα και στη συνέχεια θα δώσω το λόγο στην κα Όλγα Ζαλούμη που εκπροσωπεί την Περιφέρεια Αττικής για να θέσει το θέμα το οποίο ανέφερε νωρίτερα.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΕΙΡ. ΚΟΥΜΠΑΡΟΥΛΗ: Θα ήθελα να χαιρετίσω τις εργασίες της Επιτροπής Παρακολούθησης του Προγράμματος και να μεταφέρω και τους χαιρετισμούς του Γενικού Γραμματέα Καταπολέμησης της διαφθοράς, του κ. Χρήστου.

Η παρέμβασή μας στις εργασίες της Επιτροπής εξυπηρετεί έναν πάρα πολύ σημαντικό λόγο για εμάς τουλάχιστον, γιατί είναι πρώτη φορά που συμμετέχει η Ελληνική Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης, ή αλλιώς

Ελληνική Υπηρεσία AFCOS στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Προγράμματός σας.

Οπότε πολύ συνοπτικά θ' αναφερθώ λιγάκι στο ρόλο της Υπηρεσίας μας και πώς αυτός συνδέεται με τις δικές σας αρμοδιότητες.

Η καταπολέμηση της απάτης ως υποχρέωση δε συναντάται για πρώτη φορά ως υποχρέωση των κρατών μελών, είναι από την αρχή της συμμετοχής της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση όπου όλα τα μέλη καλούνται να λάβουν όλα εκείνα τα μέτρα για να καταπολεμήσουν τα φαινόμενα απάτης.

Επιπλέον δε, καλούνται μέσα από μια σειρά κανονισμών και ένα θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο ν' αναπτύξουν ισχυρά συστήματα διαχείρισης και ελέγχου, κάτι το οποίο έχει θεωρώ ήδη κατακτηθεί. Ωστόσο με το νέο Κανονισμό των κοινών διατάξεων, τον Κανονισμό 1030/2013, μπαίνει για πρώτη φορά σ' επίπεδο Κανονισμού το θέμα της καταπολέμησης της απάτης και στη λήψη συγκεκριμένων μέτρων που οφείλουν να λάβουν τα κράτη μέλη.

Παράλληλα, την ίδια χρονική επίσης περίοδο, σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχουμε τον Κανονισμό 883, είναι ο Κανονισμός ο οποίος ουσιαστικά οριοθετεί ή εξειδικεύει αν θέλετε τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης και βάζει για πρώτη φορά στο τραπέζι την έννοια των Υπηρεσιών AFCOS που οφείλεται τα κράτη μέλη να το ορίσουν σ' εθνικό επίπεδο.

Επομένως σ' εθνικό επίπεδο έχουμε τον ορισμό της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς ως την Ελληνική Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης στα συγχρηματοδοτούμενα, στα Προγράμματα Επιμελημένης Διαχείρισης και σε κάποια άλλα πράγματα, αλλά εν πάση περιπτώσει αυτό μας ενδιαφέρει σ' αυτή τη φάση.

Οι τομείς δραστηριότητας της Ελληνικής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης είναι στην πρόληψη της απάτης, στην κοινοποίηση των παρατυπιών και στην εξέταση των καταγγελιών που αφορούν στα συγχρηματοδοτούμενα.

Θα μου επιτρέψετε πολύ συνοπτικά να πω ότι στην πρόληψη της απάτης, να σας αναφέρω μια, δε θα το πω καλή πρακτική, θα πω εν πάση περιπτώσει τί αντίστοιχα έχει γίνει από τα διαρθρωτικά, τ' αντίστοιχα προγράμματα των Διαρθρωτικών Ταμείων, ότι έχουν υιοθετήσει κι έχει

παρουσιαστεί και σ' ευρωπαϊκό επίπεδο εθνική πολιτική καταπολέμησης της απάτης και θα ήταν ευχής έργο κάποια στιγμή να ξεκινήσουμε και μια συζήτηση μαζί σας για το αν θα υιοθετηθεί μια τέτοια αντίστοιχη στρατηγική στο κομμάτι των Αναπτυξιακών Ταμείων, του Αλιείας και το Αγροτικής.

Αυτό σε ό,τι έχει να κάνει με την πρόληψη της απάτης. Σε ό,τι έχει να κάνει με τις παρατυπίες, ν' αναφέρω ότι η υποχρέωση κοινοποίησης των παρατυπιών, δηλαδή ουσιαστικά των φαινομένων μη τήρησης του Ευρωπαϊκού Θεσμικού Πλαισίου δεν είναι καινούργια υποχρέωση, δεν την απαντάμε στο 2014-2020, έχει εισαχθεί, εν πάση περιπτώσει έχει στηθεί ένας μηχανισμός κοινοποίησης παρατυπιών ο οποίος εφαρμόζεται κι από το Υπουργείο σας και από το Πρόγραμμά σας με πολύ επιτυχημένο τρόπο.

Η δική μας υποχρέωση είναι να παρακολουθούμε τον τρόπο με τον οποίο κοινοποιείτε αυτές τις παρατυπίες και να είμαστε σε μια ανοιχτή επικοινωνία γιατί εν πάση περιπτώσει η Υπηρεσία AFCOS έχει απευθείας πρόσβαση στο σύστημα κοινοποίησης αυτών των παρατυπιών. Επίσης η Υπηρεσία τουλάχιστον για τα Διαρθρωτικά Ταμεία έτσι όπως ορίζεται στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου, παραλαμβάνει όλες τις υποθέσεις υπόνοιας απάτης και τις διαχειρίζεται στο επόμενο επίπεδο της διοικητικής εξέτασής της ή της αποστολής αυτών των υπονοιών απάτης στις αντίστοιχες Δικαστικές Αρχές.

Τέλος, ν' αναφερθώ στο κομμάτι της υποδοχής των καταγγελιών και ν' αναφέρω εδώ ότι επίσης η σύσταση ενός μηχανισμού εξέτασης καταγγελιών, είναι και αυτό ένα από τα νέα στοιχεία που ουσιαστικά έβαλε στο τραπέζι ο νέος κοινός Κανονισμός, ο 1303. οφείλω να ομολογήσω ότι στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου, ή τουλάχιστον εγώ μπορεί να μην το είδα, δεν είδα κάποια σχετική αναφορά ούτε άκουσα κάτι σχετικό για το πώς παραλαμβάνονται οι καταγγελίες που αφορούν σε υποθέσεις απάτης και παρατυπιών ούτε πώς εξετάζονται καθόλου για όλη αυτή τη διαδικασία.

Επίσης να πω ότι σε εθνικό επίπεδο η Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφθοράς, έχει ορισθεί ως το εθνικό σημείο υποδοχής των καταγγελιών που αφορούν στα συγχρηματοδοτούμενα. Επίσης θα ήθελα να ενημερώσω τόσο εσάς όσο και το κοινό ότι υπάρχει μέσω του espa.gr, γίνεται link στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας όπου ο καθένας μπορεί να υποβάλλει ανώνυμα και επώνυμα, οποιαδήποτε σχετική καταγγελία.

Κλείνοντας, εφ' όσον ευχαριστήσω για την προσοχή σας, ήθελα να πω ότι η Υπηρεσία AFCOS περιμένει, προσβλέπει στο αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα την έναρξη μιας συνεργασίας στον τομέα καταπολέμησης της απάτης στα συγχρηματοδοτούμενα. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ και σας εύχομαι καλές γιορτές.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ για την ενημέρωση. Θα συσχεφθούμε να δούμε τα κενά που λέτε, για να δούμε τί μπορεί να γίνει σχετικά.

Δίνω αμέσως το λόγο στην κα Ζαλούμη για να θέσει στην Επιτροπή Παρακολούθησης το ζήτημα που έχει και εγγράφως υποβάλλει η Περιφέρεια Αττικής.

Ο. ΖΑΛΟΥΜΗ: Ευχαριστώ πολύ. Όπως είπα και προηγουμένως, η Περιφέρεια Αττικής θέλει να υποβάλλει μια πρόταση στο Σώμα, που αφορά τη μείωση του κατώτατου ορίου βαθμολογίας για τους νέους γεωργούς, δηλαδή για το Υπομέτρο 6.1 και σαφώς μιλάμε για επόμενη πρόσκληση και όχι βέβαια σ' αυτήν η οποία τώρα είναι εν εξελίξει.

Η Περιφέρεια Αττικής με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, όπως όλοι τα γνωρίζετε, αντιμετωπίζει δυσκολία στο ν' απορροφήσει τα 5.800.000 που της έχουν χορηγηθεί, δηλαδή να έχουμε περίπου 300 νέους γεωργούς και παρατηρήσαμε ότι από το σύνολο των ημερίδων που κάνουμε, περίπου 9 μέχρι αυτή τη στιγμή σε όλη την Περιφέρεια Αττικής, από συναντήσεις και συνεργασίες με τους συναδέλφους γεωπόνους της ΔΑΟΚ και από συμβούλους, ότι κυρίως εντοπίζονται τα προβλήματα όσον αφορά στα κριτήρια επιλογής, στο ότι δε μπορούμε να πιάσουμε τα κριτήρια ορεινότητα, ομάδες παραγωγών και λόγω του μικρού κλήρου που υπάρχει γενικά στην Ελλάδα αλλά πολύ περισσότερο στην Αττική, οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις στο μεγαλύτερο ποσοστό είναι μισθωμένες και δεν έχουμε το κρίσιμο ποσοστό ιδιοκτησίας που θα μας έδινε κάποια μόρια.

Γι' αυτό το λόγο κι επειδή η Περιφέρεια Αττικής έχει αποφασίσει αυτή την προγραμματική περίοδο στο μέτρο του δυνατού να κάνει οτιδήποτε ώστε να έχουμε τη μεγαλύτερη δυνατή απορροφητικότητα στο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης έστω κι αυτή τη μικρή βοήθεια ειδικά στους νέους γεωργούς που είναι κατ' αποκοπή να την πάρουν όσο το δυνατόν περισσότεροι δικαιούχοι οι οποίοι σαφώς και έχουν τα υπόλοιπα

χαρακτηριστικά από τα στοιχεία που έχουμε ώστε στο πέρας του επιχειρηματικού σχεδίου να είναι βιώσιμες και ανταγωνιστικές οι εκμεταλλεύσεις τους κι επειδή τελικά γίνεται συγκριτική αξιολόγηση από τον καλύτερο προς το λιγότερο καλό, θεωρούμε ότι μια τέτοια μείωση από το 45 να πάει στο 40, μόνο μπορεί να ωφελήσει. Ευχαριστούμε πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ. Μόνο ένα σχόλιο και θα δώσω το λόγο στην κα Αθανασοπούλου, Προϊσταμένη Μονάδας Προγραμματισμού.

Εμείς κατανοούμε το πρόβλημα, θα έλεγα όμως το εξής: Να περιμένουμε την ολοκλήρωση της διαδικασίας για να ξέρουμε ποια θα είναι τ' αποτελέσματα της συγκεκριμένης προκήρυξης και να εξετάσουμε, αυτή είναι η κατ' αρχήν αντίδρασή μου, μέσα από μια γραπτή διαδικασία της Επιτροπής Παρακολούθησης το αίτημα της Περιφέρειας Αττικής για να κατέβουμε από το 45 στο 40 για την Περιφέρεια Αττικής. Γιατί αντιλαμβάνομαι ότι σε άλλες Περιφέρειες τέτοιου προβλήματος δεν έχουμε.

Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: Επειδή ακόμα είναι αρκετά νωρίς και δεν ξέρουμε όντως όπως είπε και ο Πρόεδρος τ' αποτελέσματα της προκήρυξης, μπορούμε να έχουμε δυο προοπτικές: Εάν υπάρχουν προβλήματα και σε άλλες Περιφέρειες να φτάσουν αυτό το ελάχιστο όριο βαθμολογίας, τότε θα κοιτάξουμε να σκεφτούμε να μειωθεί σε όλες αυτές τις Περιφέρειες που θα βγάλουν δεύτερη πρόσκληση το όριο βαθμολογίας.

Σε περίπτωση όμως που είναι μόνο η Αττική, μπορεί να υπάρξει μια μείωση της βαρύτητας ειδικά στα κριτήρια που ουσιαστικά δεν αγγίζουν την Περιφέρεια Αττικής, αφήνοντας όμως το ελάχιστο ποσοστό, το ίδιο όπως είναι και τώρα. Γι' αυτό αν συμφωνείτε κι οι υπόλοιποι μπορούμε να περιμένουμε μέχρι τη λήξη και να το συζητήσουμε με τη γραπτή διαδικασία σε επόμενη φάση. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εάν δεν υπάρχει αντίρρηση, δηλαδή το μήνυμα είναι θετική ανταπόκριση αλλά ας περιμένουμε την ολοκλήρωση της διαδικασίας και μέσα από μια γραπτή διαδικασία θα δούμε εάν υπάρχει αντίστοιχο πρόβλημα και σε άλλες Περιφέρειες, να έχουμε μια συνολική διαχείριση. Θέλετε να προσθέσετε κάτι;

Σ. ΒΑΒΙΑΣ: Εκπροσωπώ το ΓΕΩΤΕΕ. Μπορεί ενδεχομένως να δείτε σε άλλες Περιφέρειες ν' ανεβαίνουν πάρα πολύ τα μόρια γιατί οι διάφοροι μελετητές θα

βάλουν σε μελλοντική κατάσταση συστήματα ποιότητας οπότε αν τα βάλουμε κάτω πραγματικά να τα φτάνουμε τα μόρια. Οπότε να το δούμε στην πράξη.

Αλλά το βασικότερο που πρέπει να δείτε, επειδή είμαστε στην αρχή της προγραμματικής περιόδου και στις ενημερώσεις που έγιναν είδαμε ότι είναι πολύ δύσκολη η μετακίνηση κονδυλίων, απ' ό,τι φαίνεται καλύπτονται τα κονδύλια οπότε θα πρέπει σιγά σιγά να βλέπουμε και μετακινήσεις κονδυλίων, να μην έχουμε επιλαχόντες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ν' απαντήσω σ' αυτό. Νομίζω ότι αυτό είναι κάτι το οποίο είναι πολύ νωρίς να συζητήσουμε, τα κονδύλια είναι αυτά που είναι και επιτρέψτε μου να πω, γιατί αυτό εννοούσα, τα μέτρα που προκηρύσσονται έχουν μια πολιτική στόχευση και μια φιλοσοφία. Αυτό που ανέφερα νωρίτερα στην εισήγησή μου περί διαβούλευσης, αυτό εννοεί.

Δηλαδή κοιτάξτε, ζούμε μια περίοδο που διάφορες ομάδες πίεσης ασκούν πιέσεις προς όλες τις κατευθύνσεις. Θα υπερασπιστούμε τη φιλοσοφία και την πολιτική κατεύθυνση των μέτρων. Εάν τ' ανοίξουμε πάρα πολύ, θα έχουμε φαινόμενα υπεράριθμων επιλαχόντων, η οποία πίεση θα ασκήσει προφανώς πιέσεις προς άλλα μέτρα τα οποία είναι υπό προκήρυξη.

Δε μπορούμε να κάνουμε δηλαδή τόσο νωρίς μία τέτοια παρέμβαση στην ίδια την πολιτική. Το λέω, πολύ νωρίς το έχω πει και θα επιμείνω σ' αυτό ώστε πραγματικά να αποφύγουμε τέτοιου προβλήματος τα οποία δε βοηθούν ούτε τους φορείς ούτε και την ίδια την πολιτική ηγεσία.

Θα συνεχίσουμε με τον εξής τρόπο: Θα πάρουμε τις ερωτήσεις και θ' απαντήσουμε συγκεντρωτικά.

Κ. ΙΝΤΣΕΠΕΛΗ: Είμαι από τη Διαχειριστική Αρχή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. Μέσα στο φάκελο είδαμε ότι υπάρχει μια πρόταση για τροποποίηση των κριτηρίων. Πάνω σ' αυτό θέλουμε να κάνουμε μία πρόταση κι έχει σχέση με την ωριμότητα ή μη των υπό ένταξη πράξεων.

Συμφωνούμε με την άποψή σας ότι στόχος δεν είναι η στείρα απορροφητικότητα αλλά επειδή στην πράξη έχουμε δει στο Πρόγραμμα 2007-2013 να εντάσσονται πράξεις ανώριμες που οδηγούν σε απεντάξεις ή ανάλογα με τον προϋπολογισμό σε μεταφερόμενα ή fazing έργα, προτείνουμε το εξής:

Στο Μέτρο 1.1, στις δυο τελευταίες καταστάσεις, «εκπννούμενη οριστική μελέτη» και «τεύχη δημοπράτησης μελέτης» ν' αντικατασταθούν με την κατάσταση «ανώριμο έργο» με μηδέν μόρια και να προστεθεί ως προϋπόθεση στο κριτήριο 1.1 η πρόταση ν' αξιολογείται με βαθμό μεγαλύτερο του μηδενός, έτσι ώστε να μην εντάσσονται πράξεις ανώριμες οι οποίες ξέρουμε ότι είναι πολύ χρονοβόρα η εκπόνηση των μελετών και η έκδοση των αδειοδοτήσεων των ανώριμων έργων.

Η δεύτερη πρότασή μας αφορά το κριτήριο 1.2 που έχει σχέση με την απόκτηση γης και να μπει ως προϋπόθεση και εδώ η πρόταση να βαθμολογείται πάνω από το 0, έτσι ώστε, ξέρουμε ότι η καινούργια νομοθεσία θέτει ότι δε μπορούμε να προχωρήσουμε σε σύναψη σύμβασης αν δεν έχουν ολοκληρωθεί οι απαιτούμενες απαλλοτριώσεις.

Και με αυτή την πρόταση δεν εντάσσονται ανώριμες πράξεις που οδηγούν σε προβλήματα στην απορροφητικότητα της Δράσης και κατ' επέκταση του Προγράμματος. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ.

Ε. ΤΣΑΡΤΣΟΥ: Από την Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ, Τομέας Περιβάλλοντος. Επειδή λοιπόν σχεδιάζετε ν' αλλάξετε αυτά τα κριτήρια επιλογής κι επιλεξιμότητας των πράξεων, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Κανονισμού, σ' αυτή την προγραμματική περίοδο η απαίτηση του Κανονισμού είναι πιο επιτακτική σε σχέση με τις προηγούμενες περιόδους, σε σχέση με το πώς ενσωματώνουμε αυτή την οριζόντια αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης μέσα τόσο σε προγραμματικό επίπεδο όσο και σ' επίπεδο projects.

Θα ήταν σκόπιμο η Υπηρεσία μου είναι ανοιχτή σ' αυτή τη συνεργασία μιας και είναι υπεύθυνη η Υπηρεσία γι' αυτή την ενσωμάτωση αυτής της βιώσιμης ανάπτυξης στα Προγράμματα τόσο σε προγραμματικό όσο και σε επίπεδο έργου, για να δουλέψουμε ποια κριτήρια θα μπορούσαν να πουν στην επιλογή μιας πράξης, έτσι ώστε το κάθε project ν' αφήνει το ελάχιστο περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

Όπως επίσης η Υπηρεσία μου είναι επίσης ανοιχτή στη συνεργασία της περιβαλλοντικής παρακολούθησης του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης σε σχέση με τη μελέτη στρατηγικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων που συνόδευσε την έγκριση του Προγράμματος.

Και μια τρίτη παρατήρηση και επισήμανση για δεύτερη φορά: Όπως θα θυμόσαστε στο πολύ πετυχημένο συνέδριο που έκανε το Δίκτυο Αγροτικής Ανάπτυξης με το πολύ ενδιαφέρον θέμα και την καινούργια αυτή πρόκληση και πολύ ενδιαφέρουσα, γι' αυτή την περίοδο, το 2014-2020 καινοτομία και συνεργασία, απουσίαζε επίσης η καινοτομία στα δάση όπως επίσης απουσιάζει από το Μέτρο 16 η ενσωμάτωση του Τομέα των Δασών.

Επειδή παρακολουθώ πάρα πολλά χρόνια και δούλευα όπως σας είπα, στο Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης, θεωρώ ότι τα δάση δεν πρέπει να χάσουν αυτή την ευκαιρία, δεν υπάρχουν άλλοι χρηματοδοτικοί πόροι, στην καινοτομία σε σχέση με την κλιματική αλλαγή που είναι μια προτεραιότητα η οποία επιβάλλεται από τη στρατηγική του Προγράμματος, τον αγροοδασοκομικό τομέα, την πολυλειτουργικότητα των δασών σε σχέση πέρα από την παραγωγή του ξύλου η καινοτομία στην παραγωγή αρωματικών φυτών, στην παραγωγή υψηλής θρεπτικής αξίας προϊόντων, στην παραγωγή μανιταριών και μια και η Ελλάδα είναι πάρα πολύ ευάλωτη όσον αφορά τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, η καινοτομία στην προσαρμογή και στις επιπτώσεις και στο μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και επίσης μεθοδολογίες για την πρόληψη και καταπολέμηση των δασικών πυρκαγιών.

Θα παρακαλούσα η Υπηρεσία μου όπως και η Διεύθυνση Δασών, έχουμε ζητήσει ήδη μια συνάντηση για να μπορέσουμε να τροποποιήσουμε το Μέτρο και να μη χάσουμε την προκήρυξη τον Ιούνιο του 2017 που σχεδιάζετε να κάνετε. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ. Δε μπαίνω στον πειρασμό ν' απαντήσω τώρα γιατί θα έχουμε μια συνολική τοποθέτηση. Άλλη ερώτηση υπάρχει;

Να καλωσορίσουμε τον κ. Περιφερειάρχη, τον κ. Αγοραστή, Πρόεδρο της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδος.

Κ. ΑΓΟΡΑΣΤΟΣ: Μας εκπροσώπησε επάξια ο Αλέκος Καχριμάνης, αλλά εγώ θα ήθελα να πω δυο πράγματα.

Σ' αυτό το Πρόγραμμα ακουμπάει όλη η παραγωγή της Ελλάδος. Και προσδοκούν απ' αυτό το Πρόγραμμα πάρα πολλά, νέοι και παλιοί αγρότες. Αυτό πρέπει να μείνει στο μυαλό όλων μας. Το δεύτερο είναι ότι πρέπει ν' αλλάξουμε δημιουργικά. Τί ν' αλλάξουμε; Πρώτον και κύριο τις

ταχύτητες. Με ταχύτητες μεγάλες, μόνο έτσι η παραγωγή αλλάζει. Κι αυτό πρέπει να το καταλάβουμε όλοι μας, ότι πρέπει ν' αλλάξουμε τις ταχύτητες υλοποίησης των Προγραμμάτων για να έχουμε παραγωγή, γιατί η μόνη διέξοδος απ' όλη αυτή την κρίση είναι η παραγωγή.

Και θα τολμήσω να πω ότι και η διαπραγμάτευση γίνεται σε λάθος βάση. Δεν είναι το χρέος, τί να το κάνω το χρέος αν το χαρίσετε, από τη στιγμή που δε μπορώ να παράξω να ζήσω; Θα πρέπει να ξαναδανειστώ. Άρα η παραγωγή κι αυτό το Πρόγραμμα είναι Πρόγραμμα παραγωγικό, προστιθέμενης αξίας. Είναι μεγάλη η προστιθέμενη αξία του Προγράμματος αυτού αν πάμε γρήγορα.

Άρα, όλη η αλυσίδα των αποφάσεων και των δικαιολογητικών, όποιοι εμπλέκονται πρέπει να είναι γρήγοροι. Όχι να μην κάνουν έλεγχο, να κάνουν έλεγχο, χρειάζεται ο έλεγχος. Αλλά να είναι γρήγορη η γραφειοκρατία. Και οπωσδήποτε κάτι πρέπει να γίνει με τον ΟΠΕΚΕΠΕ με τις πληρωμές των προγραμμάτων που είναι fazing, των έργων που είναι fazing και τα καινούργια που θα έρθουν. Και να βγούμε και γρήγορα στα μικρά έργα που έχουμε εμείς, που πρέπει να μας εκχωρήσετε.

Ξέχασα να το πω, το έχω πει πολλές φορές γι' αυτό το θεωρώ οικείο και δεν το επαναλαμβάνω, ευχαριστούμε για την εκχώρηση των Μέτρων αυτών τα οποία έχουμε, εμείς θέλαμε να έχουμε περισσότερο και μεγαλύτερο προϋπολογισμό στα έργα τα οποία είναι έργα στον αγροτικό τομέα αλλά αυτό δε νομίζω ότι είναι το μεγάλο και κυρίαρχο, το μεγάλο και κυρίαρχο είναι να ξεκινήσουν γρήγορα τα έργα και οι εκχωρήσεις οι οποίες πρέπει να γίνουν, πρέπει να γίνουν γρήγορα και να σταματήσουμε να δίνουμε παρατάσεις.

Να κλείνουμε τον ένα κύκλο και να πάμε σε άλλο κύκλο ούτως ώστε να παίρνουν το μάθημα κάποιοι. Διότι όλοι περιμένουν την παράταση της παρατάσεως, ω, παράταση. Αυτή η χώρα ζει με τις παρατάσεις. Δε γίνεται αυτό το πράγμα. Αυτή η παράταση δημιουργεί τεράστιο πρόβλημα.

Και οπωσδήποτε, το είπε και ο Αλέκος Καχριμάνης, ο Περιφερειάρχης, με τα Δασαρχεία που πρέπει οπωσδήποτε να πάνε στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης για να υπάρχει ένα ενιαίο σύνολο ομογενοποιημένο όπως γίνεται σε όλη την Ευρώπη. Τώρα δε μπορούμε να

επικοινωνήσουμε πολλές φορές με την Ευρώπη γιατί έχουμε κι άλλους κώδικες επικοινωνίας, γιατί είναι διαφορετική και η διάρθρωση.

Αυτό πρέπει να το δούμε, εμείς το λέμε συνέχεια αυτό, δεν αγγίζει εμάς, αγγίζει τη λειτουργικότητα. Λοιπόν, καλή συνέχεια, καλές γιορτές σε όλους με δύναμη και υγεία προπάντων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Περιφερειάρχη για τις ουσιαστικές του παρατηρήσεις. Θα συμφωνήσω πολύ, σχεδόν στο σύνολο όλων όσων είπε, είμαι κι εγώ κατά των διαρκών παρατάσεων και πράγματι κάθε κύκλος πρέπει να κλείνει και ν' ανοίγουμε και καινούργιου κύκλους όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Ο ρόλος των Περιφερειών είναι καθοριστικός στην επιτυχία του Προγράμματος, έχουμε συνείδηση αυτού. Από την άλλη πρέπει να πω ότι μακάρι να ήταν δυνατόν το 100%, να είχαμε φτάσει στο σημείο δηλαδή να μπορούσαμε να εκχωρήσουμε το 100% στις Περιφέρειες, στην Περιφερειακή Διοίκηση, όπως ξέρετε όμως είναι ένα πρώτο βήμα σημαντικό, το ύψος του προϋπολογισμού που εκχωρείται είναι εξαιρετικά σημαντικό.

Ας είναι μια αρχή, ας αξιολογήσουμε την αποτελεσματικότητα αυτών των αποφάσεων και από κει και πέρα οι αποφάσεις μπροστά μας είναι για περισσότερη εκχώρηση αν όλα τα πράγματα πάνε καλά και πράγματι μπορούμε ν' ανταποκριθούμε στο βαθμό που όλοι θα θέλαμε.

Υπάρχει άλλη ερώτηση;

Π. ΜΑΥΡΙΑ: Είμαι από την ΕΥΣΕ. Πάνω σ' αυτή τη συζήτηση που είχατε τώρα, για να πάνε όλα τα πράγματα καλά, κυρίως τα εκχωρημένα στις Περιφέρειες, έχουμε ζητήσει να γίνει ένα δίκτυο ή υποδίκτυο του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου, ακριβώς με τη στόχευση πρώτον, με παρακολούθηση συνεργειών μεταξύ των Ταμείων και Τοπικών Δράσεων άλλων Προγραμμάτων καθώς επίσης να υπάρχουν και να επιλύονται τα διάφορα ζητήματα σε αμεσότητα και κοινά.

Δηλαδή ερωτήματα που θέτουν οι Περιφέρειες προς την ΕΥΔ ΠΑΑ να πηγαίνουν σε όλο αυτό το Δίκτυο, να είμαστε όλοι κοινωνοί και να είστε και γρήγορα εσείς οι πολιτικοί Προϊστάμενοι και νονοί των προβλημάτων που έχουν ανακύψει. Γι' αυτό θα παρακαλούσα αυτό το υποδίκτυο να ενεργοποιηθεί όσο το δυνατόν πιο γρήγορα, θα συμμετέχουν βέβαια όλες οι

Υπηρεσία, η ΕΥΣΕΚΤ για το Κοινωνικό Ταμείο, το ΕΠΑνΕΚ για τις Δράσεις της Επιχειρηματικότητας.

Επίσης χάρηκα πάρα πολύ γιατί βλέπω, η στόχευση δαπανών που μας είχατε στείλει με το Σχέδιο Δράσης το οποίο παρακολουθούμε στενά, παραμένει η ίδια. Είμαστε βέβαια στο ήμισυ, απ' ό,τι κατάλαβα γίνονται προσπάθειες να επιτευχθεί το σχέδιο όπως ήταν η πρόβλεψή σας. Καλή επιτυχία, σας ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ και ευχαριστούμε και για την ενδιαφέρουσα πρόταση την οποία προφανώς θα δούμε.

Σ. ΒΑΒΙΑΣ: Είμαι από το ΓΕΩΤΕΕ. Κατ' αρχήν θα κάνω μια γενική τοποθέτηση όσον αφορά την παρουσίαση της πορείας υλοποίησης των Μέτρων.

Σ' αυτά που είπε πριν ο κ. Αγοραστός για τις παρατάσεις, θα ήθελα να πω συγχαρητήρια στο help desk γιατί έχουμε το πρώτο Πρόγραμμα που είναι των Νέων Αγροτών που έχει ξεκινήσει, ότι οι απαντήσεις που δίνονται από τους συναδέλφους είναι άμεσες και βοηθά πάρα πολύ όλους τους μελετητές και υποψήφιους επενδυτές στο ν' αντιλαμβάνονται το Πρόγραμμα και τις δυσκολίες που ανακύπτουν.

Το ΠΣΚΕ μέχρι στιγμής λειτουργεί αρκετά καλά, απλώς με την παράταση που δώσατε και μέχρι 31/12, λίγο οξύμωρο γιατί είναι μέσα στις γιορτές, αλλά μέχρι και πριν από 5 λεπτά που μίλησα με συναδέλφους μελετητές δεν έχει ξεκινήσει η διαδικασία του ελέγχου ορθότητας και της οριστικοποίησης οπότε υπάρχει ένας φόβος μήπως δε θα προλάβουν σε περίπτωση που δεν ετοιμαστεί στην ώρα του το σύστημα.

Ξέρω ότι δεν είναι δικό μας θέμα, του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης απλώς μεταφέρω τον προβληματισμό των μελετητών που υπάρχει αυτή τη στιγμή στην Ελλάδα. Ότι είναι 19/12, ξεκινούν γιορτές, αντιλαμβάνεστε ότι πάρα πολλά άτομα θα θέλουν να πάρουν και συνεργάτες γραφείων, έχουν οικογένειες, οπότε υπάρχει ένας προβληματισμός.

Από κει και πέρα το πριμ μικρών εκμεταλλεύσεων, δεν έχω δει στην παρουσίαση της πορείας υλοποίησης ν' αναγράφεται αυτή τη φορά. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι στις άμεσες προτεραιότητες του Υπουργείου; Και σε περίπτωση που υπάρξει, με τα λεφτά τα οποία δίνονται και με το

ενδεχόμενο ότι χωρίς να είναι δικό σας θέμα, ότι σύμφωνα με αυτά που ακούγονται οι ασφαλιστικές εισφορές θα είναι αρκετές ψηλά, θα πρέπει όπως και οι νέοι αγρότες, να συνδυαστούν μ' ένα αντίστοιχο Πρόγραμμα μικρών σχεδίων βελτίωσης για να μπορούν να είναι βιώσιμες οι επιχειρήσεις αυτές.

Σχέδια βελτίωσης, γιατί αναφέρθηκε πριν κι από εσάς: Η προδημοσίευση θα πρέπει να γίνει άμεσα κατά την προσωπική μου άποψη. Θα πρέπει να γίνει άμεσα, να πάμε με βάση το 2017 για να μπορέσουν και οι αγρότες να προετοιμαστούν αλλά και οι μελετητές ώστε να μπορέσουμε να απορροφήσουμε σωστά τα χρήματα τα οποία θα διατεθούν στις Περιφέρειες για να γίνουν οι σωστές επενδύσεις.

Η ένσταση που έχουμε δηλώσει είναι ότι στα κριτήρια βαθμολογίας 8 μέχρι 25.000 που είναι ακριβώς τα ίδια με τους νέους αγρότες, ένας ενεργός γεωργός είναι λίγο δύσκολο να είναι σε τόσο χαμηλή τυπική απόδοση. Οπότε θα πρέπει λίγο να δείτε την τυπική απόδοση άνω των 25.000 ευρώ. Με παράδειγμα να σας πω ότι 200 στρέμματα βαμβάκι είναι 32.000 τυπική απόδοση. Ο κ. Αγοραστής θα μου πει ότι στη Θεσσαλία τα 200 στρέμματα βαμβάκι δεν είναι σχεδόν τίποτα.

Κ. ΑΓΟΡΑΣΤΟΣ: Είναι κάτι

Σ. ΒΑΒΙΑΣ: Είναι σχεδόν τίποτα αλλά ένας καλός, μεγάλος παραγωγός θα έχει μεγάλο πρόβλημα. Δε λέω για νέο, για παλιό αγρότη, να μην παρερμηνευτώ.

Από κει και πέρα, μιλήσατε για χρηματοδοτικά εργαλεία: Το Ταμείο Αγροτικής Επιχειρηματικότητας όντως δε δούλεψε, καλό θα είναι να δείτε μέσα από τις προτάσεις που θα σας κάνουν, να εξετάσετε και από το Υπουργείο Ανάπτυξης που έχει ανακοινώσει τον καταπιστευτικό λογαριασμό, να δούμε κατά πόσο μπορεί να λειτουργήσει στο Υπουργείο Ανάπτυξης για να λειτουργήσει και στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

Τελειώνοντας, είναι τα γεωργοπεριβαλλοντολογικά, τα οποία απ' ό,τι ακούσαμε τα βιολογικά θα βγουν τις προσεχείς μέρες. Σκεφτείτε ότι κάποιος που θα ήθελα να βάλει σιτάρι, ήδη σε κάποιες περιοχές έχουν αρχίσει να σπέρνουν, άρα είναι λίγο ετεροχρονισμένα οπότε καλό θα είναι εκτός της βιολογικής γεωργίας, τα επόμενα μέτρα να βγουν τουλάχιστον μέχρι το Μάιο ώστε να προετοιμαστούμε για την επόμενη καλλιεργητική χρονιά.

Οι ομάδες παραγωγών είναι κάτι πάρα πολύ βασικό το οποίο το αναμένουμε άμεσα γιατί έχει ανακοινωθεί πάρα πολλές φορές και κλείνοντας, θέλω να πω ότι διαβάζοντας την πορεία υλοποίησης, διαβάζω πάλι για τους γεωργικούς συμβούλους που υπάρχει ένα μεγάλο ερωτηματικό κατά πόσο θα δοθούν κι ένας φόβος να μην έχουμε φασόν μελέτες και το μεγάλο, η λειτουργία γενικότερα του ΠΣΚΕ από δω και πέρα γιατί άμα θα έχουμε τα προβλήματα που είχαμε στους νέους αγρότες στο Μέτρο 3.1 που θα έρθει μετά τα βιολογικά για να στηρίξει ουσιαστικά τις δαπάνες πιστοποίησης των δικαιούχων του Μέτρου αυτού.

Άμα αργήσει πάρα πολύ τότε θα έχουμε πρόβλημα στην προκήρυξη της βιολογικής γεωργίας, στους συμμετέχοντες μάλλον. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστώ πολύ.

Μ. ΜΠΕΡΕΤΣΟΣ: Από την Ελληνική Ένωση Αναπτυξιακών Εταιρειών. Κύριε Πρόεδρε της Επιτροπής και αγαπητά μέλη, εμείς θέλουμε να ευχαριστήσουμε την Υπηρεσία που τηρήθηκαν όλοι οι χρόνοι που είχαν τεθεί για το θέμα της αξιολόγησης των νέων τοπικών Προγραμμάτων και έτσι μπροστά στο 2017 είμαστε έτοιμοι να ξεκινήσουμε το σχεδιασμό.

Θα ήθελα να κάνω μια ερώτηση και θα είμαι πολύ σύντομος: Δεδομένου ότι η έγκριση των νέων τοπικών Προγραμμάτων αλλά και η πληρωμές ανειλημμένων υποχρεώσεων, αυτό το μήνα, του Άξονα 3 και του Άξονα 4 δημιουργούν ένα ζέσταμα στην τοπική οικονομία και μια κινητικότητα διότι διαβάζει ο κόσμος ότι ξεκινά το νέο Πρόγραμμα και βρίσκει και στους λογαριασμούς του χρήματα από τα αιτήματα πληρωμών που εκκρεμούσαν.

Κατά πόσο μπορούμε να εξετάσουμε τη δυνατότητα να έχουμε προδημοσιεύσεις στις ιδιωτικές επενδύσεις του CLLD ώστε να κρατήσουμε αυτό το τρίμηνο που εκτιμάμε ότι θα ολοκληρωθεί όλο το θεσμικό πλαίσιο όπως το παρουσιάσατε, ζεστό αυτό το επενδυτικό κλίμα που δημιουργείται στις αγροτικές περιοχές ώστε οι προδημοσιεύσεις να κινητοποιήσουν έγκαιρα τους επενδυτές που ήδη μας ρωτάνε, που ήδη βλέπουν ότι το πρόγραμμα ξεκινάει. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Άλλη ερώτηση ή παρατήρηση υπάρχει;

Θ. ΣΙΟΓΚΑΣ: Καλησπέρα κι από μένα. Είμαι από τη Διαχειριστική Αρχή Δυτικής Μακεδονίας.

Θα ήθελα να ξεκινήσω με συγχαρητήρια σε όλους τους εμπλεκομένους για τη δουλειά και τη μέχρι τώρα πορεία του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Δύο ερωτήσεις θέλω να κάνω, η μία είναι σε συνέχεια αυτού που είπε ο κ. Βαβιάς, δεν κατάλαβα καλά αν δεδομένης της μη δυνατότητας οριστικοποίησης των αιτήσεων νέων γεωργών, μέχρι την καταληκτική ημερομηνία που αν δεν κάνω λάθος είναι την Παρασκευή, αν θα δοθεί παράταση, το δεύτερο αφορά μια καλλιέργεια της περιοχής με ιδιαίτερη δυναμική τα φασόλια, ενώ μετά από αίτημά μας έχει συμπεριληφθεί η τυπική απόδοση ως οπωροκηπευτικά.

Ωστόσο δε βαθμολογείται ως καλλιέργεια οπωροκηπευτικών και θα ήθελα να εξετάσουμε αν αυτό το πράγμα μπορεί ν' αλλάξει και να παίρνει και τη βαθμολογία αυτή. Είναι τεχνικό το ζήτημα και ίσως θα έπρεπε να συνεννοηθούμε λίγο αργότερα.

Η τρίτη παρατήρηση είναι ότι ο σχεδιασμός που γίνεται σε επίπεδο πολιτικής ηγεσίας, σε επίπεδο Υπουργείου, ακόμα και σε επίπεδο Διαχειριστικής Αρχής, δύσκολα περνάει στον αγροτικό κόσμο της Περιφέρειας και κάποιος ο οποίος θέλει ν' αναπτύξει δραστηριότητα στο γεωργικό τομέα δυσκολεύεται ακόμα και στο σχεδιασμό αλλά και στο πού θέλει να πάει.

Οπότε θα ήθελα να προτείνω στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, σειρά εκδηλώσεων στην Περιφέρεια για διάχυση της γνώσης και για να μπορέσουν οι παραγωγοί των Περιφερειών να δουν και να λάβουν υπ' όψιν τους καλές πρακτικές που έχουν υλοποιηθεί σε άλλες περιοχές.

Κλείνοντας να πω ότι πράγματι ο κόσμος περιμένει από το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης τη μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή για την ενίσχυση της οικονομικής δραστηριότητας της Περιφέρειας και γι' αυτό θα ήθελα να επιστήσω την προσοχή για την επιτάχυνση των διαδικασιών κι εγώ. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πάρα πολύ. Εάν δεν υπάρχει άλλη ερώτηση να προχωρήσουμε στις απαντήσεις, εξάλλου η συζήτηση είναι προφανές ότι θα συνεχιστεί και στο διάλειμμα αλλά και στην επόμενη περίοδο.

Θα πω δυο λόγια και θα δώσω αμέσως το λόγο στα στελέχη της Υπηρεσίας για πιο εξειδικευμένα θέματα. πρώτο ζήτημα το οποίο είναι επείγον και απασχολεί πολύ κόσμο, το ζήτημα του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων και η τρέχουσα προκήρυξη. Δόθηκε μια παράταση μέχρι 31/12. Πριν από λίγο πήρα το μήνυμα από τον Πρόεδρο της ΜΟΔ ότι σήμερα, το αργότερο αύριο το πρωί, το σύστημα θα είναι έτοιμο για την οριστικοποίηση.

Άρα, ευελπιστούμε ότι δε θα υπάρξει πρόβλημα. Δώσαμε αυτή την παράταση για ν' αποφύγουμε τυχόν προβλήματα. Άρα οι νέοι γεωργοί νομίζω ότι θα ξεμπλοκάρουν, τουλάχιστον αυτή είναι η διαβεβαίωση που έχω, την αρμόδια Υπηρεσία. Πράγματι είναι ένα πρόβλημα, το είπα κι εγώ στην εισήγησή μου, το οποίο μας ξεπερνά κατά κάποιον τρόπο σ' αυτή τη φάση. Ευελπιστώ, γιατί αυτό απασχολεί προφανώς και το Υπουργείο Οικονομίας πολύ έντονα, για τα άλλα μέτρα του Προγράμματος ΕΣΠΑ και πιστεύουμε ότι θα λυθεί το συντομότερο δυνατό.

Σε ό,τι αφορά άλλα Μέτρα, μιας και αναφερθήκαμε στα Πληροφοριακά Συστήματα, για κάποια απ' αυτά όπως ξέρετε, δουλεύουμε με το Πληροφοριακό Σύστημα του ΟΠΕΚΕΠΕ. Είμαστε σε ανοιχτή επικοινωνία και συνεργασία ώστε πραγματικά να προχωρήσουμε το συντομότερο δυνατό την προκήρυξη των Μέτρων.

Πρέπει να σας πω ότι για μια σειρά μέτρα, εμείς στο επίπεδο της προετοιμασίας του θεσμικού πλαισίου είμαστε σε πολύ καλό στάδιο προετοιμασμένοι. Αλλά αντιλαμβάνεστε ότι δε μπορούμε να βγούμε στον αέρα αν δεν έχουμε λύσει μια σειρά προβλήματα που συνδέονται με το Πληροφοριακό Σύστημα.

Θα σας φέρω κι άλλο ένα παράδειγμα σε σχέση μ' αυτό. Η μεταποίηση ουσιαστικά είναι έτοιμη. Αλλά το Πληροφοριακό Σύστημα δε μπορεί αυτή τη στιγμή να υποστηρίξει την προκήρυξη του Μέτρου. Θα περιμένουμε. Δε μπορεί να γίνει διαφορετικά. Αντιλαμβάνεστε λοιπόν ότι υπάρχουν προβλήματα που μας ξεπερνάνε.

Δεύτερο θέμα: Το ζήτημα των χρηματοδοτικών εργαλείων που θίξατε. Κοιτάξτε, έχουμε συνείδηση του ζητήματος, είμαστε σε επικοινωνία με το Υπουργείο Οικονομίας, συμμετείχαμε σε Επιτροπή η οποία δούλευε την

προετοιμασία των χρηματοδοτικών εργαλείων και θα πάρουμε τις αποφάσεις στη βάση των αποτελεσμάτων της μελέτης που θα μας υποβληθεί από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Τις επιλογές που θα κάνουμε, αντιλαμβάνεστε, θέλουμε να τις κάνουμε στη βάση ουσιαστικής μελέτης της αγοράς για το ζήτημα που αφορά τις ιδιωτικές επενδύσεις και το οποίο μας απασχολεί ιδιαίτερα έντονα θα σας έλεγα. Αλλά έχουμε καταλήξει και εντός των ημερών, δεν ξέρω αν ο Κώστας Αποστολόπουλος έχει κάτι νεότερο γιατί έλειπα την περασμένη εβδομάδα, αλλά είμαστε έτοιμοι εντός των ημερών να κάνουμε την ανάθεση της μελέτης στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

Όπως επίσης είμαστε σε συζήτηση και με άλλους τραπεζικούς Οργανισμούς οι οποίοι ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στις επιλογές που θα κάνουμε με τον έναν ή με τον άλλο τρόπο. Αλλά δεν είναι της στιγμής να το ξετυλίξουμε περισσότερο.

Τρίτο ζήτημα, έχει να κάνει και με τις ομάδες παραγωγών προχωράμε και τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα η παρατήρηση που έγινε ότι καλό θα ήταν να προκηρυχθούν πριν το Μάιο, θεσμικά προετοιμαζόμαστε αλλά επαναλαμβάνω, ότι πρέπει να λύσουμε τα ζητήματα που αφορούν το Πληροφοριακό Σύστημα. Σε ό,τι αφορά τη βιολογική γεωργία, επανέλαβα και νωρίτερα ότι εντός της εβδομάδας θα γίνει η πρόσκληση. Δηλαδή ουσιαστικά είμαστε έτοιμοι.

Έρχομαι σ' ένα τελευταίο θέμα, το οποίο αφορά τα δάση. Μπορώ να συμφωνήσω στα περισσότερα από αυτά που είπατε, κι εμείς θα λάβουμε υπ' όψιν την τροποποίηση. Έχω όμως κι εγώ να θέσω ένα θέμα δημόσια. Και δεν είναι μόνο δική μου παρατήρηση και των Υπηρεσιών, είναι και της ίδιας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η ανταπόκριση, η υπηρεσιακή ανταπόκριση η δική σας στα μέτρα που αφορούν τα δασικά μέτρα, είναι θα έλεγα ασθενής. Οι απαιτήσεις όλων μας, και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της χώρας μας είναι ν' απορροφήσουμε τα υψηλότερα δυνατά ποσά για τα δασικά μέτρα. Αυτό δεν έχει γίνει όπως ξέρετε και έχουμε και καθυστερήσεις σημαντικές.

Θα θέλαμε λοιπόν Και θα παρακαλούσα να μη μου απαντήσετε, δεν υπάρχει λόγος..

Ε. ΤΣΑΡΤΣΟΥ: Ένα λεπτό μόνο να πω κάτι. Κατ' αρχάς η Υπηρεσία η δική μου είναι επιτελική δομή. Ο ρόλος της Διαχειριστικής Αρχής και ο ρόλος της επιτελικής δομής, δηλαδή της Υπηρεσίας μου, είναι όταν βλέπουμε ότι η Τελικοί Δικαιούχοι ή οι φορείς υλοποίησης αδυνατούν ν' ανταποκριθούν, ο ρόλος μας λοιπόν είναι να βελτιώσουμε με διαφόρους μηχανισμούς, γι' αυτό λοιπόν στήθηκαν για το 2014-2020 οι επιτελικές δομές, να βοηθήσουμε τις Υπηρεσίες στο να γίνουν πιο αποτελεσματικές στην υλοποίηση των Μέτρων.

Δεν είναι δυνατό να μην υλοποιούμε δασικά μέτρα επειδή η Δασική Υπηρεσία δεν ανταποκρίνεται. Θα πρέπει εμείς λοιπόν να φροντίσουμε να βελτιώσουμε αυτή την ανταπόκριση. Και δεν είναι δυνατόν επίσης το πρόγραμμα της Κύπρου που δεν έχει δάση, να περιλαμβάνει στο μέτρο αυτό το δασικό τομέα που είναι σύμφωνα με τον κανονισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης κι εμείς να μην το περιλαμβάνουμε σ' αυτό το επιχείρημα. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Αντιλαμβάνομαι ότι ο ρόλος ο δικός σας θα είναι πολύ σημαντικός στο να επισπεύσουμε και να βελτιώσουμε τους στόχους στους οποίους αναφέρθηκα. Αλλά από κει και πέρα πρέπει να σας πω να το καταθέσω, ότι προβλήματα υπάρχουν και έχουμε κάνει επανειλημμένες προσπάθειες να βελτιωθεί αυτή η συνεργασία, πάντα τον ίδιο στόχο έχουμε όλοι, στην ίδια κατεύθυνση είμαστε, πρέπει να συντονιστούμε και πρέπει να τρέξουμε όπως είπε και ο κ. Περιφερειάρχης περισσότερο.

Αρκεί από το πολύ τρέξιμο να μην εκτροχιαστούμε. Να είμαστε πάνω στις ράγες και αυτό νομίζω ότι είναι εξαιρετικά σημαντικό γι' αυτό επανειλημμένα εγώ τονίζω, γρήγορα ναι, πρόχειρα όχι. Γιατί το πρόχειρο το έχει πληρώσει η κοινωνία, το έχει πληρώσει η οικονομία, το έχει πληρώσει η διεθνής θέση της χώρας μας.

Θα δώσω τώρα το λόγο πρώτα στην κα Αθανασοπούλου, να χειριστεί κάποια πιο τεχνικά ζητήματα.

Κ. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ: Σχετικά με το κριτήριο βαθμολογίας για τα σχέδια βελτίωσης από 8 μέχρι 25.000 τυπική απόδοση: Από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης είδαμε ότι μέσα σ' αυτό το όριο υπάρχουν οι πιο πολλοί αγρότες. Και με το σκεπτικό ότι θέλαμε να προωθήσουμε τους νέους αγρότες να κάνουν σχέδια βελτίωσης, βάλαμε αυτή τη βαθμολογία χωρίς

όμως ν' αποκλείουμε, γιατί δεν είναι κριτήριο επιλεξιμότητας, αλλά επιλογής, χωρίς ν' αποκλείουμε κι αυτούς που έχουν μεγαλύτερη τυπική απόδοση.

Όσον αφορά τα κριτήρια επιλογής για το Μέτρο της Αγροτικής Οδοποιίας και την ωριμότητα των έργων, ως κριτήριο επιλεξιμότητας υπάρχει μέσα στο Πρόγραμμα να υπάρχουν οι αναγκαίες μελέτες και αδειοδοτήσεις. Θα πρέπει να συζητήσουμε λίγο με την Υπηρεσία αυτό που προτείνετε και μετά να δούμε πώς θα το χειριστούμε, βέβαια και με τη γνώμη και των υπολοίπων Περιφερειών γι' αυτό το θέμα.

Οπότε προτείνω γι' αυτό το θέμα να μην υπάρξει σήμερα κάποια απόφαση αλλά να προβούμε μετά ίσως σε κάποια γραπτή διαδικασία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ο κ. Καχριμάνης έχει το λόγο.

A. ΚΑΧΡΙΜΑΝΗΣ: Θέλω να πω κάτι για την Αγροτική Οδοποιία. Βάζουμε τα 5,5 μέτρα πλάτος. Θεωρώ ότι είναι λάθος. Στην Αγροτική Οδοποιία περνά ένα αυτοκίνητο που θέλει να πάει σ' έναν στάβλο, σ' έναν αμπελώνα, σε μια γεωργική εκμετάλλευση. Σπάνια θα βρει ένα άλλο όχημα στο δρόμο για να χρειαζόμαστε τα 5,5 μέτρα. Και τα 5,5 δεν είναι απ' αυτά που αντιμετωπίζουν κατάσταση.

Θεωρώ ότι πρέπει ν' αλλάξει και να βάλουμε τα 4 μέτρα. Και οικονομία θα έχουμε σε χρήματα αλλά και αποτελεσματικότητα για να φτιάξουμε όσα μπορούμε πιο εύκολα και με πιο εύκολες περιβαλλοντολογικές αδειοδοτήσεις. Γιατί άλλο να ζητάς τα 5,5 σ' ένα μέρος δύσκολο όπου είναι κτηνοτροφικές μονάδες σε NATURA που έχουμε τέτοιες μονάδες κτλ., παρά να ζητάς 5,5.

Θεωρώ ότι αυτό πρέπει να το δούμε, δεν είναι δεσμευτικό στο Πρόγραμμα. επίσης, για να κλείσω με τα Δασαρχεία, η Ελλάδα τα Δασαρχεία έχει την ιδιαιτερότητα να τα έχει στο Υπουργείο Περιβάλλοντος. Εκεί τα Δασαρχεία δε μπορούν να κάνουν δουλειά. Τα Δασαρχεία πρέπει να είναι στο Αγροτικής Ανάπτυξης, να υπάρχει συνεργασία.

Θα σας πω μόνο, εμείς έχουμε το έλκος του πλατάνου και δεν έχουν βάλει ένα ευρώ, θα χαθούν όλα τα πλατάνια στην Ήπειρο γιατί δεν έχουν, δε γίνεται δουλειά να συντονιστούν με τους ρυθμούς που έχει το Υπουργείο Περιβάλλοντος. Ενώ στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης όσα χρόνια είχαν, έκαναν τα πάντα, και έργα τέτοια που ήταν χρήσιμα στον τόπο.

Σήμερα υπάρχουν και δεν υπάρχουν τα Δασαρχεία. Πρέπει να πάνε στο φυσικό χώρο, όπως είναι σε όλη την Ευρώπη, να είναι και στην Ελλάδα. Έτσι θα υπάρχουν και πιο εύκολες λύσεις σε όλα αυτά τα θέματα που θέλει η αγροτιά και η κτηνοτροφία.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ κ. Περιφερειάρχα. Σπεύδω να πω ότι κατ' αρχήν σε ό,τι αφορά την άποψη περί ένταξης των δασών στο Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης το ξέρετε ότι συμφωνούμε, αυτή είναι η άποψη και του Υπουργείου μας.

Δεύτερον, σε ό,τι αφορά το ζήτημα που θέσατε για τα 5,5 μέτρα της αγροτικής οδοποιίας θα το εξετάσουμε να το τροποποιήσουμε στο ΠΑΑ. Αυτό είπαμε θα το συζητήσουμε να δούμε αν μπορούμε να το κάνουμε στην επόμενη τροποποίηση.

Παρέλειψα ν' απαντήσω σε δυο άλλα ερωτήματα: Σε ό,τι αφορά τις προδημοσιεύσεις στο LEADER, στο CLLD, πράγματι όταν το θεσμικό πλαίσιο είναι έτοιμο θα μπορούσαμε να το κάνουμε αυτό, δεν έχουμε καμία αντίρρηση επί της αρχής. Και το δεύτερο ζήτημα, πολύ ορθά ελέγχθη ότι πρέπει να βρούμε τρόπο να επικοινωνήσουμε το Πρόγραμμα περισσότερο με τον αγροτικό κόσμο και την κοινωνία της υπαίθρου.

Η αρμόδια Μονάδα του Προγράμματος, ουσιαστικά ετοιμάζει ένα σχέδιο δημοσιότητας και επικοινωνίας του Προγράμματος και πρέπει να σας πω ότι προφανώς ο στόχος μας είναι να φτάσουμε στην κάθε γωνιά της Ελλάδας, θα δημιουργήσουμε, ας το πούμε μια Task Force επικοινωνίας του Προγράμματος.

Από την άλλη πρέπει να σας πω ότι και εγώ αλλά και στελέχη της Υπηρεσίας έχουμε επισκεφθεί αρκετές περιοχές της χώρας για να παρουσιάσουμε το Πρόγραμμα πάντα βέβαια λαμβάνοντας υπ' όψιν και τις υπόλοιπες υποχρεώσεις που έχουμε στην Υπηρεσία.

Το ζητούμενο είναι να ξεκινήσει το Πρόγραμμα, γιατί τώρα είμαστε στην ευχάριστη θέση, ξεκινήσαμε κι όπως λέμε, ο μόνος τρόπος ν' αρχίσεις είναι ν' αρχίσεις, και αρχίσαμε και στη συνέχεια θα βελτιώσουμε πράγματι, είναι πολύ σωστή η παρατήρηση την επικοινωνία του Προγράμματος γιατί είναι απαραίτητο.

Από την άλλη πρέπει να πούμε ότι ο αγροτικός κόσμος έχει την πληροφόρηση. Παίζουν έναν σημαντικό ρόλο και η ΔΑΟΚ και οι μελετητές οι οποίοι είναι πραγματικά σε μια διαρκή επικοινωνία με τον αγροτικό κόσμο. Αλλά η υποχρέωση η δική μας και πολιτική και διοικητική, υπηρεσιακή, είναι πράγματι να κάνουμε αυτό που αναφέρατε.

Αν δεν υπάρχει κάτι άλλο, θα κάνουμε ένα διάλειμμα τώρα για να έχουμε ένα γρήγορο ρεύμα και θα συνεχίσουμε αμέσως μετά. Σας ευχαριστώ πολύ.

ΜΕΛΟΣ: (Ερώτηση εκτός μικροφώνου)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εξηγούμαι ότι η παράταση για τους νέους γεωργούς αφορά την οριστικοποίηση και μόνο.

ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πάμε στο τελευταίο μέρος όπου θέλουμε να συζητήσουμε ειδικά θέματα του Προγράμματος και σιγά σιγά να οδηγηθούμε στο κλείσιμο της 2^{ης} συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Η πρώτη εισήγηση αφορά τις εκ των προτέρων αιρεσιμότητας και την πορεία εκπλήρωσης αυτών των αιρεσιμοτήτων. Η εισήγηση θα γίνει από την ΕΥΣΣΑ. Ο κ. Σταύρου έχει το λόγο.

ΕΙΔΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΑ 2014-2020

Εκ των προτέρων αιρεσιμότητες – πορεία εκπλήρωσης (ΕΥΣΑΑ)

Π. ΣΤΑΥΡΟΥ: Να υπενθυμίσουμε ότι οι αιρεσιμότητες είναι ένα ζήτημα το οποίο άπτεται τριών βασικών θεμάτων εφαρμογής των Προγραμμάτων, των συγχρηματοδοτούμενων και των Διαρθρωτικών Ταμείων. Είναι το θέμα των στρατηγικών, το ζήτημα της διοικητικής επάρκειας και το ζήτημα των ρυθμιστικών κανόνων.

Εδώ, στην παρουσίαση που έχετε στους φακέλους σας αναγράφεται κατ' αρχήν λάθος μία ημερομηνία, δεν είναι Σεπτέμβριος, είναι η αποτύπωση της εικόνας το Δεκέμβρη και το δεύτερο που θέλω να πω είναι ότι εκεί παρουσιάζονται και οι 37 αιρεσιμότητες που αφορούν όλα τα Ταμεία. Εδώ

στην παρουσίαση θ' αναφερθούμε στις αιρεσιμότητες οι οποίες εφαρμόζονται στο συγκεκριμένο Πρόγραμμα.

Και όπως βλέπετε από τη διαφάνεια έχουμε 15 αιρεσιμότητες εκ των οποίων οι 7 είναι γενικές αιρεσιμότητες και οι 8 είναι θεματικές αιρεσιμότητες. Από αυτές, έχουν εκπληρωθεί οι 6 θεματικές αιρεσιμότητες και οι 6 γενικές αιρεσιμότητες και έχουν εκπληρωθεί μερικώς, μία θεματική αιρεσιμότητα, μια γενική αιρεσιμότητα και καθόλου μία θεματική αιρεσιμότητα.

Το «μερικώς» και το «όχι» εξαρτάται από τον αριθμό των κριτηρίων κάθε αιρεσιμότητας που κάθε φορά εκπληρώνεται. Αν έχει εκπληρωθεί έστω και ένα κριτήριο τότε λέμε ότι η αιρεσιμότητα είναι εκπληρωμένη μερικώς. Εάν δεν έχει εκπληρωθεί κανένα κριτήριο της αιρεσιμότητας τότε η αιρεσιμότητα αξιολογείται ως «όχι».

Πιο αναλυτικά τώρα: Οι αιρεσιμότητες που αφορούν το Πρόγραμμα είναι η 5.1 και αφορά την ενεργειακή απόδοση, εδώ στην αιρεσιμότητα αυτή έχουμε τρεις εκθέσεις για τις ελάχιστες απαιτήσεις όπου αφορούν τις μονοκατοικίες, τις πολυκατοικίες και τα γραφεία, ολοκληρώθηκε η έκθεση για τις μονοκατοικίες, περιμένουμε τις άλλες δύο. Με την ολοκλήρωση και των τριών και την τροποποίηση του KENAK η αιρεσιμότητα βαίνει προς ολοκλήρωση.

Η αιρεσιμότητα 5.2 αφορά τον Τομέα των Υδατικών Πόρων. Εδώ έχει διαμορφωθεί η Κοινή Υπουργική Απόφαση για την τιμολογιακή πολιτική των χρήσεων του νερού. Ολοκληρώθηκε η διαβούλευση πάνω σ' αυτή την Κοινή Υπουργική Απόφαση και αναμένεται η υπογραφή της.

Τελευταία αιρεσιμότητα που αφορά το Πρόγραμμα είναι οι Δημόσιες Συμβάσεις. Εδώ έχει ψηφιστεί το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τις Δημόσιες Συμβάσεις. Υλοποιείται κανονικά το action plan λαμβάνοντας υπ' όψιν και το επικαιροποιημένο μνημόνιο. έχουν ολοκληρωθεί οι δράσεις του action plan που αφορούν το κριτήριο για τις ρυθμίσεις και την εξασφάλιση της διοικητικής ικανότητας και υλοποιείται η δράση του action plan που αφορά το δεύτερο κριτήριο και που αφορά τις ρυθμίσεις για τις διαφανείς διαδικασίες ανάθεσης των Δημοσίων Συμβάσεων.

Στο σημείο αυτό, κάποιες φρέσκιες πληροφορίες: Εκδόθηκε και αναρτήθηκε από τις 24/10 στην ιστοσελίδα της Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων

το υπόδειγμα διακήρυξης ανοιχτής διαδικασίας για την ανάθεση Δημοσίων Συμβάσεων Έργων.

Έχει αναρτηθεί επίσης στην ίδια ιστοσελίδα το υπόδειγμα της ανοιχτής διαδικασίας για την ανάθεση Δημοσίων Συμβάσεων Μελετών και μπορεί και σήμερα ακόμα που μιλάμε ν' αναρτηθούν στο ίδιο site, το υπόδειγμα της διακήρυξης δημοσίων συμβάσεων ανοιχτής διαδικασίας που διενεργείται με ηλεκτρονικό τρόπο μέσω ΕΣΗΔΗΣ και το υπόδειγμα τεύχους διακήρυξης Δημοσίων Συμβάσεων Γενικών Υπηρεσιών Ανοιχτής Διαδικασίας που διενεργείται με ηλεκτρονικό τρόπο μέσω ΕΣΗΔΗΣ και αφορά πάνω από 60.000 ευρώ.

Μόλις αυτά τα υποδείγματα δημοσιευθούν σε ΦΕΚ πλέον επίσημα θεωρούνται αποδεκτά. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Σταύρου. Περνάμε στην αμέσως επόμενη εισήγηση η οποία θα γίνει από τον κ. Κοβάνη, στέλεχος της Μονάδας Προγραμματισμού της ΕΥΔ.

Αξιολόγηση και επιλογή Στρατηγικών Τοπικής Ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων (ΤΑΠΤΚ)

Π. ΚΟΒΑΝΗΣ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Θα είναι μια σύντομη παρουσίαση για το CLLD LEADER. Στην ουσία η παρουσίαση αυτή χωρίζεται σε τρία μέρη:

Το πρώτο αφορά τη διαδικασία επιλογής των ομάδων τοπικής δράσης και των τοπικών Προγραμμάτων, το δεύτερο τ' αποτελέσματα της διαδικασίας και το τρίτο τμήμα είναι ποια είναι τα μετέπειτα βήματα στα οποία πρέπει να προχωρήσουμε.

Πάμε πρώτα να δούμε τη διαδικασία επιλογής των Ομάδων Τοπικής Δράσης. Η διαδικασία αυτή έγινε μέσω μιας κοινής πρόσκλησης που αφορούσε το Μέτροι 19 του LEADER του ΠΑΑ με ενδεικτικό προϋπολογισμό 322 εκατομμύρια σε δημόσια δαπάνη και τις Προτεραιότητας 4, «Αύξηση της απασχόλησης και της εδαφικής συνοχής», το ΕΠΑΛΘ 2014-2020 με ενδεικτικό προϋπολογισμό 54 εκατομμύρια.

Βασικά σημεία αυτής της κοινής πρόσκλησης ήταν ότι για μεν το ΠΑΑ στόχος ήταν να επιλεγούν κατά μέγιστο 50 περιοχές εφαρμογής, ενώ για

το ΕΠΑΛΘ ο μέγιστος αριθμός των περιοχών εφαρμογής ήταν 10. Βέβαια εδώ υπήρχε η εξής ιδιαιτερότητα: Στις 50 περιοχές εφαρμογής του ΕΓΤΑ, μπορούσαν να κατατεθούν πολυταμειακά Προγράμματα.

Δηλαδή αντί να έχουμε 50 μονοταμειακά του ΕΓΤΑ θα μπορούσαμε δυνητικά να έχουμε 50 πολυταμειακά του ΕΓΤΑ και του ΕΤΘΑ. Οι υποψήφιοι φορείς, οι ενδιαφερόμενοι φορείς βάσει της διαδικασίας ήταν υποχρεωμένοι να υποβάλλουν δυο φακέλους σε διαφορετική χρονική στιγμή.

Πρώτα έπρεπε να υποβάλλουν το φάκελο Α' ο οποίος αφορούσε στην ουσία δύο σημεία. Τα χαρακτηριστικά του Φορέα τα οποία περιελάμβαναν εταιρικό σχήμα, το επίπεδο λήψης αποφάσεων, την Επιτροπή Διαχείρισης των Προγραμμάτων που είναι υπεύθυνη για τις αποφάσεις του τοπικού Προγράμματος καθώς και την Ομάδα Τοπικής Δράσης, τη γνωστή ΟΤΔ.

Παράλληλα έπρεπε να κάνουν μια αναλυτική περιοχή της προτεινόμενης περιοχής εφαρμογής. Βασική προϋπόθεση και για τα δύο αυτά τμήματα, και για το φορέα αλλά και για την περιοχή ήταν να προκύπτουν μέσα από διαβούλευση. γι' αυτό και θέλαμε και τα στοιχεία διαβούλευσης στην οποία είχαν προβεί οι ομάδες ώστε να διαμορφώσουν και το Φορέα αλλά να επιλέξουν και την περιοχή εφαρμογής.

Σε δεύτερη φάση έπρεπε να υποβάλλουν το φάκελο Β' ο οποίος στην ουσία, το μεγαλύτερο κομμάτι του ήταν η στρατηγική του τοπικού Προγράμματος. εδώ είχαμε τα στοιχεία διαβούλευσης για την εξυπηρέτηση της bottom up διαδικασίας, δηλαδή της εκ των κάτω προς τα πάνω διαδικασίας, όπου τα στοιχεία διαβούλευσης έπρεπε ν' αφορούν και στον τοπικό πληθυσμό αλλά και κλαδικές τομεακές διαβουλεύσεις τις οποίες θα έπρεπε να κάνουν.

Στη συνέχεια έπρεπε να παρουσιάσουν τη SWOT Analysis της προτεινόμενης περιοχής εφαρμογής και μετά τους στόχους και τη στρατηγική του τοπικού Προγράμματος. Οι στόχοι και η στρατηγική του τοπικού Προγράμματος έπρεπε να βγαίνουν από την περιγραφή της περιοχής, από τα στοιχεία διαβούλευσης και από τη SWOT Analysis.

Στη συνέχεια είχαμε τη διαμόρφωση των δράσεων τοπικού Προγράμματος, οι οποίες Δράσεις θα έπρεπε να εξυπηρετούν τους στόχους

και τη στρατηγική του Προγράμματος και τέλος κοιτάζαμε τη συμπληρωματικότητα και τη συνέργεια των δράσεων αυτών μεταξύ τους αλλά και με τις λοιπές αναπτυξιακές δράσεις της ευρύτερης περιοχής καθώς και το χρηματοδοτικό πλάνο το οποίο είχε αναφορές και ανά δράση αλλά και χρονική κατανομή των αιτουμένων πόρων.

Όπως είπαμε και πριν, η υποβολή των φακέλων γινόταν σε διαφορετική χρονική περίοδο. Πρώτα έπρεπε να υποβάλλουν το φάκελο Α' ο οποίος εξεταζόταν από τις αρμόδιες Επιτροπές ως προς την πλήρωση των κριτηρίων επιλεξιμότητας, σε περίπτωση που μία πρόταση δεν εκπληρούσε τα κριτήρια επιλεξιμότητας τότε γινόταν απόρριψη της πρότασης και ο Φορέας δεν είχε δικαίωμα να υποβάλλει φάκελο Β'.

Οι προτάσεις οι οποίες πληρούσαν τα κριτήρια επιλεξιμότητας, οι Φορείς τους υπέβαλλαν το φάκελο Β', γινόταν κι εκεί εξέταση των κριτηρίων επιλεξιμότητας και σε περίπτωση που πληρούσαν τα κριτήρια επιλεξιμότητας, η Επιτροπή προχωρούσε στη βαθμολόγηση των στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης.

Ποιες είναι οι Επιτροπές. Υπήρχαν οι Επιτροπές Αξιολόγησης και οι Επιτροπές Ενστάσεων. Και οι δύο Επιτροπές ήταν τριμελείς. Τί ιδιαιτερότητα είχαν: Το ένα μέλος της Επιτροπής ήταν από την οικεία Περιφέρεια, από την οικεία Διαχειριστική Αρχή της Περιφέρειας. Τα άλλα δύο μέλη ήταν εκπρόσωποι των Διαχειριστικών Αρχών των Ταμείων που συμμετείχαν.

Δηλαδή αν είχαμε ένα μονοταμειακό Πρόγραμμα ΕΓΤΑ, τα δύο μέλη ήταν από τη Διαχειριστική Αρχή του ΠΑΑ ενώ αν ήταν πολυταμειακό με ΕΓΤΑ και ΕΤΘΑ, ένα μέλος ήταν από τη Διαχειριστική του ΕΓΤΑ και ένα από τη Διαχειριστική του ΕΤΘΑ. Αντίστοιχα ήταν και η Επιτροπή Ενστάσεων ως προς την εκπροσώπηση με τη διαφοροποίηση ότι εδώ πέρα δεν είχαμε μέλη από τις Διαχειριστικές Αρχές των Περιφερειών για λόγους ευκολίας, συντομίας και απλοποίησης της εξέτασης.

Τα αποτελέσματα: Ο φάκελος Α' είχε σαν καταληκτική ημερομηνία την 20/7/2016. Τ' αποτελέσματα ανακοινώθηκαν στις 3/8/2016 και από τις 48 προτάσεις οι οποίες υποβλήθηκαν, οι 47 κρίθηκαν επιλέξιμες, η μία δεν πληρούσε τα κριτήρια επιλεξιμότητας και απορρίφθηκε. Στη συνέχεια, στις

19/9/2016 ήταν ή καταληκτική ημερομηνία για το φάκελο Β΄ όπου ανακοινώθηκαν τ' αποτελέσματα στους 27/10 στους Ενδιάμεσους Φορείς και με βάση τ' αποτελέσματα αυτά, υποβάλλανε και οι 47 Φορείς φάκελο και κρίθηκαν επιλέξιμοι και οι 47.

Ακολούθησε η διαδικασία των ενστάσεων όπου είχαμε την υποβολή 12 ενστάσεων. Οι 6 αφορούσαν μονοταμειακής προσέγγισης τοπικά Προγράμματα και οι άλλες 6 πολυταμειακή προσέγγισης. Η εξέταση και ανακοίνωση των αποτελεσμάτων έγινε στις 12/12, όπου βάσει των αποτελεσμάτων υπήρξε πλήρης αποδοχής των δύο ενστάσεων, μερική αποδοχή των πέντε και πλήρης απόρριψη των υπολοίπων πέντε ενστάσεων.

Μετάπειτα είχαμε την κατανομή των πόρων η οποία σύμφωνα με το άρθρο της ΚΥΑ 1637/2016, έπρεπε να γίνει με βάση το ύψος των διαθέσιμων πιστώσεων, το μέγεθος του μόνιμου πληθυσμού, τη βαθμολογία της προτεινόμενης πρότασης αλλά και εξασφαλίζοντας έναν ελάχιστο προϋπολογισμό για τη βιωσιμότητα του κάθε σχήματος που θα υλοποιούσε τοπικό Πρόγραμμα.

Επιλέχθηκε ως ύψος διαθέσιμων πιστώσεων τα 290 εκατομμύρια παρά το γεγονός ότι ο ενδεικτικός προϋπολογισμός της πρόσκλησης ήταν 322 εκατομμύρια. Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκε το ποσό αυτό, στην ουσία υπήρχαν δυο λόγοι. Ο ένας γιατί δεν είχαμε 100% κάλυψη των αγροτικών περιοχών της χώρας και πιθανότατα να χρειαστεί να ξαναβγούμε σε πρόσκληση και ο δεύτερος ήταν γιατί θέλαμε να κρατήσουμε ένα κομμάτι του προϋπολογισμού έστω να γίνει μια αναδιανομή ανάλογα με την πορεία υλοποίησης των τοπικών Προγραμμάτων.

Η χρήση του ελάχιστου προϋπολογισμού για την εξασφάλιση βιωσιμότητας, έγινε καθαρά και μόνο για το σκοπό, όλα τα σχήματα τα οποία θα κληθούν να υλοποιήσουν τοπικά Προγράμματα, να μπορούν ν' αντεπεξέλθουν στη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου όσον αφορά τη λειτουργία τους. Και γι' αυτό διαλέχτηκε ως ελάχιστος προϋπολογισμός τα 3 εκατομμύρια για κάθε σχήμα.

Το υπόλοιπο ποσό που έμεινε, μοιράστηκε ισόποσα με βάση το μέγεθος του μόνιμου πληθυσμού της κάθε περιοχής, όπου για το μόνιμο πληθυσμό σχηματίστηκαν 6 κατηγορίες με βάση τους πληθυσμούς των

προτεινομένων περιοχών και βάσει της βαθμολογίας που εδώ πέρα φτιάχτηκαν 5 κατηγορίες μέσω της μεθόδου K-means clustering και με εκθετική βαρύτητα ως προς τη βαθμολογία, 1,3.

Βάσει της Υπουργικής Απόφασης 3206/12-12-2016, έγινε και η κατανομή των πόρων στα τοπικά προγράμματα. Ο ελάχιστος προϋπολογισμός βάσει της απόφασης αυτής αναφορικά με το ΕΓΤΑ για κάθε τοπικό Πρόγραμμα είναι τα 3.950.000 ευρώ ενώ ο μέγιστος προϋπολογισμός που πήρε τοπικό Προγράμματα, είναι τα 8.900.000 ευρώ.

Υπάρχει μια διασπορά μεταξύ των Ομάδων Τοπικής Δράσης ως προς τον Πίνακα Κατανομής, όπου η ελάχιστη διαφορά μεταξύ δύο τοπικών Προγραμμάτων είναι στις 150.000 ευρώ ενώ η μέγιστη διαφορά μεταξύ δυο τοπικών Προγραμμάτων είναι 550.000 ευρώ.

Πάμε τώρα να δούμε ποια είναι ΟΤΑ βήματα στη συνέχεια: Το πρώτο βήμα είναι η αναμόρφωση των τοπικών Προγραμμάτων. Υπάρχει η αναγκαιότητα αναμόρφωσης των τοπικών Προγραμμάτων βάσει τριών κατευθύνσεων.

Η μία είναι η αναδιατύπωση στα τοπικά Προγράμματα των θεματικών κατευθύνσεων. Οι θεματικές κατευθύνσεις που ζητούσαμε να περιγραφούν στη στρατηγική τους είναι ένα βοήθημα στην ουσία για την παρακολούθηση των τοπικών Προγραμμάτων. Κρίθηκε σκόπιμο στη φάση αυτή να υπάρξει μια αναμόρφωση των θεματικών κατευθύνσεων έτσι ώστε να είναι πιο αντιπροσωπευτικές αυτές στα τοπικά Προγράμματα και να είναι πιο εύκολη η παρακολούθησή τους.

Γι' αυτό το λόγο επιλέξαμε να φτιάξουμε 6 διαφορετικές κατηγορίες θεματικών κατευθύνσεων. Αυτές είναι:

1. Ανταγωνιστικότητα - οικονομία – τοπική ταυτότητα.
2. Κοινωνικές δράσεις.
3. Δικτύωση – συνεργασία – καινοτομία.
4. Βελτίωση ποιότητας ζωής.
5. Περιβάλλον Αειφορία
6. Πολιτισμός.

Η κάθε κατηγορία έχει κάποιες θεματικές κατευθύνσεις μέσα. Οι Ομάδες Τοπικής Δράσης επιλέγουν από αυτές τις θεματικές κατευθύνσεις αλλά έχουν και το δικαίωμα να προσθέτουν επιπλέον θεματικές κατευθύνσεις με την προϋπόθεση ότι δεν αλληλοκαλύπτονται από αυτές τις οποίες προτείνουμε.

Για το σχηματισμό αυτών των 6 κατηγοριών αλλά και για τον ορισμό των θεματικών κατευθύνσεων φυσικά κι έχουμε λάβει υπ' όψιν όλες τις προτάσεις οι οποίες υποβλήθηκαν. Κάτι παρόμοιο έχει προετοιμαστεί μια κατηγοριοποίηση των Δράσεων λαμβάνοντας υπ' όψιν το τί υποβλήθηκε στους φακέλους των Ενδιάμεσων Φορέων.

Ο λόγος που γίνεται η κατηγοριοποίηση των δράσεων είναι πάλι για την απλοποίηση της παρακολούθησης των προγραμμάτων. Τέλος, είναι η αναμόρφωση του κεφαλαίου 5 του φακέλου Β', το χρηματοδοτικό πλάνο με βάση τις εγκεκριμένες πιστώσεις του κάθε τοπικού Προγράμματος.

Επίσης όπως είπα και πριν, υπάρχει η δυνατότητα μιας νέας πρόσκλησης. Γιατί; Γιατί έχουν μείνει ακάλυπτες περιοχές. Το αν τελικά θα γίνει η νέα πρόσκληση, θα λάβουμε υπ' όψιν την προετοιμασία των ενδιαφερομένων Φορέων στις περιοχές που έχουν μείνει ακάλυπτες έτσι ώστε να μη βγάλουμε μια πρόσκληση και να μην υπάρχει ενδιαφέρον αλλά να μπορέσουμε να καλύψουμε το 100% των αγροτικών περιοχών.

Βέβαια θα πρέπει να λάβουμε υπ' όψιν ότι αν επαναληφθεί η διαδικασία αυτή θα πρέπει να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τις 31/12/2017 που είναι περιορισμός κανονιστικός βάσει του 1303. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Κοβάνη για την εισήγησή του. περνάμε αμέσως στην επόμενη εισήγηση που αφορά τα θεματικά διαχειριστικά σχέδια προστατευόμενων περιοχών.

Την εισήγηση θα κάνει ο κ. Καραβάς, που είναι στέλεχος της Μονάδας Προγραμματισμού.

Θεματικά Διαχειριστικά Σχέδια Προστατευόμενων Περιοχών

Κ. ΚΑΡΑΒΑΣ: Ευχαριστώ κ. Πρόεδρε. Καλησπέρα σε όλους. Τα θεματικά σχέδια διαχείρισης για τον Τομέα της Γεωργίας σε προστατευόμενες περιοχές:

Η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών είναι ένα κεντρικό περιβαλλοντικό ζήτημα. Έχουν γίνει κάποια βήματα τα τελευταία χρόνια προς την κατεύθυνση της Οργάνωσης αυτής της διαχείρισης αλλά είναι αλήθεια ότι οι όποιες ενέργειες δεν έχουν μια γενική κατεύθυνση στην κατεύθυνση με σχεδιασμούς, δομημένων στόχων, δράσεις, μέτρα, αποτελέσματα και παρακολούθηση αυτών των αποτελεσμάτων.

Επίσης δεν έχουμε ασχοληθεί όσο θα έπρεπε και αποτελεσματικά με το γεωργικό τομέα σε αυτές τις περιοχές. Αυτές τις δύο ελλείψεις έρχονται να καλύψουν τα θεματικά σχέδια διαχείρισης για τον τομέα της γεωργίας στις προστατευόμενες περιοχές.

Θέλουν να περιγράψουν τη σχέση της βιοποικιλότητας με την αγροτική δραστηριότητα και να προδιαγράψουν τα μέτρα που θα ληφθούν στις περιοχές αυτές με βάση αυτά. Πρόκειται για σχέδια διαχείρισης εστιασμένα που ξεκινούν από τη διερεύνηση των εξειδικευμένων στόχων και καταλήγουν μέχρι την εφαρμογή.

Τα σχέδια αυτά θα υλοποιηθούν από το ΠΑΑ μέσω του Μέτρου 7, ένα μέτρο που και από το σχετικό Κανονισμό προβλέπει σχέδια διαχείρισης. Αυτές είναι οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις στη χώρα σύμφωνα με την αίτηση ενιαίας ενίσχυσης. Με το ανοιχτό πράσινο φαίνονται και οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις αλλά φαίνονται και οι κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις. Γι' αυτό είναι και όλη η χώρα πράσινη, το μεγαλύτερο κομμάτι είναι βοσκότοποι.

Η έκταση αυτή στην Ελλάδα, η έκταση των NATURA που βλέπουμε σαν επικάλυψη διαγραμματισμένη, είναι 4.295.205 εκτάρια. Είναι 27,3% της χέρσου. Έχουμε λοιπόν μισό εκατομμύριο εκτάρια περίπου με καλλιέργειες μέσα στη NATURA και ένα εκατομμύριο εκτάρια βοσκοτόπων μέσα στη NATURA.

Δηλαδή το 35% της έκτασης των NATURA είναι γεωργική γη. Αυτό σημαίνει ότι οι αγροτικές δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα εκεί μέσα είναι πολύ σημαντικές για τη βιοποικιλότητα και για την τήρηση των σχετικών οδηγιών, για τα πουλιά, για τους οικότοπους. Επίσης οι αγροτικές εκτάσεις στη NATURA αντιπροσωπεύουν το 1/4 των αγροτικών εκτάσεων της

χώρας. Που σημαίνει ότι οποιοδήποτε μέτρο πάρουμε μέσα σ' αυτές τις περιοχές είναι σημαντικό και σ' επίπεδο χώρας.

Αυτές είναι οι περιοχές με τις σημαντικότερες γεωργικές εκτάσεις μέσα στη NATURA. Αυτές επιλέχθηκαν με τρόπο ώστε να καλύπτεται το 75% των καλλιεργειών μέσα στη NATURA και το 75% των βοσκοτόπων ξεκινώντας από τις περιοχές με τη μεγαλύτερη έκταση και πηγαίνοντας προς αυτές με τη μικρότερη έκταση.

Αυτές λοιπόν τις περιοχές θα μελετήσουμε. Προκειμένου να είναι διαχειρίσιμο το αντικείμενο, γκρουπάραμε αυτές τις περιοχές NATURA σε 10 ομάδες και τα κριτήρια ήταν η γεωγραφική εγγύτητα αλλά και η ομοιότητα των οικοτόπων. Είναι από τις περιοχές του Έβρου, στο βόρειο κομμάτι, οι λοιπές περιοχές Θεσσαλίας, ορεινές, πεδινές περιοχές, Δυτική Ελλάδα, Πελοπόννησο και τα νησιά μαζί με την Κρήτη.

Επειδή τώρα σε κάποιες από αυτές υπάρχει ήδη ένα θεσμικό καθεστώς βάσει του οποίου λαμβάνει χώρα μια οργανωμένη διαχείριση επεκτείναμε τις περιοχές NATURA με αυτές τις περιοχές που είναι οι περιοχές των εθνικών πάρκων. Είναι με λίγο διαφορετικό χρώμα απ' ό,τι είναι η ομάδα στην οποία ανήκουν.

Αυτές οι περιοχές των εθνικών πάρκων είναι και αυτές σημαντικές για τη διαχείριση, γιατί κατά κόρον περιλαμβάνουν αγροτικές εκτάσεις, καλλιέργειες ή βοσκοτόπους. Ποιο είναι λοιπόν το αντικείμενο των 10 αυτών διαχειριστικών σχεδίων: Θεωρούμε ότι η κατάταξη των προδιαγραφών είναι κάτι πολύ βασικό σε αυτή την περίπτωση, πρόκειται για μελέτες που πρώτη φορά γίνονται τουλάχιστον στον ελληνικό χώρο και αφορούν ένα εξειδικευμένο φυσικό αντικείμενο.

Έγινε λοιπόν μια δουλειά από τις Υπηρεσίες Διαχείρισης σε συνεργασία με πανεπιστημιακούς αλλά και με άλλες Υπηρεσίες, προκειμένου να καθοριστούν ακριβώς αυτές οι προδιαγραφές για τα θεματικά σχέδια διαχείρισης. Θα περιγράψουμε λοιπόν αυτές τις προδιαγραφές ξεκινώντας από το σκοπό.

Σκοπός είναι η διαχείριση της αγροτικής δραστηριότητας στις προστατευόμενες περιοχές και πηγάζει από το άρθρο 6 του Κανονισμού 9243 για τους οικοτόπους. Λέει λοιπόν το άρθρο 6: «Για τις ειδικές ζώνες

διατήρησης τα κράτη μέλη καθορίζουν τ' αναγκαία μέτρα διατήρησης που ενδεχομένως συνεπάγονται ειδικά ενδεδειγμένα σχέδια διαχείρισης ή ενσωματωμένα σε άλλα σχέδια διευθέτησης και τα δέοντα κανονιστικά, διοικητικά ή συμβατικά μέτρα που ανταποκρίνονται στις οικολογικές απαιτήσεις των τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος, α) των ειδών και β) για τους οικότοπους».

Ποια είναι λοιπόν η φύση αυτών των αναγκαίων μέτρων διατήρησης όσον αφορά τη γεωργία, ποια είναι δηλαδή βασικά τα εργαλεία διαχείρισης στην περίπτωση μας; Χωρίζονται σε δυο κατηγορίες: Στις δεσμεύσεις για τους παραγωγούς και στα έργα υποδομής. Θα έλεγα μάλλον σε τρεις κατηγορίες: Στις υποχρεωτικές δεσμεύσεις για τους παραγωγούς, στις εθελοντικές δεσμεύσεις και στα μικρής κλίμακας έργα υποδομής.

Αυτά θα είναι το τελικό αποτέλεσμα της συνδιαχείρισης για τον αγροτικό τομέα. Πώς θα υλοποιηθεί όμως αυτό το τελικό αποτέλεσμα; Οι υποχρεωτικές δεσμεύσεις θα πρέπει να γίνουν θεσμικό πλαίσιο, δηλαδή να μπουν πιθανόν στην πολλαπλή συμμόρφωση ή σε άλλο θεσμικό καθεστώς και να είναι υποχρεωτικές για όλους τους παραγωγούς και μετά αυτοί οι παραγωγοί θα μπορούν να έρθουν και να ενισχυθούν από το Μέτρο του άρθρου 30, το Μέτρο 12 του Προγράμματος για την απώλεια εισοδήματος που έχουν υλοποιώντας αυτές τις δεσμεύσεις.

Οι εθελοντικού χαρακτήρα δεσμεύσεις μπορούν να αποτελέσουν δράσεις γεωργοπεριβαλλοντικές, στο Μέτρο 10.1 και έτσι οι παραγωγοί εθελοντικά πια να έρχονται να εφαρμόσουν τις δεσμεύσεις αυτές και ν' ενισχυθούν από τις αντίστοιχες δράσεις.

Η μικρής κλίμακας υποδομές μπορούν να ενισχυθούν είτε από τις μη παραγωγικές επενδύσεις είτε από το LEADER είτε από το Υπομέτρο 7.6, «Δράσεις για την ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς των αγροτικών περιοχών αλλά και από άλλα χρηματοδοτικά μέσα».

Ποιο είναι όμως το φυσικό αντικείμενο που θα μας οδηγήσει σε αυτό το αποτέλεσμα; Υπάρχουν δυο μεγάλα πακέτα δεδομένων που πρέπει να συνδυαστούν για να έχουμε αυτό το αποτέλεσμα: Είναι τα δεδομένα βιοποικιλότητας οικοτόπων που προκύπτουν από το μεγάλο έργο της αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης ειδών και τύπων οικοτόπων

κοινοτικού ενδιαφέροντος στην Ελλάδα, έχει χρηματοδοτηθεί από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013.

Την Τετάρτη μάλιστα υπάρχει μια ημερίδα στη Υπουργείο Περιβάλλοντος όπου θα παρουσιαστεί η τελική μορφή αυτών των δεδομένων και είναι βέβαια τα δεδομένα που αφορούν τις γεωργικές δραστηριότητες, τα συστήματα καλλιέργειας, εκτροφών, τι γεωργικές πρακτικές, τις καλλιεργητικές περιόδους και άλλα τέτοια στοιχεία, με ποιον τρόπο θα συνδυαστούν αυτά τα δεδομένα για να μας δείξουν τις ισορροπίες που υπάρχουν και τις επιπτώσεις της γεωργίας στη βιοποικιλότητα.

Όσον αφορά τα είδη, θα χρησιμοποιήσουμε τη βιβλιογραφική πληροφορία που υπάρχει όσον αφορά τη βιολογία διατήρησης των ειδών, τις απαιτήσεις, τον κύκλο ζωής, τις διατροφικές συνήθειες, τους χώρους φωλιάσματος, αναπαραγωγή και μετανάστευση για να προσδιορίσουμε τις επιπτώσεις.

Όσον αφορά τους οικότοπους, θα προσδιορίσουμε τις λειτουργίες τους και τις εισροές τους από τη γεωργία για να δούμε κι εκεί τις επιπτώσεις. Απ' αυτές λοιπόν τις επιπτώσεις θα προκύψουν οι διαχειριστικές παρεμβάσεις της προηγούμενη διαφάνειας, οι δεσμεύσεις και τα μικρά μέτρα υποδομής.

Ειδικότερα, όσον αφορά τις αγροτικές δραστηριότητες θα χρειαστούν στοιχεία για τα συστήματα καλλιέργειας κατ' αρχήν. Συμβατική, βιολογική, ολοκληρωμένη, τοπικά συστήματα καλλιέργειας, τάσεις εγκατάλειψης αυτών των τοπικών συστημάτων καλλιέργειας.

Θα χρειαστούν στοιχεία για τις καλλιεργητικές πρακτικές που εφαρμόζονται σε κάθε συγκεκριμένη περιοχή, την προετοιμασία του αγροτεμαχίου, τη σπορά, τη συγκομιδή, τη διαχείριση των υπολειμμάτων και εκεί θα γίνει ειδική αναφορά σε περιβαλλοντικές πρακτικές που μπορεί να είναι η αμειψισπορά, η συγκαλλιέργεια, η ακαλλιέργεια, η αγρανάπαυση, η εδαφοκάλυψη τους χειμερινούς μήνες και οι καλλιεργητικές περίοδοι με κατά προσέγγιση ημερομηνίες στις οποίες λαμβάνουν χώρα οι βασικές γεωργικές εργασίες, το όργωμα, η σπορά, η συγκομιδή κτλ.

Τα λιπάσματα και τα εδαφοβελτιωτικά, ο τύπος, η ποσότητα, ο χρόνος, ο τρόπος εφαρμογής και εδώ θα έχουμε ειδική αναφορά στα

οργανικά λιπάσματα, η φυτοπροστασία, ο τύπος της φυτοπροστασίας, οι δραστικές ουσίες, ο χρόνος, η ποσότητα, ο τρόπος εφαρμογής με ειδική αναφορά στην ολοκληρωμένη φυτοπροστασία και στη βιολογική καταπολέμηση.

Επίσης θα περιγραφούν για την κτηνοτροφία τα συστήματα εκτροφής σε κάθε περιοχή της μελέτης. Η εκτατική, η εσταυλισμένη, ειδική αναφορά στη βιολογική κτηνοτροφία, η μετακινούμενη κτηνοτροφία, τ' αγροδασικά συστήματα, η τάση εγκατάλειψης των παραδοσιακών συστημάτων και η διαχείριση των βοσκοτόπων.

Αυτά τα δεδομένα θ' αντληθούν κατά ένα ποσοστό από τα δεδομένα της Στατιστικής Υπηρεσίας και βέβαια θα γίνει μια σοβαρή δουλειά πεδίου, μια χρήση φόρμας ερωτημάτων και επιτόπιες επισκέψεις, συναντήσεις και συνεντεύξεις με τους παραγωγούς και με τις ομάδες παραγωγών.

Τα δεδομένα βιοποικιλότητας είπαμε ότι θ' αντληθούν από το Πρόγραμμα Εποπτείας και Αξιολόγησης της κατάστασης ειδών και οικοτόπων που προαναφέραμε. Σε αυτό το Πρόγραμμα υπάρχουν δεδομένα αρκετά αναλυτικά και όσον αφορά τα είδη αλλά και χωρικά για τα πουλιά, τα θηλαστικά, τα ερπετά, τα ψάρια, ακόμη και για τ' ασπόνδυλα.

Και βέβαια δεδομένου για τους οικοτόπους των περιοχών NATURA σε όλη τη χώρα όπου καταγράφεται και ο βαθμός διατήρησης των ειδών και των οικοτόπων. Υπάρχουν βέβαια και άλλες πηγές δεδομένων που θα χρησιμοποιηθούν αλλά αυτό το γκρουπ δεδομένων θα πρέπει να διαχειριστεί με τρόπο ώστε να δούμε ποια από αυτά τα είδη για οικοτόπους επηρεάζονται από την αγροτική δραστηριότητα και ποια από αυτά καταγράφονται στις οδηγίες.

Και να εστιάσουμε σε τύπους οικοτόπων πανίδας και χλωρίδας με βαθμό διατήρησης του ευνοϊκού. Υπάρχουν λοιπόν δεδομένα, υπάρχει πλήθος δεδομένων που αφορά και τη βιοποικιλότητα και τη γεωργική δραστηριότητα. Αυτό είναι ένα τμήμα από τις πηγές που αναφέρουμε στις προδιαγραφές, είναι πολλές οι πηγές και σε κάθε κεφάλαιο των προδιαγραφών ανατρέχουμε σε κάποιες από αυτές σαν ελάχιστες πηγές που πρέπει να ακολουθήσει ο μελετητής του έργου.

Το ζητούμενο βέβαια είναι να συγκεντρωθούν και να συνδυαστούν αυτά τα δεδομένα με τρόπο ώστε να προκύψουν τα συγκεκριμένα μονοπάτια που συνδέεται η βιοποικιλότητα με τη γεωργία. Τα δεδομένα λοιπόν της βιοποικιλότητας θα πρέπει να οδηγήσουν σ' ένα πλήθος ειδών και οικοτόπων όπως είπαμε που είναι στην Οδηγία, που επηρεάζονται και που έχουν ένα συγκεκριμένο βαθμό διατήρησης.

Αυτά τα στοιχεία αποτελούν αναπόσπαστα τμήματα του αγροτικού οικοσυστήματος όπως βέβαια και η αγροτική δραστηριότητα. Προκειμένου αυτά να συνδεθούν μεταξύ τους, θα πρέπει κατ' αρχήν να διαπιστώσουμε τη χωρική τους σχέση, τη χωρική σχέση της βιοποικιλότητας με τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις.

Αν μιλάμε για οικότοπου π.χ., είναι δεδομένο ότι οι οικότοποι βρίσκονται πάνω σε βοσκότοπους. Ή αλλιώς οι βοσκότοποι αποτελούν οικότοπους. Αν μιλάμε για είδη, είναι αρκετά τα είδη που τρέφονται, φωλιάζουν σε αγροτικές καλλιέργειες ή και σε οικότοπους.

Δεύτερον, θα δούμε τις εισροές και τις εκροές μεταξύ αγροτικών και φυσικών οικοσυστημάτων. Είναι επίσης γεγονός ότι οι οικότοποι που αναφέρονται σε εσωτερικά ή σε μεταβατικά ύδατα, αποτελούν αποδέκτες για τις εισροές των αγροτικών εκμεταλλεύσεων.

Τρίτον, θα πρέπει να δούμε πώς κατανέμονται μέσα το χρόνο οι αγροτικές δραστηριότητες, η σπορά, η λίπανση, το πότισμα, η συγκομιδή και αντίστοιχα ποιος είναι ο κύκλος της ζωής της πανίδας και χλωρίδας: Μετανάστευση για τα πουλιά, φώλιασμα, αναπαραγωγή και πού αυτά τα δύο συμπίπτουν.

Ειδικά για τα είδη θα παραχθούν τα πρότυπα φύλλα δεδομένων. Εκεί θα καταγράφονται το καθεστώς διατήρησης του κάθε είδους, η οικολογία του, οι τύποι οικοτόπων όπου συναντάται ή οι καλλιέργειες όπου συναντάται, η γεωγραφική εξάπλωση του είδους, η εξάπλωση στην περιοχή μελέτης και η εξάπλωσή του στους τύπους οικοτόπων της περιοχής και στις καλλιέργειες, οι απαιτήσεις, ο κύκλος ροής, οι διατροφικές συνήθειες, το φώλιασμα, η αναπαραγωγή, η μετανάστευση και οι πιέσεις βέβαια και οι απειλές από τη γεωργική δραστηριότητα.

Απ' αυτή την επεξεργασία θα προκύψουν οι αλληλεπιδράσεις της αγροτικής δραστηριότητας με τη βιοποικιλότητα. Και βέβαια θα καθοριστούν οι επιπτώσεις και οι στόχοι διατήρησης ανά είδος και ανά τύπο οικοτόπου. Από τους στόχους της διατήρησης, θα προκύψουν τ' αποτελέσματα που θα είναι υποχρεωτικές δεσμεύσεις ή εθελοντικές δεσμεύσεις όπως είδαμε και τα μικρά έργα υποδομής.

Γι' αυτά θα πρέπει να υπολογισθεί η απώλεια εισοδήματος, το πρόσθετο κόστος ή και το πιθανό κόστος συναλλαγής. Όσον αφορά τα μικρά έργα υποδομής, θα πρέπει και αυτά να κοστολογηθούν. Αυτά όπως είδαμε, μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΠΑΑ ή και από άλλα χρηματοδοτικά μέσα. Μέσα όμως στο διαχειριστικό σχέδιο θα περιγράφεται και ο τρόπος παρακολούθησης. Μεθοδολογία, οι δείκτες εκροών, η μεθοδολογία της μέτρησης, οι πηγές των δεδομένων.

Με το σχήμα που θα περιγράφεται θα πραγματοποιείται η παρακολούθηση της δράσης και θ' αξιολογούνται τ' αποτελέσματα εφαρμογής της. Από κει θα μπορέσουν οι Υπηρεσίες Διαχείρισης και Εφαρμογής να εξάγουν τα κατάλληλα συμπεράσματα για την αποτελεσματικότητα αλλά και την αποδοτικότητα της δράσης, που σημαίνει με τους υπάρχοντες πόρους να έχουμε το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα και για το τί πρέπει να τροποποιήσουμε στο μέλλον.

Παράλληλα με την υλοποίηση των δράσεων αυτών, θα τρέχει και μια διαβούλευση. Στην πρώτη φάση κατάρτισης θα πρέπει να σχεδιαστεί το σύστημα της διαβούλευσης που θα εφαρμοστεί, να περιγραφεί ο σκοπός, να εξειδικευθεί ο σκοπός, να περιγραφεί η υφιστάμενη κατάσταση, ποιοι θα είναι οι συμμετέχοντες ποιες θα είναι οι μέθοδοι της διαβούλευσης, ποια θα τα ερωτηματολόγια, και αυτό το σχήμα να παρουσιαστεί στους ενδιαφερομένους ώστε να προσαρμοστεί και να οργανωθεί ανάλογα με τις ανάγκες τους και στη συνέχεια θ' ακολουθήσει το κύριο μέρος της διαβούλευσης που θα είναι τα προτεινόμενα μέτρα και δράσης που θα συνδιαμορφωθούν με τους συμμετέχοντες στη διαβούλευση.

Θεωρούμε αυτό το κομμάτι ιδιαίτερα σημαντικό και ας μην ξεχνάμε ότι από την αρχή της καθιέρωσης των περιοχών NATURA, υπήρξε μεγάλη αντίδραση και μεγάλη αρνητικότητα, κυρίως από τους παραγωγούς.

Κατά περίπτωση αυτά τα φαινόμενα έχουν αμβλυνθεί, έχουν υπάρξει δράσεις σχετικά με τη διαχείριση.

Το γεγονός ότι ως πούμε ότι στο τρέχον ΠΑΑ δίνετε προτεραιότητα σε αρκετά μέτρα περιβαλλοντικά, σε παραγωγούς οι οποίοι βρίσκονται μέσα σε περιοχές NATURA, είναι ένα μέτρο που συμβάλλει προς αυτή την κατεύθυνση. Ωστόσο υπάρχει πάντα μια καχυποψία των παραγωγών για τις περιοχές NATURA και για τα όσα συμβαίνουν εκεί.

Και σίγουρα όταν μιλάμε για δεσμεύσεις εντοπισμένες σε τοπικό επίπεδο, πρέπει να μιλάμε οπωσδήποτε με τους παραγωγούς. Αυτά είναι τα στάδια υλοποίησης του Μέτρου. Για τα θεματικά σχέδια διαχείρισης στον τομέα της γεωργίας, σε προστατευόμενες περιοχές, βρισκόμαστε τώρα στο δ' τρίμηνο του 2016, επομένως είμαστε στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος από την Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής για την επιλογή των Τελικών Δικαιούχων οι οποίοι στη συνέχεια θ' αναζητήσουν ανάδοχο στο δεύτερο στάδιο ο οποίος ανάδοχος θα καταρτίσει τα διαχειριστικά σχέδια.

Οι φορείς διαχείρισης που αναμένεται να εκδηλώσουν ενδιαφέρον για όλη αυτή τη διαδικασία, έχουν ήδη ενημερωθεί ανεπίσημα και στις επόμενες μέρες θα ενημερωθούν μαζί με άλλους δυνητικούς 'δικαιούχους και πιο αναλυτικά. η επιλογή της υλοποίησης σε τοπικό επίπεδο από τοπικούς φορείς με την εποπτεία της Ειδικής Υπηρεσίας Εφαρμογής είναι αυτή που θα μας οδηγήσει και θα μας χρησιμεύσει και στη διαβούλευση που είδαμε πριν.

Με βάση λοιπόν αυτό το χρονοδιάγραμμα θεωρούμε ότι το ΠΑΑ στο τέλος του 2018 θα είναι έτοιμο να ενεργοποιήσει δράσεις που αναφέρονται στις δεσμεύσεις που θα προδιαγράφονται απ' αυτά τα σχέδια διαχείρισης, εγκαινιάζοντας έτσι μια οργανωμένη και στοχευμένη διαχείριση της αγροτικής δραστηριότητας στις προστατευόμενες περιοχές. Σας ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Καραβά. Πάμε στην τελευταία εισήγηση η οποία αφορά την εκ των υστέρων αξιολόγηση του ΠΑΑ 2007-2013. την εισήγηση θα κάνει ο κ. Δημήτρης Λιανός, ο οποίος εκπροσωπεί τους δύο φορείς, τη ΛΚΝ Ανάλυση «Σύμβουλοι επιχειρήσεων και ανάπτυξης και το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, οι οποίοι συνεργάστηκαν στη συγκεκριμένη αξιολόγηση.

Εκ των υστέρων αξιολόγηση ΠΑΑ 2007-2013

Δ. ΛΙΑΝΟΣ: Καλησπέρα σας, ευχαριστώ πολύ. Θα προσπαθήσω να είμαι πάρα πολύ σύντομος, όσο γίνεται ν' αποτυπωθεί μια έκθεση 545 σελίδων σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα.

Θα περάσουν κάποιες διαφάνειες πολύ γρήγορα γιατί είναι πάρα πολλές οι διαφάνειες, είναι αντιληπτή η κούραση όλων και περνάμε πάρα πολύ γρήγορα της εκ των υστέρων αξιολόγησης. Η εκ των υστέρων αξιολόγηση κλείνει θεωρητικά το σύνολο των δραστηριοτήτων αξιολόγησης που είχαν αναληφθεί την περίοδο 2007-2013. Δεν είχαν αναληφθεί και πολλές στην ελληνική περίπτωση.

Κι έχει έναν βασικό στόχο και σκοπό, να εξάγει χρήσιμα συμπεράσματα και διδάγματα για το τί πετύχαμε, τί δεν πετύχαμε, τί δεν πετύχαμε, τους λόγους που οδήγησαν στην επιτυχία ή στην αποτυχία ώστε τα συμπεράσματα να ενσωματωθούν στο επόμενο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της περιόδου 2014-2020.

Το πρώτο πράγμα που κάνει η εκ των υστέρων αξιολόγηση είναι να κάνει μια πολύ σύντομη και σε βάθος –και σύντομη και σε βάθος θα μου πείτε είναι αντικρουόμενες έννοιες. Έτσι εν όμω, επισκόπηση όλων των παραμέτρων και των μεγεθών στα οποία βασίστηκε η στρατηγική του Προγράμματος, ετέθησαν οι στόχοι, εξυπηρετήθηκε η στρατηγική.

Να δει λοιπόν αν ισχύουν οι παραδοχές οι οποίες είχαν γίνει στην έναρξη της προγραμματικής περιόδου, αν υπήρξαν μεταβολές, έτσι ώστε να διαπιστωθεί το αν τελικά αυτό το οποίο πετύχαμε, στο βαθμό που πετύχαμε, ήταν απόρροια αλλαγών στο εξωτερικό περιβάλλον, ή ήταν απόρροια αδυναμιών και προβλημάτων τα οποία παρουσιάστηκαν κατά την υλοποίηση.

Εξετάστηκαν λοιπόν, ο πληθυσμός και η απασχόληση στο γεωργικό κομμάτι και στον αγροτικό και στον αστικό πληθυσμό –τα περνάω γρήγορα, υπάρχει μια διαφάνεια που τα συνοψίζει- η εξέλιξη της απασχόλησης και των απασχολουμένων στις αγροτικές περιοχές, τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των απασχολουμένων στον πρωτογενή που

έχουμε πολύ σημαντικές αλλαγές διαρθρωτικού χαρακτήρα ως αποτέλεσμα και της κρίσης, δυστυχώς δεν υπάρχει ο χρόνος να σταθούμε περισσότερο.

Τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των απασχολουμένων: Εξακολουθεί και το 53% το 2007 έχει μετατραπεί στο 55% των γεωργών, απασχολούνται λιγότερο από το 25% του χρόνου τους στη γεωργία. Ένα λοιπόν βασικό το οποίο κρατάμε, τεράστια ετεροαπασχόληση στο χώρο.

Ένα θετικό το οποίο κρατάμε είναι η ενίσχυση της δυναμικής της βιομηχανίας τροφίμων στα συνολικά μεγέθη της ελληνικής μεταποίησης, ίσως είναι ο μοναδικός κλάδος της μεταποίησης ο οποίος αντέχει. Διαρθρωτικά χαρακτηριστικά εξακολουθεί κι ένα πάρα πολύ μεγάλο ποσοστό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, το οποίο δυστυχώς παραμένει αναλλοίωτο, έχει έκταση κάτω των 5 εκταρίων.

Τα θετικά είναι ότι αυξάνουν έστω και με πολύ χαμηλούς ρυθμούς με μικρά ποσοστά, τη μεγάλου μεγέθους γεωργικές εκμεταλλεύσεις και αυτό ο εργαζόμενος ένα θετικό σε σχέση με την ανταγωνιστικότητα. Εδώ είναι τα οικονομικά μεγέθη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Παρατηρούμε ότι περίπου το 49% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στη χώρα με τα ποσοστά να είναι σχεδόν αναλλοίωτα, με βάση τα δεδομένα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θεωρούνται γεωργικές εκμεταλλεύσεις ημιεπιβίωσης.

Να το κρατήσουμε αυτό σε σχέση με τους δικαιούχους και με τις στοχεύσεις και με τους ειδικούς στόχους που βάζουμε. Το ευχάριστο πάλι εδώ είναι έστω μια μικρή ενίσχυση του μεγάλου μεγέθους, οικονομικού μεγέθους εννοώ, γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Παραγωγικότητα: Εδώ βλέπουμε την απόκλιση. Βασικός στόχος του Προγράμματος η ενίσχυση της παραγωγικότητας εργασίας στον πρωτογενή τομέα. Δυστυχώς αποκλίνουμε και αποκλίνουμε με αρκετά έντονους ρυθμούς.

Εξέλιξη ακαθάριστης παραγωγής: Δυστυχώς το 2007-2013, 2007-2015 και η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία παραγωγής και η καθαρά παρούσα αξία του Τομέα πέφτουν σαν ποσοστά της ακαθάριστης αξίας παραγωγής. Θετικό πολύ, η βελτίωση στο εμπορικό ισοζύγιο. Μειώνεται σημαντικά το έλλειμμα του αγροτικού ισοζυγίου.

Το ότι μειώνεται δε σημαίνει ότι έχουμε γυρίσει και σε θετικούς ρυθμούς. Εξακολουθούν τα κυρίαρχα γεωργικά προϊόντα να είναι τα φρούτα

και λαχανικά με 35,7% στο σύνολο των εξαγωγών. Εξακολουθούν να είναι κυρίαρχα τα προϊόντα ζωικής παραγωγής στο κομμάτι των εισαγωγών.

Εδώ αποτυπώνεται η αποεπένδυση που σημειώνεται στον τομέα πέφτει συνεχώς. Αυτό είναι ένα διάγραμμα που προσπαθεί να καταλάβει και να ακτινογραφήσει τις μεταβολές του Προγράμματος της Αγροτικής Ανάπτυξης στην περίοδο 2007-2013. Θα το δούμε στη συνέχεια, είναι αρκετά σύνθετο. Σε πολύ μεγάλο βαθμό εξηγεί όλα όσα θα πούμε και στη συνέχεια.

Δηλαδή ήταν ένα Πρόγραμμα το οποίο σχεδιάστηκε με τελείως διαφορετικό προϋπολογισμό, με τελείως διαφορετική στόχευση και κατέληξε να υλοποιηθεί ένα Πρόγραμμα με 20% χαμηλότερο συνολικό προϋπολογισμό, 10% χαμηλότερη δημόσια δαπάνη, σαν αποτέλεσμα της πολύ μεγάλης μείωσης της εθνικής συμμετοχής η οποία σημειώθηκε με της ευεργετικές διατάξεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και την αύξηση των ποσοστών συγχρηματοδότησης.

Αυτές οι αλλαγές είχαν μία καθοριστική συνέπεια στη λεγόμενη «μόχλευση πόρων», δηλαδή τους πόρους που περιμέναμε από τον ιδιωτικό τομέα ότι θα κινητοποιηθούν σε σχέση με το Πρόγραμμα, που ήταν 50% σε σχέση με τον αρχικό προγραμματισμό.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρουσα είναι η κάτω κάτω γραμμή που δείχνει την εξέλιξη των πληρωμών. Και βλέπουμε πραγματικά το μεγάλο άλμα του 2014 και του 2015.

Συνοψίζοντας όλες τις προηγούμενες διαφάνειες, πρωτογενής τομέας, γεωργική παραγωγή, αγροδιατροφικός τομέας, θετικά: Σταθερότητα στην αξία παραγωγής, αύξηση οικονομικού μεγέθους εκμεταλλεύσεων, ομαλή απορρόφηση, αναδιάρθρωση σε καπνό και βαμβάκι. Να σταθούμε λίγο, το Πρόγραμμα «καταδικάστηκε» από την εμμονή του στο θέμα των επιπτώσεων της αναδιάρθρωσης της ΚΑΠ στον καπνό και στο βαμβάκι.

Αύξηση μέσου μεγέθους κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων, εννοούμε διαρθρωτική μεταβολή, ότι αυξάνεται ο αριθμός των ζώων ανά κτηνοτροφική εκμετάλλευση. Απέχουμε όμως, εξακολουθούμε και απέχουμε πάρα πολύ από τους μέσους όρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αύξηση του ποσοστού γεωργών πλήρους απασχόλησης από το 68% πάμε στο 75%, στο

πολύ μικρό ποσοστό των γεωργών που έχουν πάνω από το 75% στην απασχόληση στον πρωτογενή.

Αύξηση του αριθμού γεωργικών εκμεταλλεύσεων μεγάλου οικονομικού μεγέθους. Βελτίωση μορφωτικού επιπέδου των απασχολούμενων στον πρωτογενή. Είναι ραγδαία, βέβαια δεν έχει καμία επίπτωση στο Πρόγραμμα, αλλά είναι μια εξέλιξη των γενικότερων κοινωνικοοικονομικών αλλαγών που σημειώνονται στη ύπαιθρο.

Η ανθεκτικότητα της βιομηχανίας τροφίμων στην κρίση σε όρους απασχόλησης και σε όρους ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας. Η βελτίωση του εμπορικού ισοζυγίου. Οριακές αλλαγές στη διάρθρωση των καλλιεργειών. Σημαντική αύξηση χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης κυρίως ως απόρροια της αύξησης των βοσκοτόπων. 19% αύξηση στις χρησιμοποιούμενες γεωργικές εκτάσεις αποκλειστικά και μόνο λόγω των βοσκοτόπων.

Τ' αρνητικά: Μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας, μείωση της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας και της καθαρής προστιθέμενης αξίας ως ποσοστό της αξίας παραγωγής. Σημαντική επιδείνωση των επιδόσεων της κτηνοτροφία. Οριακές μεταβολές στη διάρθρωση της φυτικής παραγωγής κι ένα θέμα το οποίο δεν το συζητάμε, το οποίο όμως είναι πάρα πολύ βασικό όταν συζητάμε για διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της ελληνικής γεωργίας.

Η στενότερη και άμεση εξάρτηση της ελληνικής γεωργίας σε όρους βιωσιμότητάς της από τις εισροές της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Άνω του 50% της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας στον Τομέα είναι οι εισροές από τον 1^ο και 2^ο πυλώνα με προεξέχοντα βέβαια, τον πρώτο πυλώνα, με μια αναλογία 1 προς 3.

Αυτό να το κρατήσουμε, συζητώντας σε σχέση με τους στόχους. Σε ό,τι αφορά το περιβάλλον, με κάλυψε σε πολύ μεγάλο βαθμό η προηγούμενη εισήγηση για τις ελλείψεις που υπάρχουν, αύξηση περιοχών υψηλής φυσικής αξίας, βελτίωση ποιότητας των υδάτων, μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Αυτά είναι τα θετικά της οικονομικής κρίσης. Μείωση της ενεργειακής έντασης, μείωση της χρήσης λιπασμάτων, αύξηση των εκτάσεων βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας. Αυτό είναι απόρροια του Προγράμματος.

Αρνητικά: Διατήρηση των πιέσεων στους υδροφορείς από τις υψηλές καταναλώσεις νερού για άρδευση, απουσία δεδομένων για έδαφος, βιοποικιλότητα και αρκετές άλλες περιβαλλοντικές παράμετροι που αναλυτικότερα ανέφερε ο κ. Καρκαβάς προηγουμένως.

Αγροτικές περιοχές, θετικά: Αναστροφή πληθυσμιακής αποδυνάμωσης. Είναι η πρώτη φορά που καταγράφεται, έστω και ελαφρά αύξηση του ποσού του πληθυσμού των αγροτικών περιοχών. Χαμηλότερα ποσοστά ανεργία στις αγροτικές περιοχές, βελτίωσης της προσβασιμότητας, απόρροια των πολύ μεγάλων έργων στους οδικούς άξονες και στις μεταφορικές υποδομές από το ΕΣΠΑ.

Πολύ μεγάλη αύξηση στη χρήση διαδικτύου και πρόσβασης σε ευρυζωνικά δίκτυα, οι ελληνικές αγροτικές περιοχές έχουν υψηλότερη από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρόσβαση σε ευρυζωνικά δίκτυα.

Σημαντικότερη αύξηση τουριστικής ανωδομής: Αρνητικά: Έντονη γήρανση, περαιτέρω μείωση της συμβολής των αγροτικών περιοχών στη δημιουργία της ακκαθάριστης προστιθέμενης αξίας της εθνικής οικονομίας. εξάρτηση σε όρους απασχόλησης από τον πρωτογενή τομέα. Οι αριθμοί λένε πάντα την αλήθεια αν τους διαβάξεις σωστά και το ποσοστό του 12% που είναι η απασχόληση σε επίπεδο χώρας δεν πρέπει ν' αποκρύπτει ότι υπάρχουν Περιφέρειες που αυτό το ποσοστό είναι 27%, 28%, ενδέχεται να είναι και 29%.

Αυτοί ήταν οι ειδικοί στόχοι του ΠΑΑ. Ο γενικός στρατηγικός στόχος και 4 επιμέρους γενικοί στρατηγικοί στόχοι οι οποίοι εξειδικεύοντο σε επιμέρους ειδικούς στόχους. Δε θα ήθελα να σταθώ περισσότερο σ' αυτό. Χρηματοοικονομική κατάσταση δεν έχει νόημα. Εδώ μια αρκετά ενδιαφέρουσα αδιαφάνεια, είναι πώς σχεδιάστηκε το Πρόγραμμα, πώς κατέληξε το Πρόγραμμα με τις αναθεωρήσεις και πώς κατέληξε με τις πληρωμές. Θα το δούμε λίγο πιο αναλυτικά.

Ο πρώτος Άξονας που στόχευε στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Η αρχική κατανομή του σε σχέση με τους πόρους ήταν ν' απορροφήσει στο 44% των πόρων του Προγράμματος. στην τελική έκδοση των χρηματοδοτικών πινάκων, η χρηματοδοτική βαρύτητα μειώνεται στο 32%

σ' επίπεδο πληρωμών είναι στο 33%. Είναι ελαφρά καλύτερα δηλαδή οι πληρωμές του Άξονα 1 από την πολύ μειωμένη βέβαια κατανομή των πόρων.

Άξονας 2, προστασία του περιβάλλοντος. 34% αρχική κατανομή, 56% τελική κατανομή σε όρους πληρωμών 59%.

Άξονας 3, βελτίωση της ποιότητας και ζωής και διαφοροποίηση στην ύπαιθρο. Αρχική κατανομή 14%, τελική κατανομή 7%, σε όρους πληρωμών, είναι ο Άξονας 3 του Προγράμματος, το 4%.

LEADER: Αρχική κατανομή 6%. Τελική κατανομή 4%, πληρωμές στο 4%.

Τεχνική Βοήθεια: 2%, τελική κατανομή 1%, είναι κάτω από το μηδέν το τελικό ποσοστό της, εννοώ είναι 0,4%.

Να δούμε λίγο κάποια διαρθρωτικά θέματα πώς πήγε το Πρόγραμμα. Σε όρους απορρόφησης, επειδή τονίστηκε αρκετές φορές ή έμφαση στην απορρόφηση και η έμφαση στην απορρόφηση, δεδομένων των οικονομικών συνθηκών της χώρας πήγε καλά. αν το δούμε όμως τη συγκέντρωση και τη διασπορά, το 80% των πόρων, των πληρωμών, συγκεντρώνονται σε 6 μέτρα.

Αν από αυτά τα μέτρα τα τρία είναι στον Άξονα 25, καταλαβαίνουμε το πόσο καθοριστικός ήταν ο Άξονας 2 για την επίτευξη του Προγράμματος. Ο κύριος όγκος λοιπόν συγκεντρώθηκε στην εξωτική και στα αγροπεριβαλλοντικά. Πολύ χαμηλά όλα τα επενδυτικά.

Δεύτερο ανησυχητικό, σε σύνολο 27 Μέτρων του Προγράμματος, συνολικά 14 μέτρα έχουν κοντά στο 97% της απορρόφησης των πόρων. Υπάρχει λοιπόν μια πληθώρα Μέτρων τα οποία ουσιαστικά είναι σαν ουδέποτε ενεργοποιηθέντα. Και τίθεται κι ένα θέμα αν χρειάζεται να έχουμε τόσα πολλά μέτρα, όταν δε μπορούμε στην πράξη να τα εφαρμόσουμε ή, ακόμα χειρότερο, αν δεν υπάρχει το αντίστοιχο ενδιαφέρον.

Ανοίγω μια παρένθεση, πολύ κακώς κι εδώ μπαίνουν τα ζητήματα δημοσιότητας και ευαισθητοποίησης που ετέθησαν προηγουμένως. Δεν καταλαβαίνουν οι εν δυνάμει Τελικοί Δικαιούχοι τη σημασία του. Το business as usual που επικράτησε, δε μπορεί να συνεχίσει.

Ας δούμε τώρα κάποια βασικά μέτρα: Νέοι Γεωργοί: Η εισαγωγή νέων γεωργών μ' εκμεταλλεύσεις σχετικά μεγάλου οικονομικού μεγέθους, διπλάσιες του μέσου όρου της χώρας το οποίο το αυξάνουν περαιτέρω κατά την εξέλιξη του μέτρου. Οι εκμεταλλεύσεις έχουν κύρια παραγωγική εξειδίκευση, λοιπές μόνιμες καλλιέργειες, πρόβατα και ελαιοκομία.

Μέσω του μέτρου επιτυγχάνεται μικρής έκτασης αναδιάρθρωση του παραγωγικού συστήματος κατά την εφαρμογή του Μέτρου. Δε μεταβάλλεται η σχέση παραγωγικών συστημάτων φυτικής και ζωικής παραγωγής κι εξακολουθεί να υπάρχει αναλογία 3 προς 1. Δηλαδή οι νέοι γεωργοί που μπαίνουν, οι 70 είναι στη φυτική παραγωγή, οι 30 είναι στη ζωική παραγωγή.

Αποτελέσματα: Μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας όπως αποτυπώνεται στο δείκτη, ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά μονάδα ανθρώπινης εργασίας και καταλήγει στο τέλος της πενταετίας, λίγο κάτω από το μέσο όρο των λοιπών εκμεταλλεύσεων της χώρας που είχαν, που τηρούσαν τους όρους και τις προϋποθέσεις ένταξης στο Μέτρο. Δηλαδή να έχουν παραπάνω από μισή μονάδα ανθρώπινης εργασίας.

Πολύ σημαντική αύξηση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας, που ανέρχεται σε 152,8 εκατομμύρια ευρώ. Δεν είναι καθαρό. Δηλαδή αυτή η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία που δημιουργήθηκε, δε μπορέσαμε να εκτιμήσουμε το πόσο πραγματικά είναι διότι οι νέοι γεωργοί είναι διάδοχοι γεωργοί. Παίρνουν εκμεταλλεύσεις από κάποιους άλλους.

Το σωστό θα ήταν να αφαιρούσαμε από αυτό, τα 153 εκατομμύρια ευρώ πόση ήταν η ΑΠΑ των γεωργών που μεταβίβασαν εκμεταλλεύσεις. Το ευχάριστο και το σημαντικό, το 1/4 των δικαιούχων κατόρθωσε και έκανε και σχέδιο βελτίωσης, οι της πρώτης προκήρυξης. Οι ενταχθέντες στη δεύτερη προκήρυξη δε μπόρεσαν, δεν υπήρχε προκήρυξη σχεδίων βελτίωσης.

Το πολύ σημαντικό διαρθρωτικό όφελος του μέτρου, αφορά την πληθυσμιακή αναζωογόνηση. Το 60% των νέων γεωργών ηλικίας κάτω των 40 ετών της χώρας είναι αποτέλεσμα του μέτρου. Το πόσοι θα μείνουν δε μπορεί να το ξέρει κανείς.

Πάμε στο Μέτρο 121, τα βασικά του: Ιδιαίτερα πολύπλοκο και συνεχώς μεταβαλλόμενο κανονιστικό πλαίσιο. Δε μπορεί να συνεχίσει να εκδίδονται 7 ΚΥΑ, 4 Υπουργικές Αποφάσεις κατ' έτος και χάσαμε το μέτρημα στις εγκυκλίους. Δηλαδή ήταν αδύνατο να μετρήσουμε τις εγκυκλίους που βγήκαν.

Μοναδική προκήρυξη το 2011, εντάχθηκαν περίπου 7.000 σχέδια βελτίωσης, ολοκληρώθηκαν μόνο 2.002, μεγάλου κόστους. Το άλλο καθεστώς που ήταν επενδύσεις σε μικρές κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις επίσης δεν τα πήγε καλά, ολοκληρώθηκαν μόλις 156 μικρά σχέδια βελτίωσης σε αρχικά ενταχθέντα 450 και ολοκληρώθηκαν 1.800 σχέδια της περιόδου 2000-2006.

Το πρόβλημα το οποίο δυστυχώς εξακολουθεί και υφίσταται, είναι η παθογένεια μεταφοράς πληθώρας επενδυτικών σχεδίων από πρόγραμμα σε πρόγραμμα, το οποίο κάποια δεδομένη στιγμή θα πρέπει να σταματήσει διότι είναι αδύνατο να εκτιμηθούν τα αποτελέσματα και οι επιπτώσεις αυτών των σχεδίων βελτίωσης.

Συνολικές επενδύσεις, 342 εκατομμύρια. Νέες προκλήσεις, δυστυχώς αποθαρρυντικά τα δεδομένα. Σε 2.000 σχέδια βελτίωσης 56 μόνο εκμεταλλεύσεις στόχευαν να πραγματοποιήσουν επενδύσεις σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. 22 μόνο ολοκληρώθηκαν. 902 εκμεταλλεύσεις εφήρμοσαν τεχνολογίες εξοικονόμησης ύδατος.

Αρχικά είναι εντυπωσιακό το νούμερο, αλλά αν κοιτάξουμε τις δαπάνες, αυτές οι δαπάνες για τις δύο βασικά στοχεύσεις που, ν' ανοίξω μια παρένθεση, αποτελούν περιοχές εστίασης της περιόδου 2014-2020, άρα θέλουν συγκεκριμένη πρόσκληση, συγκεκριμένο δείκτη μέτρησης και συγκεκριμένη κατανομή προϋπολογισμού, απορρόφησαν το 3,44% των πόρων.

Σημαντικό πρόβλημα και μεγάλο έλλειμμα το οποίο θα πρέπει ν' αντιμετωπισθεί την περίοδο 2014-2020: Δεν υπήρχε, δεν αξιολογείτο η οικονομική επίδοση των εντασσομένων εκμεταλλεύσεων. Δηλαδή στο βασικότερο μέτρο για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής γεωργίας, εμείς δε βαθμολογούσαμε τη βελτίωση των οικονομικών μεγεθών,

αλλά βαθμολογούσαμε τις μονάδες ανθρώπινης εργασίας που δημιουργούνται.

Τ' αξιολογικά συμπεράσματα: Μικρός βαθμός επίτευξης των στόχων, 37% και 27% είναι μόνο τα ολοκληρωμένα σχέδια, εντάχθηκε το 1% των εκμεταλλεύσεων της χώρας που είχε τις προϋποθέσεις για να ενταχθούν στο Μέτρο, δηλαδή να είχε ΜΑΕ παραπάνω από μισή μονάδα ανθρώπινης εργασίας.

Το 71%, εδώ είναι το ακόμα πιο τραγικό και κάποια δεδομένη στιγμή, βέβαια δεν είναι κανείς από τους κοινωνικούς και οικονομικούς εταίρους παρών, η συζήτηση βέβαια πάντα γίνεται για τις απορροφήσεις και το τί χρήματα διατίθενται. Ποτέ δεν γίνεται συζήτηση για το πού πάνε αυτά τα χρήματα. Το 71% λοιπόν των επενδύσεων κατά προσφιλή και πάγια τακτική, αφορούν γεωργικούς ελκυστήρες και παρελκόμενα.

Να θυμίσω ότι το Μέτρο μιλάει για τεχνολογία, να μιλήσω ότι το Μέτρο λέει για εισαγωγή καινοτομιών, για νέες προσεγγίσεις, για υιοθέτηση εφαρμογών ΤΠΕ κτλ.

Ποια είναι τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των εκμεταλλεύσεων που εντάσσονται: Εντάσσονται εκμεταλλεύσεις με σχέδια βελτίωσης μεγάλου κόστους, αυτό ενδεχομένως εξηγεί και τον πολύ μικρό ρυθμό ολοκλήρωσης επενδυτικών σχεδίων λόγω αδυναμίας πρόσβασης στον τραπεζικό δανεισμό. Οι εκμεταλλεύσεις εισάγονται κυρίως με παραγωγική εξειδίκευση, λοιπές μόνιμες καλλιέργειες και λοιπές αροτραίες καλλιέργειες.

Ουσιαστικά καμία αναδιάρθρωση της παραγωγής, όπως μπαίνουν βγαίνουν. Μάλλον για να είμαστε και λίγο πιο ειλικρινείς τροποποιούν το μίγμα των εκμεταλλεύσεών τους ώστε να πιάνουν το στόχο της αύξησης της ΜΑΕ. Πολύ μικρή αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας, ΑΠΑ ανά ΜΑΕ που είναι ο βασικός στόχος του Μέτρου και δυστυχώς, στη λήξη, υπάρχει ελάχιστα το μέσο όρο των λοιπών εκμεταλλεύσεων.

Άρα ουσιαστικά η συμβολή του Μέτρου στη μεταβολή της παραγωγικότητας της εργασίας είναι μηδαμινή. Εάν δε πάμε και στους λοιπούς διαρθρωτικούς στόχους που ήταν η συμβολή στην αύξηση της συμμετοχής της ακαθάριστης αξίας ζωική παραγωγής, αυτός είναι ένας

διαχρονικός στόχος των Προγραμμάτων Αγροτικής Ανάπτυξης της χώρας από καταβολής τους. Από το 1^ο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης, 1989-1993 ο στόχος ήταν η μεταβολή, η αύξηση της συμμετοχής της ζωικής παραγωγής στο σύνολο της αξίας της γεωργικής παραγωγής.

Έχουμε κλείσει 5 ΚΠΣ, στόχο το βάζουμε μόνο το 10% της παραγόμενης ΑΠΑ των ενισχυόμενων σχεδίων βελτίωσης, αφορά ζωική παραγωγή.

Μέτρο 123, πολύ βασικό και πολύ σημαντικό για τον πιο δυναμικό κλάδο της ελληνικής μεταποίησης. Τρεις προκηρύξεις, πολύ μεγάλη καθυστέρηση στην αξιολόγηση, ιδιαίτερα στην πρώτη προκήρυξη. Εντάχθηκαν 373 έργα, ολοκληρώθηκαν 100.

Θετικό ότι ο κύριος όγκος των επενδύσεων αφορά εξωστρεφείς κλάδους, αν φέρνετε στο μυαλό σας την προηγούμενη διαφάνεια που είχε τη διάρθρωση των ελληνικών εξαγωγών, αφορούν οπωροκηπευτικά, ελαιόλαδο, οίνο, τυριά. Αδυναμία εκτίμησης αποτελεσμάτων και επιπτώσεων για την πλειονότητα των έργων, ολοκληρώθηκε το 20014-20155.

Σύσταση, αναγκαιότητα ηλεκτρονικής υποβολής επανεξέταση και απλοποίηση κριτηρίων ένταξης και άμεσης συσχέτισης των κριτηρίων ένταξης με τους στόχους του Μέτρου. Ειπώθηκε προηγουμένως ότι αποτελεί πρόβλημα το ΠΣΚΕ. Ευλογία αποτελεί το ΠΣΚΕ, δεν αποτελεί πρόβλημα με τη σχέση με την υποβολή. Είναι αδύνατο να μπορέσεις να παρακολουθήσεις, Προγράμματα, κι εδώ θα μου επιτρέψετε να διαφωνήσω, η εστίαση αφορά μόνο την παρακολούθηση των χρηματοροών. Αυτό δεν είναι παρακολούθηση.

Τουλάχιστον για το 2014-2020 παρακολούθηση είναι επίτευξη στόχων. Αυτό είναι το πρωτεύον. Όπως είναι οι αιτήσεις, όπως είναι τα κριτήρια, όπως ήταν τα μηχανογραφικά, παρακολούθηση στόχων, ήταν αδύνατο να γίνει.

Πάμε στο μεγαλύτερο Μέτρο, το 125: Το 96% των πόρων του Μέτρου αφορά γεωργικές και δασοκομικές υποδομές. Ειπώθηκε κάτι προηγουμένως για τους αναδασμούς. Η σύσταση της αξιολόγησης είναι να μην εντάσσονται αναδασμοί στο πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης. Από 12 έργα ολοκληρώθηκε ένα.

Αδυναμία μέτρησης της συμβολής των εγγειοβελτιωτικών στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας του Τομέα. Δεν υπάρχουν ή δε δόθηκαν στοιχεία παρ' ότι ζητήθηκαν. Ενώ η λογική της παρέμβασης του Μέτρου δεν εξυπηρετεί και δε στοχεύσει σε ανταγωνιστικότητα, είναι κυρίως προς την προστασία του περιβάλλοντος.

Στην πορεία προστέθηκαν ειδικοί δείκτες για τη μέτρηση των αποτελεσμάτων γιατί ο δείκτης που ήταν μεταβολή στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία δε μπορούσε και δεν υποστηριζόταν από τα έργα. Άλλο ένα βασικό χαρακτηριστικό είναι ότι η πλειονότητα των ολοκληρωμένων έργων έχουν ενταχθεί σε προηγούμενη προγραμματική περίοδο και αυτό αποτελεί ένα πρόβλημα γιατί το ν' απομονώσεις τις επιπτώσεις και τ' αποτελέσματα είναι πάρα πολύ δύσκολο.

Τα θετικά, ότι έχει σημειωθεί βελτίωση των συνθηκών άρδευσης με ορθολογικότερη διαχείριση λόγων των αρδευτικών δικτύων τα οποία εγκαταστάθηκαν στο 5% των αρδευομένων εκτάσεων της χώρας και η αύξηση του όγκου αποθήκευσης ύδατος κατά 20 εκατομμύρια κυβικά μέτρα. Αλλά τώρα το πόσα αντιστοιχούν πραγματικά στο 2007-2013 είναι αδύνατο να εκτιμηθεί.

Η σύσταση εδώ είναι αναγκαιότητα ταύτισης χρονοπρογραμματισμού του φορέα Εφαρμογής με την περίοδο επιλεξιμότητας των δαπανών του εκάστοτε Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης. Όπως και στα σχέδια βελτίωσης, τ' αρδευτικά είναι ακόμα πιο ωραία η κατάσταση, μεταφέρουμε έργα, φτάνουμε και τρεις προγραμματικές περιόδους.

Η σύσταση για την επόμενη προγραμματική περίοδο, θα απαιτηθεί σημαντική προσπάθεια για την εναρμόνιση της συλλογικής παρέμβασης του μέτρου με την περιοχή εστίασης 5^Α και τους δείκτες αποτελέσματος του κοινού πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης της περιόδου 2014-2020. Αυτό ενδιαφέρει και τις Περιφέρειες γιατί έστω και τα μικρά εγγειοβελτιωτικά εκχωρούνται στις Περιφέρειες. Άρα όταν εντάσσουμε έργα, να ξέρουμε τί μετράμε.

Άξονας 2, ο κυρίαρχος Άξονας στο Πρόγραμμα: Το σύστημα παρακολούθησης και αναφορών παρουσιάζει εξαιρετικά σοβαρές αδυναμίες,

δυσκολεύει όχι μόνο την αξιολόγηση και την εφαρμογή, αδικεί το ίδιο το Πρόγραμμα γιατί δε μπορούν ν' αναδειχθούν τα θετικά αποτελέσματα. Η έλλειψη στοιχείων ήταν ιδιαίτερα φανερή στην περίπτωση των περιβαλλοντικών παραμέτρων αξιολόγησης.

Σε σχέση με το σχεδιασμό και την εφαρμογή, με την πάροδο του χρόνου το γεωργοπεριβαλλοντικό πρόγραμμα έγινε σχεδόν μονοθεματικό. Οι δράσεις βιολογικής γεωργίας και κτηνοτροφίας καλύπτουν το 87% της έκτασης των γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων και η νιτρορύπανση το 8,2%. Δηλαδή την περίοδο 2007-2013 πέρασε στο να εφαρμόζουμε δράσεις που εφαρμόζαμε το 1995.

Οι άλλες δράσεις μετά από συνεχείς αναβολές δεν ανανεώθηκαν και αφέθηκαν να καταργηθούν. Σε πολλές περιπτώσεις η υλοποίηση του 2007-2013 αποτελούσε συνέχιση της περιόδου 2000-2006 γιατί στα σημαντικότερα, στα δύο Μέτρα, δόθηκε και διετής παράταση. Άρα ουσιαστικά το 2007-2013 σε σχέση με τα αγροπεριβαλλοντικά ουδέποτε εφαρμόστηκε.

Η εξέλιξη αυτή είχε σαν αποτέλεσμα τα περιβαλλοντικά προβλήματα όπως είναι η προστασία της βιοποικιλότητας, δε φαίνεται ν' αντιμετωπίζονται. Το δείκτη γεωργικών πουλιών δεν τον διαθέτει η χώρα, είναι πολύ σύντομες οι μετρήσεις. Για την ποιότητα των υδάτων η εφαρμογή των Μέτρων, ποιοτικά πάντα φαίνεται να έχει σαν αποτέλεσμα τη μείωση της ποσότητας των εφαρμοζομένων λιπασμάτων και συνεπώς τη μείωση επιβάρυνσης των υδατικών πόρων.

Διαχείριση υδάτων, αρνητικό το αποτέλεσμα. Άξονας 3.24, «Αρδευτικά έργα», ολοκληρωμένα. 59 έργα αναπλάσεων ολοκληρωμένα. 45 έργα αγροτικής οδοποιίας ολοκληρωμένα. Ιδιωτικά έργα, το πρόβλημα είναι ότι έχουμε πολύ περιορισμένο αριθμό ολοκληρωμένων έργων. Το θετικό είναι ότι έχουμε περισσότερες ιδρύσεις παρά επεκτάσεις και εκσυγχρονισμούς σε μια περίοδο οξείας οικονομικής κρίσης, αυτό είναι πολύ σημαντικό.

Άξονας Προτεραιότητας LEADER, κινητοποίηση Πόρων 75,6 εκατομμύρια ευρώ. Η πλειοψηφία των έργων ενίσχυσης της επιχειρηματικότητας αφορά σε ίδρυση νέων επιχειρήσεων. Χαμηλός βαθμός ολοκλήρωσης ενταγμένων ιδιωτικών έργων.

Δείκτες επιπτώσεων οικονομικού ενδιαφέροντος: Κι εδώ για να μην υπάρχουν παρερμηνείες, αναφερόμαστε στην επίπτωση του Προγράμματος στις αγροτικές περιοχές. Δεν αναφερόμαστε στην επίπτωση του Προγράμματος σε σύνολο εθνικής οικονομίας. Το κοινό πλαίσιο παρακολούθησης δίνει τρεις δείκτες: Οικονομική ανάπτυξη, δημιουργία απασχόλησης και παραγωγικότητα της εργασίας, η οποία μετράται στη μεταβολή της ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας ανά θέση εργασίας.

Δε μπαίνω καθόλου στα μεθοδολογικά. Εδώ είναι πώς τα επιμέρους μέτρα συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη. Βλέπουμε ότι κυριαρχεί ο Άξονας 2. Δημιουργία θέσεων απασχόλησης, ακόμα και εδώ ο Άξονας 2 δημιουργεί, μιλάμε για έμμεσες θέσεις, δηλαδή είναι οι θέσεις εργασίας οι οποίες διαχέονται στο σύνολο της οικονομίας σαν αποτέλεσμα της εφαρμογής του Προγράμματος. Δεν είναι οι άμεσες θέσεις εργασίας που δημιουργούνται αυτοτελώς από το Πρόγραμμα.

Παραγωγικότητα της εργασίας, βλέπουμε πάλι τους επιμέρους Άξονες. Συνολικά, για την οικονομία των αγροτικών περιοχών, το Πρόγραμμα συνέβαλλε στην αύξηση κατά 10,67% της προστιθέμενης αξίας. Οδήγησε σε μια διατήρηση, αύξηση απασχόλησης κατά 7,54%. Συνέβαλε στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας κατά 2,43%. Σε ορισμένα μέτρα των Αξόνων 1 και 3 οι επενδύσεις αύξησαν τη δραστηριότητα κλάδων εντάσεων εργασίας, ή χαμηλότερης ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας ανά θέση εργασίας.

Παραγωγικές επιπτώσεις κατέστη δυνατό να εκτιμηθούν μόνο για το μέτρο 121, δεν κατέστη δυνατό να γίνουν για τις επενδύσεις της μεταποίησης, για τις υποδομές, για τη διαφοροποίηση γεωργών, για την ενίσχυση βιοτεχνικών δραστηριοτήτων, ενίσχυση του αγροτουρισμού, την ανταγωνιστικότητα και το περιβάλλον.

Σημαντικός αριθμός μη ολοκληρωμένων έργων που μεταφέρονται στη νέα προγραμματική περίοδο εκ των πραγμάτων δυσχεραίνει πάρα πολύ, ενδεχομένως δηλαδή να δούμε επιπτώσεις του Προγράμματος σε επόμενη προγραμματική περίοδο.

Συμπεράσματα: Το Πρόγραμμα λειτούργησε καταλυτικά για τη μείωση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης στις αγροτικές περιοχές τόσο σε όρους δημιουργίας εισοδήματος όσο και απασχόλησης. Δεν κατόρθωσε να

συμβάλλει στην επίλυση των διαρθρωτικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η ελληνική γεωργία και είναι ιδιαίτερα αμφίβολο αν μπορεί αυτοτελώς και χωρίς τη μεγιστοποίηση των συνεργειών με τον πρώτο πυλώνα να το κατορθώσει.

Η υποχώρηση της ανταγωνιστικότητας είναι απόρροια και της σημαντικής αύξησης του κόστους εισροών αλλά κυρίως του κόστους κεφαλαίου, παράγοντες όμως που βραχυπρόθεσμα τουλάχιστον δε φαίνεται να μεταβάλλονται. Απαιτείται επανεξέταση της στόχευσης σειράς μέτρων μέσω της διαμόρφωσης κριτηρίων επιλογής που συμβάλλουν στην επίτευξη ποσοτικών στόχων, δεικτών αποτελέσματος και επιπτώσεων που προσδιορίζει το κοινό πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Προβληματισμός για το επίπεδο ανταπόκρισης των δικαιούχων στις νέες προτεραιότητες της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής. Αναγκαιότητα αναβάθμισης των Πληροφοριακών Συστημάτων. Αναγκαιότητα εκπαίδευσης και εξοικείωσης του συνόλου των εμπλεκομένων, κεντρικές και περιφερειακές Υπηρεσίες με τις ιδιαίτερα αυξημένες απαιτήσεις του κοινού πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Παράλειψή μου, να ευχαριστήσω θερμά αν και απουσιάζει, τον ΟΠΕΚΕΠΕ, διότι αν δεν έδινε τα στοιχεία του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου καθ' υπέρβαση, η αξιολόγηση αυτή δε θα μπορούσε να ολοκληρωθεί στο χρονικό διάστημα των τριών μηνών.

Να ευχαριστήσω θερμά την ομάδα καθοδήγησης της αξιολόγησης που βοήθησε για να μπορέσει να ολοκληρωθεί αυτή η αξιολόγηση. Ευχαριστώ.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ – ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Λιανό. Μας μαύρισε την ψυχή. Αλλά καλώς έκανε γιατί κατά την άποψή μου όλη αυτή η δουλειά, το ιδανικό θα ήταν να ήταν στη διάθεσή μας καιρό πριν για να μπορέσουμε να επαναχαράξουμε το ίδιο το Πρόγραμμα.

Παρ' όλα αυτά γνωρίζω ότι μια σειρά από αυτά τα ευρήματα έχουν ληφθεί υπ' όψιν, είναι ζητήματα που έχουν απασχολήσει την Υπηρεσία

αλλά είναι άλλο πράγμα να το έχει κανείς στα χέρια του επιστημονικά τεκμηριωμένο και άλλο πράγμα να το έχει ως εντυπώσεις ή ως εκτιμήσεις.

Νομίζω ότι για μένα τουλάχιστον, απαιτούνται δυο πράγματα στη συνέχεια: Το ένα είναι ότι όλο αυτό πρέπει να γίνει πέρα από την υποβολή, εννοείται, της ex post αξιολόγησης, ένα εντατικό σεμινάριο σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, εννοώ Ενδιάμεσους Φορείς, Υπηρεσίες, για να δούμε τελικά τί προκύπτει από ένα τόσο σημαντικό Πρόγραμμα.

Προφανώς, μια σειρά από αυτά που μας είπατε κ. Λιανέ κατά την άποψή μου συνδέονται αφ' ενός με το εξωτερικό περιβάλλον της κρίσης αλλά αφ' ετέρου συνδέονται και με τις παθογένειες του πολιτικού και πελατειακού συστήματος της χώρας μας.

Τρίτο που πρέπει να κάνουμε, είναι αυτό πρέπει να τεθεί υπ' όψιν της πολιτικής ηγεσίας, τόσο του Υπουργείου όσο και των υπολοίπων παραγωγικών Υπουργείων θα τολμούσα να πω. Διότι εδώ έχουμε σ' ένα σημαντικό βαθμό την αποτυχία μιας πολιτικής. Αυτό αποτυπώνεται. Διότι όταν τόσοι πόροι δε μπορούν να στοχοθετήσουν και να υλοποιήσουν μ' επιτυχία πολιτικές, έχουμε πρόβλημα.

Και νομίζω ότι αυτό είναι κάτι το οποίο τουλάχιστον εγώ από τη θέση που κατέχω, δεσμεύομαι ότι θα το κάνω σε ό,τι αφορά την πολιτική ηγεσία. Δηλαδή να θέσω τους εαυτούς μας ενώπιον αυτών των σημαντικών ευρημάτων ώστε πραγματικά με τη συνεργασία που έχουμε και μαζί σας να μπορέσουμε να είμαστε πιο αυστηροί στο πώς υλοποιούμε ένα τέτοιο Πρόγραμμα σημαντικό για τον αγροτικό κόσμο αλλά και για την εθνική οικονομία.

Το τελευταίο που θέλω να πω είναι ότι αυτά επιβεβαιώνουν και κάτι άλλο: Ότι χρειάζεται να είμαστε πιο αυστηροί στον τρόπο που υλοποιούμε τα μέτρα πολιτικής. Δε θέλω ν' αναφερθώ σε κάποια μεγέθη τα οποία θίξατε, τα οποία είναι απίστευτα: 71% στους ελκυστήρες;

Δ. ΛΙΑΝΟΣ: Και παρελκόμενα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Και παρελκόμενα; Αυτό είναι το μέτρο; Το μέτρο ήταν ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Και εκσυγχρονισμός δεν είναι μόνο οι ελκυστήρες. Προφανώς είναι η τεχνολογία των ελκυστήρων και το μέσο σημαντικό για τον εκσυγχρονισμό της εκμετάλλευσης, αλλά δεν

ταυτίζεται με αυτό που ονομάζουμε εκσυγχρονισμό. Άρα είναι κάτι το οποίο πρέπει να το δούμε.

Τέλος, νομίζω, δεν έχω δει τη μελέτη, αλλά ευχής έργο θα ήταν να μπορούσε κανείς ν' απομονώσει ορισμένα στοιχεία για να μπορέσει να τα μετρήσει σε ό,τι αφορά τις πραγματικές επιπτώσεις του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης σε κάποιους από τους δείκτες που αναφέρατε. Γιατί νομίζω ότι ορισμένα από αυτά που είπατε επηρεάζονται προφανώς και από άλλους παράγοντες και δεν ξέρω σε τί βαθμό ήταν εφικτό ν' απομονώσει κανείς ώστε πραγματικά να μετρήσει με μεγαλύτερη ακρίβεια.

Δ. ΛΙΑΝΟΣ: Να σας απαντήσω τώρα ή συνολικά;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: ν' ανοίξουμε τη συζήτηση απλά ήταν μια πρώτη αντίδραση δική μου στα πάρα πολύ ενδιαφέροντα που άκουσα και συγχωρήστε με που έκανα κατάχρηση της θέσης μου.

Ν. ΜΑΝΕΤΑΣ: Απλά για να μη χαθεί το momentum και συγνώμη για την παρέμβαση, αυτό που ήθελα να πω είναι ότι είναι πράγματι αποθαρρυντικά τα στοιχεία της ex post όσον αφορά τη στόχευση του προηγούμενου Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης σχετικά δηλαδή με το από πού ξεκίνησε και πού κατέληξε.

Η ουσία είναι ότι πολλά από αυτά είχαν αναδειχθεί στη SWOT Analysis του νέου Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, δηλαδή από τη SWOT Analysis είχε προκύψει ότι τα εγγειοβελτιωτικά έργα τραβούν σε μακρος όσον αφορά την υλοποίηση δύο και τρεις προγραμματικές περιόδους, γι' αυτό άλλωστε σε συνεργασία με την Επιτροπή καταλήξαμε στο ότι δε θα πρέπει να κάνουμε επιπλέον εγγειοβελτιωτικά, όσον αφορά φράγματα δηλαδή, τη νέα περίοδο αλλά να επικεντρωθούμε το να επεκταθούν αυτά τα φράγματα σε αρδευτικά δίκτυα και να έχουμε έτσι αξιοποίησή τους, ούτως ώστε να ικανοποιήσουν το στόχο για τον οποίο εντάχθηκαν στα Προγράμματα Αγροτικής Ανάπτυξης. Να μη μείνουν δηλαδή μόνο περιβαλλοντικά ως έργα.

Επίσης είχε αναδεχθεί στη SWOT Analysis η εξωστρέφεια συγκεκριμένων κλάδων παραγωγικών, φρούτα, λαχανικά κτλ. καθώς και το γεγονός ότι υστερούσαμε σε ζωικής προέλευσης προϊόντα. Επίσης είχε αναδειχθεί το γεγονός ότι στα σχέδια βελτίωσης ουσιαστικά έτρεχαν πίσω από τη ζήτηση προκειμένου ν' αυξήσουν και τις απορροφήσεις πίσω από τη

ζήτηση των αιτημάτων των παραγωγών για τρακτέρ και μηχανολογικό εξοπλισμό και παρελκόμενα.

Επίσης είχε αναδειχθεί αυτή η μεγάλη απόκλιση που υπάρχει μεταξύ φυτικής και ζωικής παραγωγής, το 3 προς 1 δηλαδή ο λόγος και γι' αυτό άλλωστε μέσα από τις βασικές προτεραιότητες του νέου Προγράμματος, είναι η αναστροφή αυτή και η προτεραιότητα στην αιγοπροβατοτροφία.

Συνεπώς και από τη SWOT Analysis και από τη διαβούλευση που διήρκεσε πέραν του έτους σε σχέση με το Πρόγραμμα, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, νομίζω ότι στο νέο Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης έχουν αποτυπωθεί ακριβώς εκείνα τα στοιχεία που μας κάνουν περισσότερο αισιόδοξους, ότι θα καταφέρουμε να αναστρέψουμε αυτή την τάση που επικράτησε στο παρελθόν και να έχουμε ένα καλύτερο πρόγραμμα με καλύτερα αποτελέσματα. Ευχαριστώ πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Ευχαριστούμε τον κ. Μανέτα. Ο κ Παππάς έχει το λόγο και όποιος άλλος θα ήθελε να παρέμβει για να πάμε σιγά σιγά στην ολοκλήρωση της συνεδρίασης.

Ν. ΠΑΠΠΑΣ: Μια διευκρίνιση μόνο θα ήθελα να κάνω: Όταν στην εισήγησή μου είπα ότι η χρήση του ΠΣΚΕ αποτελεί πρόβλημα, αναφέρθηκα στη μέχρι τώρα χρήση του ΠΣΚΕ. Το γεγονός δηλαδή ότι το ΠΣΚΕ αργεί να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις της προκήρυξης του κάθε Μέτρου με αποτέλεσμα να έχουμε όπως είπε ο κ. Γενικός το θεσμικό πλαίσιο έτοιμο, π.χ. για τη μεταποίηση αλλά να καθυστερούμε να βγάλουμε την πρόσκληση γιατί το Πληροφοριακό Σύστημα κρατικών ενισχύσεων δεν έχει προσαρμοστεί, αυτό είναι το πρόβλημα.

Η αναγκαιότητα του ΠΣΚΕ, και την έχουμε αναγνωρίσει και είναι επιθυμητή η χρήση του. το γεγονός όμως ότι δεν ακολουθεί το θεσμικό πλαίσιο αυτό αποτελεί το πρόβλημα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Να προσθέσω διευκρινίζοντας ότι αναφερόμουν και εγώ και ο κ. Παππάς στο τεχνικό πρόβλημα και όχι προφανώς στην συνεργασία με τις Υπηρεσίες και πολύ περισσότερο στην ίδια τη φυσιογνωμία του Πληροφοριακού Συστήματος. Καμία αμφιβολία περί αυτού, να το αποσαφηνίσουμε.

Εάν δεν υπάρχει άλλη ερώτηση ή παρατήρηση να μας απαντήσει ο κ. Λιανός και να προχωρήσουμε στο κλείσιμο.

Δ. ΛΙΑΝΟΣ: Δυστυχώς θα στεναχωρήσω τον κ. Μανέτα. Η προσωπική γνώμη μετά από τρεις αξιολογήσεις προγραμματικών περιόδων είναι ότι εγώ δε θα έβαζα ποτέ στοίχημα ότι θα μπορέσω μέσα από το Πρόγραμμα να βελτιώσω τις επιδόσεις αιγοπροβατοτροφίας. Διότι όπως είπε προηγουμένως ο κ. Καχριμάνης, δε φταίει το Πρόγραμμα που δε μπορεί να βοηθήσει τη ζωική παραγωγή.

Όταν για να εκδοθεί μία άδεια ποιμνιοστασίου απαιτούνται 14 άδειες, είναι φύσει αδύνατο ο ταλαίπωρος κτηνοτρόφος να μπορέσει να τις βγάλει μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Αποτέλεσμα; δεν είναι τυχαίο ότι σε κάθε προγραμματική περίοδο τουλάχιστον απ' όσες έχω παρακολουθήσει εγώ, β', γ' και δ', τα ζωικής παραγωγής πάντα έχουν υστέρηση.

Λοιπόν, ή η χώρα θ' αλλάξει το θεσμικό πλαίσιο που σχετίζεται με την κτηνοτροφία ή δεν έχει νόημα να βάζουμε στόχους κτηνοτροφίας. Ή πολύ περισσότερο να περιμένουμε ότι από το Πρόγραμμα θα μπορέσουμε να πετύχουμε το στόχο.

Δεν είναι δυστυχώς καθαρά αποτελέσματα. Για να μπορέσουν να εκτιμηθούν καθαρά αποτελέσματα, θα έπρεπε να είχε ξεκινήσει η εκπόνηση της εκ των υστέρων αξιολόγησης ένα χρόνο πριν.

Το τρίτο βασικό θέμα, είναι το θεσμικό πλαίσιο. Στο θεσμικό πλαίσιο θα πρέπει να γίνει κατανοητό ότι όταν συζητάμε για θεσμικό πλαίσιο δε μπορούμε να αγνοούμε το κοινό πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης. Διότι φτάνουμε στο τέλος της προγραμματικής περιόδου και ψάχνουμε να βρούμε αποτελέσματα και επιπτώσεις. Και είναι αδύνατο να βρούμε αποτελέσματα και επιπτώσεις.

Δεν ξέρω κατά πόσον έχει γίνει κατανοητό, όχι στη Διαχειριστική Αρχή, στις αρμόδιες Υπηρεσίες του Υπουργείου πιο είναι το κοινό πλαίσιο παρακολούθησης. Δηλαδή εγώ δεν ξέρω αν η Διεύθυνση των εγγειοβελτιωτικών έργων ξέρει ότι το δείκτη που πρέπει να μετράει όταν εντάσσει, και οι Περιφέρειες αντίστοιχα, όταν εντάσσουν ένα εγγειοβελτιωτικό έργο είναι μεταβολή του standard output ανά κυβικό μέτρο.

Ή θα μπει λοιπόν το standard output ανά κυβικό μέτρο στην πρόσκληση και θα μετριέται και θα παρακολουθείται, ή δε θα μπορέσει η Διαχειριστική Αρχή στην ετήσια έκθεση του 2018, ν' απαντήσει στους 5 συμπληρωματικούς δείκτες. Εάν δεν απαντήσει στους 5 συμπληρωματικούς δείκτες, αρχίζουν πλέον και υπάρχουν ορατοί κίνδυνοι, διότι η παρακολούθηση του Προγράμματος έχει το αποθεματικό επίδοσης.

Μην το ξεχνάμε, η περίοδος 2014-2020 είναι πολύ πιο σύνθετη απ' ό,τι ήταν η περίοδος 2007-2013. Άρα όταν λέμε θεσμικό πλαίσιο έχουμε όλοι στο μυαλό μας μια Κοινή Υπουργική Απόφαση την οποία σε κάποια μέτρα την τροποποιήσουμε και 5-6 φορές κατά τη διάρκεια, το οποίο δε μπορεί να ξανασυμβεί και τί βάζουμε από την αρχή μέσα στις αιτήσεις.

Εάν δε μπουν αυτά τα πράγματα, αυτά τα οποία απαιτούνται μέσα στις αιτήσεις, είναι αδύνατο στη συνέχεια να παρακολουθηθούν.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Μια κουβέντα και ο κ. Αποστολόπουλος.

κ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ πολύ κ. Πρόεδρε. Ήθελα να παρατηρήσω ότι μπορεί να περιλαμβάνονται μέσα στις αιτήσεις στήριξης και στις προσκλήσεις οι δείκτες που απαιτούνται, το ζήτημα είναι ότι για παράδειγμα σε μεγάλα εγγειοβελτιωτικά έργα, οι μελέτες που υποστηρίζουν το έργο, πιθανό να έχουν πολύ νωρίτερα από τότε που θεσπίστηκαν οι δείκτες. Και επομένως είναι αδύνατο να περιέχονται μέσα στις μελέτες οι συγκεκριμένοι δείκτες, γιατί οι μελέτες έχουν γίνει νωρίτερα. Ένα το κρατούμενο.

Όσον αφορά τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα, καταδείχθηκε πολλαπλώς ότι αυτά ήταν συνεχιζόμενα από το 2000-2006. επομένως στις αιτήσεις στήριξης που υποβλήθηκαν το 2000-2006 ήταν αδύνατο να υπάρχουν δεδομένου του κοινού πλαισίου, δεν υπήρχε κοινό πλαίσιο.

Θέλω να πω ότι όταν εφαρμόζονται νέα μέτρα, είναι πολύ πιθανό να πάρουμε και δεδομένα. Αν τα μέτρα και τα έργα που εφαρμόζονται έρχονται από παλιές προγραμματικές περιόδους είναι αδύνατο να έχουν δεδομένα. Ευχαριστώ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Πριν περάσω στην τελευταία φάση της σημερινής συνεδρίασης, που αφορά τα συμπεράσματα και τις αποφάσεις, ήθελα να ρωτήσω την κα Κάνταρη μήπως θέλει να παρέμβει.

Λ. ΚΑΝΤΑΡΗ: Όχι.

**ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ 2ης Επ.Πα. ΠΑΑ 2014-2020 –
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ Επ.Πα.**

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Από τη στιγμή που δεν υπάρχει άλλη ερώτηση ή παρατήρηση, θα σας κουράσω για λίγο. Παρέλειψα να πω βέβαια ότι αυτή η εισήγηση επί της ουσίας θα έπρεπε να είχε γίνει πολύ νωρίτερα το πρωί, για να ακούσει τα πολύ ενδιαφέροντα πράγματα ο περισσότερος κόσμος. Χρειάζεται ίσως να το επαναλάβουμε, αλλά είπαμε, θα κάνουμε σεμινάρια.

Θα περάσω κάποια πράγματα λίγο πιο γρήγορα στην απόφαση, στα συμπεράσματα, γιατί άμα τα διαβάσω όλα καήκαμε..

Έχουμε τα εισαγωγικά, προσφωνήσεις, χαιρετισμούς, την ημερήσια διάταξη και όλα τα σχετικά. Και πάω στο τί αποφασίσαμε, πέρα από την έγκριση ημερήσιας διάταξης και την έγκριση των πρακτικών.

Αποφασίσαμε στο σημείο 3, την «τροποποίηση των κριτηρίων επιλογής στο Μέτρο 4.2, «Στήριξη για επενδύσεις για τη μεταποίηση, εμπορία και ανάπτυξη γεωργικών προϊόντων» που υπάγονται στο παράρτημα 1 της ΣΛΕΕ και του βάμβακος και τη συζήτηση με το 4.3.4, «Βελτίωση πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις».

Εδώ εγκρίθηκε η πρόταση τροποποίησης των κριτηρίων επιλογής του Μέρους 4.2, να μην επαναλάβω τον τίτλο. Σχετικά με την πρόταση τροποποίησης των κριτηρίων του Μέρους 4.3.4. «Βελτίωση πρόσβασης σε γεωργική γη και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις», η εκπρόσωπος της ΕΥΔ Περιφερειακού, Επιχειρησιακού Προγράμματος Κεντρικής Μακεδονίας, πρότεινε την επανεξέταση των υποκριτηρίων της Δράσης 4.3.4 και η ΕΥΔ του ΠΑΑ θα εξετάσει το θέμα και θα επανέλθει εκ νέου στα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης για την έγκριση των αναθεωρημένων κριτηρίων επιλογής.

Επίσης οι εκπρόσωπος Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης της Περιφέρειας Αττικής διατύπωσε αίτημα προς συζήτηση στα μέλη της Επιτροπής Παρακολούθησης σχετικά με το ελάχιστο όριο βαθμολογίας για την επιλεξιμότητα των υποψηφίων δικαιούχων στο Υπομέτρο 6.1, «Εγκατάσταση

νέων γεωργών», το οποίο έχει καθοριστεί στο 45% της μέγιστης βαθμολογίας, 45 μόρια στα 100.

Η ΕΥΔ ενημέρωσε τα μέλη της Επιτροπής ότι ανάλογα με τ' αποτελέσματα της πρώτης προκήρυξης του Υπομέτρου 6.1, θα εξετασθεί και θα αποσταλεί στα μέλη της Επιτροπής η σχετική πρόταση αναθεώρησης των κριτηρίων επιλογής.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης έλαβε γνώση:

1) Για την πορεία ενεργοποίησης του ΠΑΑ 2014-2020, τα βασικά ορόσημα του β' εξαμήνου 2016 και το μελλοντικό σχεδιασμό υλοποίησης του Προγράμματος. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής με την εισήγησή του ενημέρωσε τα μέλη για την πορεία ενεργοποίησης του ΠΑΑ, τα ορόσημα του β' εξαμήνου, το μελλοντικό σχεδιασμό ενεργοποίησης, την αναδιάρθρωση των Ειδικών Υπηρεσιών, τα Συμπεράσματα του 1^{ου} Συνεδρίου του Εθνικού Αγροτικού Δικτύου για την προώθηση της καινοτομίας στον αγροτικό χώρο.

2) Για την εκχώρηση των αρμοδιοτήτων διαχείρισης μέτρων και δράσεων του ΠΑΑ, κατά τη διάρκεια της 2^{ης} συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης έγινε παρουσίαση από την ΕΥΔ ΠΑΑ των εκχωρήσεων αρμοδιοτήτων διαχείρισης για Μέτρα και Δράσεις του ΠΑΑ 2014-2020.

3) Λάβατε γνώση για τα χρηματοοικονομικά στοιχεία της εφαρμογής του ΠΑΑ 2014-2020.

4) Λάβατε γνώση για τον προγραμματισμό των ελέγχων του ΠΑΑ.

5) Λάβατε γνώση για τον ηλεκτρονικό χώρο εργασίας Επιτροπών Παρακολούθησης, δηλαδή την πλατφόρμα ΔΙΑΥΛΟΣ.

6) Λάβατε γνώση για την πρόοδο εκπλήρωσης των εκ των προτέρων αιρεσιμοτήτων του ΠΑΑ.

7) Λάβατε γνώση για την αξιολόγηση και επιλογή στρατηγικών τοπικής ανάπτυξης με πρωτοβουλία τοπικών κοινοτήτων.

8) Λάβατε γνώση για τα θεματικά διαχειριστικά σχέδια προστατευομένων περιοχών.

9) Λάβατε γνώση για την εκ των υστέρων αξιολόγηση που μόλις μας παρουσίασε ο κ. Λιανός.

Στα διάφορα: Η ΕΥΔ ΠΑΑ θα λάβει υπ' όψιν τα σχόλια και τις παρατηρήσεις της Επιτροπής Παρακολούθησης οι οποίες κατεγράφησαν και θα προβεί στις σχετικές ενέργειες όπου αυτό είναι εφικτό και αναγκαίο.

Η Επιτροπή Παρακολούθησης ενέκρινε τον Προγραμματισμό της επόμενης συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης, εντός του β' τριμήνου του 2017. Εγκρίνεται;

ΜΕΛΗ: Ναι.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Εγκρίνονται οι Αποφάσεις και τα Συμπεράσματα της 2^{ης} συνεδρίασης της Επιτροπής Παρακολούθησης.

Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ για την αντοχή σας και για τη συμμετοχή σας, τις παρεμβάσεις σας, τις ερωτήσεις σας, την παρουσία σας μέχρι τέλους. Το Πρόγραμμα θα βελτιώσει τις επιδόσεις του με την καλή συνεργασία υμών και ημών και ευελπιστούμε ότι θα είμαι κάπως καλύτεροι από την προηγούμενη προγραμματική περίοδο γιατί αυτό είναι αναγκαίο, αλλά και γιατί εμείς δεσμευόμαστε προς αυτή την κατεύθυνση να δουλέψουμε μαζί σας.

Καλά Χριστούγεννα, καλή χρονιά, εύχομαι υγεία και ευτυχία σε όλους και στις οικογένειές σας. Να είστε καλά.

ΛΗΞΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ